

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

## TUTANAK DERGİSİ

25'inci Birleşim  
28 Kasım 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

### İÇİNDEKİLER

#### I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

#### II.- GELEN KÂĞITLAR

#### III.- YOKLAMALAR

#### IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

##### A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

3.- İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ve eski Savunma Bakanı Yoav Galant hakkında oy birliğiyle verilen tutuklama kararına ilişkin gündem dışı konuşması

##### V.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, üniversite öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumundan aldığı bursa ve öğrenim kredisine ilişkin açıklaması

2.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya Sanayi Odasının kuruluşunun 50'nci yılına ilişkin açıklaması

3.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, Şanlıurfa'nın Bozova, Siverek, Halfeti ve Hilvan ilçelerinde gerçekleştirilen AK PARTİ ilçe kongrelerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, sanatçı Suavi'ye ilişkin açıklaması

5.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Uluslararası Ceza Mahkemesinin Netanyahu hakkında verdiği tutuklama kararına ilişkin açıklaması

6.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Cumartesi Annelerine ilişkin açıklaması

7.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği'ne ilişkin açıklaması

8.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Tahir Elçi'ye ilişkin açıklaması

9.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman'daki yerel basına ilişkin açıklaması

10.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, ülkedeki tarıma ve hayvancılığa ilişkin açıklaması

11.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, DEM'li Siirt Belediyesine ilişkin açıklaması

12.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, belediye kreşlerine ilişkin açıklaması

13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Çayırhan Termik Santrali'ne ilişkin açıklaması

14.- İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun, Ardahan'ın Damal Burmadere köyü Muhtarına ilişkin açıklaması

15.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, hasta tutsaklara ilişkin açıklaması

16.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, emekli maaşlarına ilişkin açıklaması

17.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'ın doğal gaz sorununa ilişkin açıklaması

18.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Afrodisias Antik Kenti Müzesi'ne ve Tahir Elçi'ye ilişkin açıklaması

19.- Düzc Milletvekili Talih Özcan'ın, emekli maaşlarına ilişkin açıklaması

20.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in hastane ve sağlık sorununa ilişkin açıklaması

21.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'da ruhsatlandırılan maden arama sahalarına ilişkin açıklaması

22.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, Suriye politikasına ilişkin açıklaması

23.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Suriyeli göçmenlerin yaşadığı problemlere ilişkin açıklaması

24.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, TOKİ'nin İzmir Karşıyaka'da sattığı araziye ilişkin açıklaması

25.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Pamukluk Barajı'na ilişkin açıklaması

26.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Okul Öncesi Eğitim Gönüllüleri Derneğine ilişkin açıklaması

27.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, Trabzon Yenimahalle'deki 100. Yıl İlkokuluna ilişkin açıklaması

28.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, belediyelerin aldıkları ödeneklere ilişkin açıklaması

29.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Manavgat'ın Taşağıl Mahallesi'nin sorunlarına ilişkin açıklaması

30.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Tarım ve Orman Bakanlığındaki kamu emekçilerinin taleplerine ilişkin açıklaması

31.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Merkez Bankasının yeni 5 ve 50 TL'lik banknotların tedavüle gireceğiyle ilgili açıklamasına, Lübnan için alınan ateşkes kararının Gazze için de alınması gerektiğine, kayyum konusunda verdikleri kanun teklifine, 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne, Millî Savunma Üniversitesinde yayınlanan Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet kitabına ve bu akşam Avrupa'da maç olan 3 büyük takıma ilişkin açıklaması

32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, bu akşam maçı olan takımlara, piyasada sahte dolar dolaştığı yönündeki iddialara, düzenledikleri Şiddet ve Şiddetle Mücadele Çalıştayı'na ve Millî Savunma Üniversitesinde yayınlanan Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet kitabına ilişkin açıklaması

33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın bugün oynayacakları maçlara, Kerkük'te yapılacak olan nüfus sayımına, 30 Kasım 1925 tarihinden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünün arkasındaki duvarda yazılı olan "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." ifadesine ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ilişkin açıklaması

34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Tahir Elçi'nin ölüm yıl dönümüne, cezaevlerindeki ve üniversitelerdeki yönetim krizine, Ardahan'ın Damal ilçesine bağlı Burmadere köyü Muhtarına ve kayyum atamalarına, Rojin Kabaiş soruşturmasına ve Türkiye'deki valilerin tutumuna ilişkin açıklaması

35.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Tahir Elçi'ye, 24'üncü Birleşimde Adıyaman Milletvekili Hüseyin Özhan'ın Saadet Partisi grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, kayyum atamalarına ve Ardahan'a bağlı Damal'ın Burmadere köyü Muhtarına; Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın bugün oynayacakları maçlara ilişkin açıklaması

36.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Konya Sanayi Odasının 50'nci yılına, Türkiye'de yabancı uyrukluların polis yapıldığına dair iddialara; Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş'ın bugün yapacakları maçlara, Tahir Elçi'nin vefatının 9'uncu yıl dönümüne, Şam-Halep-Türkiye tren hattına ve Millî Savunma Üniversitesindeki bir kitap kapağıyla ilgili gündeme ilişkin açıklaması

37.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

38.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

39.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

40.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

41.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

42.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

43.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

##### A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki Parlamento heyetinin, Kuzey Makedonya Meclisi Başkanı Afrim Gashi'nin ve Arnavutluk Meclis Başkanı Elisa Spiropali'nin vaki davetlerine icabet etmek üzere 21-22 Aralık 2024 tarihleri arasında Kuzey Makedonya'ya, 23-24 Aralık 2024 tarihleri arasında ise Arnavutluk'a resmi ziyaretlerde bulunması hususuna ilişkin tezkeresi (3/977)

#### VII.- ÖNERİLER

##### A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- Saadet Partisi Grubunun, Grup Başkanı Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, sağlıklı gıdaya erişim başta olmak üzere son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünleriyle ortaya çıkan sorunların sebeplerinin belirlenmesi ve alınacak tedbirlerin tespiti amacıyla 28/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 20 milletvekili tarafından, Mersin'de bulunan çiftçilerin yaşadıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 7/12/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, madencilik sektöründe yaşanan sorunların araştırılması amacıyla 28/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan ve arkadaşları tarafından, pamuk üreticilerinin yaşadığı sorunların tespiti ve çözüm yollarının bulunması amacıyla 25/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

#### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

##### A) Kanun Teklifleri

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174)

#### IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, memurlar için sicil affı düzenlemesi yapılmasına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un cevabı (7/19031)

28 Kasım 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Adil BİÇER (Kütahya)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşimini açıyorum.  
Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı birinci söz, Mardin'in yerel sorunları hakkında söz isteyen Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'a aittir. Sayın Tanhan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

#### IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

##### A.- Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

##### 1.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ediyorum.

Ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Aslında Mardin'in sorunları çok fazla olmakla beraber en güncel sorun kayyum sorunu. Biliyorsunuz, cumhuriyet tarihinin en büyük yolsuzluğu Mardin'de yapıldı; bunu ben demiyorum, gazeteciler ve Sayıştay diyor. Sayıştay raporlarına baktığımızda, Mardin Büyükşehir Belediyesi kayyumu, aynı zamanda Mardin Valisi olan Mustafa Yaman 540 milyon TL'yi -tabii, bu rakam 2016 yılına ait- çarptı; yolsuzluk yaptığını Sayıştay söylüyor. Yine, kayyum yönetimindeki Mardin Belediyesine baktığımızda, neredeyse istisnai atamaların merkezi hâline gelmiş. Bakanların akrabalarından tutun, valilerin akrabalarından tutun, Elâzığ Belediyesi başkanlarının, belde belediye başkanlarının akrabalarından tutun tamamı özel kalem müdürü yapılarak bir günlük atamalarla farklı illere nakledilmişler. Dolayısıyla bir kadro ihdası da diyebiliriz, Ama bizim belediyelerimizde, DEM PARTİ'nin belediyelerinde özel kalem müdürü atamalarında Bakanlık altı ay boyunca olumlu ya da olumsuz herhangi bir cevap vermiyor ama söz konusu kayyum olunca bir günde atamalar gerçekleşiyor.

Dolayısıyla Mardin'in en güncel sorunu kayyum. Kayyumla birlikte birçok personel işinden edildi, gerekçesine de "irtibat ve iltisak" denilip istihbari bilgiyle yapıldı bu. Ama İstihbarat Kanunu'na baktığımızda, teyide muhtaç bilgiler nedeniyle bir kişinin soruşturulamayacağı, kovuşturulamayacağı, iş akdi feshedilemeyeceği... İş Kanunu'nu da bir tarafa bırakıyorum. İşten çıkarmalar nedeniyle açılan davalarda idare mahkemesi iptal kararları verdi. Yine, aynı kayyum zihniyeti bu mahkeme kararlarını bertaraf, baypas etmek için tekrar mülakat yapıp, tekrar bir soruşturma açıp yine kadroya almadı; yine dava açıldı, yine kazanıldı ama sonuç, hâlen kadroya, Nusaybin Belediyesi başta olmak üzere işe alınmayan birçok işçi söz konusu. Neden? Çünkü dava yoluyla haklı olarak döndükleri için. Ama baktığımızda, Mardin Valiliği son açıklamasında belediyenin zarara uğratıldığını söylüyor. Hâlbuki, işe alınan işçilerin neredeyse tamamı işten atılıp az önce ifade ettiğim mahkeme kararlarının yerine getirilmesi neticesiyle geri işe alınan ve İş Kanunu hükümlerine göre haksız olarak iş akitleri feshedilen işçilerden ibaretti.

Şimdi, şöyle bir kural var iktidar tarafında: "Ben gelince her şeyi yaparım ama benim olmadığım yerde herhangi bir şey yapıldığında buna itiraz ederim, şikâyet ederim." Her belediye yönetimi yeni bir yönetimle, yeni bir kadroyla devam etmek ister. Bizim belediyelerimiz de yeni bir kadroyla devam etmek istediğinde "örgüte müzahir" deniliyor, "işçi kıyımı" deniliyor, bilmem ne deniliyor ama kendileri yapınca "Liyakat esas alınıyor..." Hayır efendim, öyle bir durum söz konusu değil; Adıyaman'dan getirip özel kalem müdürü yaparsanız, daha sonra daire başkanı yaparsanız bu öyle bir durum değildir. Bakın, Mehmet Mesut Tanrıkulu, Adıyaman'dan getirildi, MARSU Genel Müdürlüğünde özel kalem müdürü yapıldı, daha sonra daire başkanı yapıldı ve 2024 yerel yönetim seçimlerinden önce de Diyarbakır Büyükşehir Belediyesindeki kayyum yönetimine geçti, daire başkanı yapıldı; belediye seçimlerinden hemen sonra yaklaşık yüz elli, iki yüz gün sağlık raporu alarak işe gelmedi. İşte, iktidarın, kayyumların, AK PARTİ Hükûmetinin işçilere belediye yönetim anlayışı aslında bu atamada gizli. Sadece o mu? Hayır, bunun gibi onlarca örnek söz konusu. Dolayısıyla Mardin'in yerel sorunlarının en başında kayyum atamaları, halkın iradesinin gasbedilmesi vardır.

Yine, Mardin, büyükşehir olarak çevre yolu olmayan belki tek il. Onlarca, yüzlerce tır, otobüs şehir merkezinden geçmekte ve trafik felç edilmektedir. Mardin kayyumumuz Sayın Mustafa Yaman -"sayın" diyorum, tabii, ünlem var orada- tarafından "Battı Çıktı Projesi" denilerek, yine Valilik ve Belediyenin paraları çarçur edilerek alt geçit yapıldı ama trafiği çözeceğine daha da fazla trafik sorunu yarattı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tanhan, lütfen tamamlayın.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Teşekkür ederim Başkan.

Yine, Kızıltepe Kavşağı aynı durumda; Kızıltepe Sanayi Bölgesi, Mardin Sanayi Bölgesi, havaalanı aynı yol üzerinde ama bu kadar iş yükü, bu kadar araç yükü olmasına rağmen bir türlü geliştirilmiyor, iyileştirilmiyor.

Yine "Urf'a'dan tutun ta Şırnak Habur'a kadar duble yollar yaptık." deniliyor ama yaklaşık yirmi yıldır tadilatı, tamiratı yapılmıyor; yollar neredeyse tek şeride düşmüş. Uluslararası bir yol, uluslararası taşımacılıkta önemli bir yer ama tadilatı, tamiratı yapılmıyor.

Yine, 1910'larda Bağdat'tan ta Konya'ya kadar var olan tren hatları bugün iktidar tarafından işletilmiyor. Geçen Bakanlığa da sorduk, gerekçe olarak "Millî Savunma Bakanlığı izin vermiyor." denildi. Ya, bunlar seksen, doksan yıl işletildi, izin verildi de sizin iktidarınızda mı izin verilmiyor? Dolayısıyla, orada bir yük taşımacılığı yaparsanız hem kara yollarındaki yükü hafifletmiş olursunuz hem de daha sağlıklı bir sonuç almış olursunuz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Tanhan.

Gündem dışı ikinci söz, Erzincan'ın sorunları hakkında söz isteyen Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'e aittir.

Sayın Sarıgül, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

##### 2.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; gündemin dışından ama can Erzincan'ın tam içinden konuşmak üzere huzurunuzdayım.

Can Erzincan etrafı dağlık, ortası bağlık, rüzgârı sert, delikanlısı mert yurttaşlarımızdan oluşur. Can Erzincanlı sıcağa dayanır, soğuğa dayanır, açlığa dayanır, susuzluğa dayanır ama can Erzincanlı hiçbir zaman, asla haksızlığa dayanamaz.

2009 yılında can Erzincan'a hızlı tren sözü verildi. Aradan on beş yıl geçti, üzülerek ifade ediyorum ki hızlı tren Sivas'ta kaldı, Sivas'tan hareket etmiyor. Can Erzincanlılar Parlamente'ye soruyor: "Hızlı tren neden Sivasta kaldı? Tren hızlı da Sayın Bakan, acaba proje yavaşladı mı?"

SERKAN BAYRAM (İstanbul) - Gelecek, gelecek.

MUSTAFA SARIGÜL (Devamla) - İnşallah!

Sayın Bakanımız "Türkiye'yi tünellerle donattık." diyorsunuz. Teşekkür ederiz, hayırlı olsun, önemlidir. Türkiye'yi tünellerle donattık ancak can Erzincan'a bu tünellerden biraz daha fazla düşmesini bekliyoruz. Özellikle Sünebeli Tüneli'nde ışığı gördük ama sonrasını da görmek istiyoruz. Sakaltutan, Kızıldağ, Ahmediye tünellerinin bugüne kadar çoktan yapılması lazımdı.

Kış geldi, kar yağdı, tünelsiz Erzincan'da yolların bir bölümü ne yazık ki kapandı, Valiliğimizin uygulamasıyla yollar açıldı. Sabrımız giderek azalıyor çünkü Trabzon'a, Artvin'e yapılan tünellerden can Erzincan'a da yapılmasını şart olarak görüyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Refahiye-Kuruçay-İliç, Refahiye-Erzincan, Erzincan-Başköy-Çayırılı-Kemaliye-İliç yollarının ve bu tünellerin mutlaka yapılmasını önemle bekliyoruz. Can Erzincan maalesef Sivas ile Erzurum arasına sıkıştı, bölge müdürlükleri Erzurum'a taşınıyor; bu da bizi üzüyor. Can Erzincan yıllarca bir hastane bekledi. Şimdi bu hastane yapıldı, yapanlardan Allah razı olsun ama bu hastanenin üniversite hastanesine bağlanmasını asla doğru bulmuyoruz. Bu hastanemiz mutlaka can Erzincan şehir hastanesi olarak görevine devam etmeli; yeni hastane, yeni kadro mutlaka olması şart. Biz üniversite hastanesinden memnunuz ama üniversitenin tekrar yeni bir hastaneyi kaldırması mümkün değil. O nedenle, mutlaka can Erzincan'da yapılan hastanenin şehir hastanesi olmasını arzu ediyoruz, yeni hastane, yeni kadro.

Sayın Başkan, binlerce çocuk Roblox'un açılmasını bekliyor. Devletimiz gerekli düzenlemeleri yapmalı; örfümüzü, töremizi, geleneklerimizi korumalıyız ama yasaklama mantığı doğru değil. Roblox açılsın, çocuklarımızın yüzü inşallah gülsün.

Toplumda büyük bir beklenti var. 2,5 milyon şoför esnafının ehliyeti alınmış vaziyette; taksi şoförleri, kamyon şoförleri, otobüs şoförleri, tır şoförleri yüce Parlamentodan çıkacak bir haberi beklemekte.

Toplumda büyük bir beklenti oluştu; özellikle, madde bağımlısı olmayan 90 binin üzerinde evlat şu anda ne yazık ki kötü alışkanlıklara bulaşmış ve cezaevlerinde. O nedenle, milyonlarca insan Meclisten çıkacak olan bütçeyi bekliyor.

Haksızlıklara uğramışlar için affet Türkiye'm; annelerin, babaların hasretini dindirmek için affet Türkiye'm, çocukları sevindirmek için affet Türkiye'm!

Ali Mahir Başkanım, sizin sevdiğiniz, seveniniz bol olsun ama bir yanı Erzincanlı olsun.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sarıgül.

Gündem dışı üçüncü söz, Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ve eski Savunma Bakanı Yoav Galant hakkında oy birliğiyle verilen tutuklama kararına dair söz isteyen İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'e aittir.

Sayın Yüksel, buyurun.

3.- İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ve eski Savunma Bakanı Yoav Galant hakkında oy birliğiyle verilen tutuklama kararına ilişkin gündem dışı konuşması

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Uluslararası Ceza Mahkemesinin 21 Kasım 2024 tarihinde İsrail Başbakanı Netanyahu ve eski Savunma Bakanı Galant hakkındaki tutuklama kararına ilişkin söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, insanlığın neredeyse tüm kurumlarıyla kan kaybettiği bir dönemden geçmekteyiz. Uluslararası sistemin kendi çıkarları uğruna dünyanın farklı bölgelerini savaş, çatışma ve istikrarsızlık girdabına sürüklediği günler yaşamaktayız. İnsanların gözleri önünde on dört aydır Filistin'de, Gazze'de mazlumların, masumların, kadınların, çocukların acımasızca katledildiğine şahit olmaktayız. İsrail'in bu saldırılarını Lübnan ve Suriye'ye de yaydığını görmekteyiz. İsrail ile Lübnan arasında sağlanan ateşkes anlaşmasının kalıcı sonuçlar vermesini temenni ediyoruz. Türkiye olarak, Cumhurbaşkanımız liderliğinde, Filistin ve Gazze'de işlenen soykırımın durdurulmasına, ateşkesin sağlanmasına, kalıcı barışın tesis edilmesine kadar mücadelemize devam edeceğiz; soykırım duruncaya, nehir denize Filistin özgürleşinceye kadar bu mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri, Uluslararası Ceza Mahkemesinin vermiş olduğu bu tarihî kararda, Netanyahu ve Galant'ın 8 Ekim 2023'ten 20 Mayıs 2024'e kadar işlenen savaş suçlarından ve insanlığa karşı suçlardan sorumlu olduklarına dair makul gerekçeler bulunduğu hükmedilmiştir. Kararda, her iki şüphelinin de Gazze'deki sivil halka yönelik gıda, su, ilaç, yakıt ve elektrik gibi yaşamsal malzemelerin ulaştırılmasını kasıtlı olarak engellediği, doktorların yaralıları ve çocuklara anestezi malzemeleri olmadan ameliyat yapmak zorunda kaldığı, bu eksikliklerin Gazze'deki sivil nüfusun bir kısmının yok edilmesine yönelik koşullar oluşturduğu vurgulanmıştır. Netanyahu ve Galant'ın sivil üst düzey yöneticiler olarak Gazze'deki sivil halka yönelik kasıtlı saldırıların önlenmesi için gerekli önlemleri almadıkları da kararda yer almıştır.

Sayın milletvekilleri, Uluslararası Ceza Mahkemesinin tutuklama emri kararının uygulanması, Roma Statüsü'nün 86'ncı ve 87'nci maddeleri gereğince, taraf olan 124 ülkenin yükümlülüğünde bulunmaktadır. Bu kararın uygulanması statüye taraf ülkeler için bir samimiyet testi teşkil etmektedir. Roma Statüsü'nün 89'uncu maddesi uyarınca Netanyahu ve Galant'ın Uluslararası Ceza Mahkemesine taraf herhangi bir ülkeye seyahati durumunda, o ülkenin yetkili makamlarının kendilerini tutuklayıp Lahey'deki mahkemeye teslim etmesi gerekmektedir. Uluslararası Ceza Mahkemesinin Netanyahu ve Galant hakkında tutuklama emri çıkarması, faillerin adalet önünde hesap vermesi açısından atılmış uluslararası hukukun ve uluslararası mahkemelerin itibarını koruyan çok cesur bir karardır. Türkiye olarak bu cesur kararı destekliyoruz. Tutuklama emri kararının savaş kabinesi üyesi diğer sorumluları da kapsaması ve yine Roma Statüsü'nün 6'ncı maddesi uyarınca soykırım suçunu da içermesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, Türkiye bu süreçte İsrail'in işlediği soykırıma karşı çok ciddi deliller toplamış, teferruatlı bir dosya hazırlamış, Anadolu Ajansının fotoğraflarının, videolarının yanı sıra Meclis hukuk ekibi ve avukatlar olarak yaptığımız Uluslararası Ceza Mahkemesi temalarında hazırlamış olduğumuz tanık beyanları ile diğer bilgi ve belgeler sunulmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan Birleşmiş Milletler 79'uncu Genel Kuruluna katılmak üzere gittiği New York'ta Türkiye'de 23 Eylülde Uluslararası Ceza Mahkemesi Başsavcısı Kerim Han'la görüşmüş, Başsavcıya Gazze'deki soykırıma dair Anadolu Ajansının hazırladığı tanık ve kanıt kitaplarını da takdim etmiştir. Cumhurbaşkanımız İsrail'in katliamlarının insancıl hukukun tüm değerlerini yok saydığını aktarmış, Gazze'deki soykırıma ilişkin Türkiye'nin tutumunu dile getirmiş, bu kararın alınmasında şüphesiz Türkiye'nin yürüttüğü hukuk ve diplomasi çabalarının payı büyüktür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yüksel, lütfen tamamlayın.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Değerli milletvekilleri, İsrail'in savaş suçlarını, insanlığa karşı suçları ve soykırım eylemlerini kasıtlı olarak işleminin ana nedeni İsrail ve uluslararası toplumdaki cezasızlık algısıdır. Bu algının Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanının vermiş olduğu kararlarla artık sona ermeye başladığını müşahade ediyoruz. Cezasızlık algısının kaldırılmasına yönelik bir sonraki adım ise İsrail'in BM üyeliğinin askıya alınması olmalıdır. Bugüne kadar olduğu gibi insanlık vicdanında mahkûm olan İsrail'in hukuk önünde de mahkûmiyetinin sağlanabilmesi için çalışmalarımızı Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kararlılıkla sürdüreceğiz. Hem UCM hem UAD hem de BM nezdinde yürütülen hukuki süreçlere elimizden gelen tüm desteği sunacağımızı bir kez daha ifade ediyor, aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yüksel, teşekkür ediyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Başkan, işlemi bitireyim, ondan sonra... Daha yeni işleme başladık, izin vererseniz ondan sonra söz vereyim size.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Şimdi, birinci söz, Konya Milletvekili Barış Bektaş'a ait.

Sayın Bektaş, buyurun.

#### V.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, üniversite öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumundan aldığı bursa ve öğrenim kredisine ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üniversite öğrencilerinin Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından aldığı burs ve öğrenim kredisine her geçen gün değerini kaybetmektedir. Bundan on yıl önce üniversite öğrencilerinin aldığı burs ve öğrenim kredisine 300 Türk lirasıydı ve o günlerde 137 dolara karşılık geliyordu. Bugün ise üniversite öğrencilerimizin aldığı 2 bin liralık burs ve kredi yalnızca 57 dolara denk gelmektedir. Üniversiteli gençlerin bu miktarla temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz bir durumda olduğunu hatırlatmak isterim. AKP iktidarı yüzünden oluşan ekonomik krizin faturasını Türkiye'nin geleceği olan gençler ödememelidir. Öğrenim kredisine ve bursların, içinde bulunduğumuz koşullara göre artırılması ve en az 150 dolar yani 5.200 Türk lirası seviyesine çekilmesi şarttır.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer...

2.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya Sanayi Odasının kuruluşunun 50'nci yılına ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Anadolu Selçuklu Devleti'ne iki asır başkentlik yapan Konya'mız geçmişin hafızasıyla geleceğini inşa ediyor. Köklü geçmişi, stratejik konumu, büyük tarımsal potansiyeli, güçlü sanayisi, ulaşım ağı ve altyapısıyla hızla büyümeye devam ediyor. Konya yatırım, üretim, istihdam ve ihracatıyla ülkemiz ekonomisine pozitif katkı sağlayan, değer katan önemli şehirlerimiz arasındadır. Konya, özellikle sanayi üretimindeki büyüme ivmesini sürekli artırarak ülkemizin kalkınma ve büyümesine katkı sağlayan önemli merkezlerden biri olmaya her zaman devam edecektir.

Bu vesileyle, dün akşam Sayın Ticaret Bakanımız ve Sanayi ve Teknoloji Bakanımızın katılımıyla Konya Sanayi Odamızın kuruluşunun 50'nci yıl gala programını gerçekleştirdik. Yarım asırdan bu yana şehrimize katkı sağlayan Konyalı sanayicilerimize ve sanayi emekçilerimize teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı...

3.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, Şanlıurfa'nın Bozova, Siverek, Halfeti ve Hilvan ilçelerinde gerçekleştirilen AK PARTİ ilçe kongrelerine ilişkin açıklaması

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şanlı şehrimizde geçen hafta sonu Bozova, Siverek, Halfeti ve Hilvan ilçelerimizde gerçekleştirdiğimiz AK PARTİ ilçe kongrelerimiz vatandaşlarımızın ilgisi ve coşkusuyla demokrasi şölenine dönüştü. İlçe Başkanlığı görevini üstlenen Bozova'da Mehmet Akgün'e, Siverek'te Cengiz Özeyranoğlu'na, Halfeti'de Mehmet Şimşek'e, Hilvan'da Selahaddin Eyyüb Toprak'a ve ilçelerimizin yönetim kurullarında görev alan kıymetli yol arkadaşlarımıza başarılar diliyorum.

AK PARTİ İl Başkanımız Değerli Mehmet İlhami Günbegi'nin koordinasyonunda kongre coşkumuz bu hafta sonu da Viranşehir, Suruç ve Birecik'te devam edecek. AK PARTİ'mizin çatısı altında daha güçlü Türkiye, daha güçlü Şanlıurfa, daha güçlü ilçeler için var gücümüzle çalışıyoruz. AK davamızın bayraktarlığını yapan tüm teşkilat mensuplarımıza şükranlarımı sunuyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları...

4.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, sanatçı Suavi'ye ilişkin açıklaması

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Başkan, mesele Taksim Gezi Parkı'nda 3-5 ağaç olmak mı, yoksa Bodrum'da villalar için kesilen 80 ağaç olmak mı? İşte bütün mesele bu. Sanatçı Suavi'nin trajik hikâyesi aklımıza bir İtalyan halk şarkısını getirdi, ne çare.

"İşte bir sabah, uyandığımda,

Çav villa, çav villa, çav villa, çav, çav...

Villaları dikmiş, 80 ağaç kesmiş,

Bodrum'u tarumar etmiş..."<sup>1</sup> (CHP ve DEM PARTİ sıralarından tempolu alkışlar)

(Mikrofon kapandı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yaa, bunu da söylediniz. Dün Kur'an, bugün bu marş; iyi gidiyorsunuz, iyi yoldasınız(!)

BAŞKAN - Sayın Hacıoğulları...

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Başkanım, böyle bir usul var mı?

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - "Villaları dikmiş, 80 ağaç kesmiş,

Bodrum'u tarumar etmiş..."<sup>2</sup> (AK PARTİ, CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Hacıoğulları, meram anlaşıldı. Lütfen İç Tüzük'e uygun hitap edelim. Güzel söylüyor ama İç Tüzük var; İç Tüzük'e uygun davranmak hepimizin yükümlülüğü.

Şimdi, Kocaeli Milletvekili Sami Çakır...

5.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Uluslararası Ceza Mahkemesinin Netanyahu hakkında verdiği tutuklama kararına ilişkin açıklaması

<sup>1</sup> Yukarıdaki dizeler hatip tarafından besteli bir şekilde söylendi.

<sup>2</sup> Yukarıdaki dizeler hatip tarafından besteli bir şekilde söylendi.

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, Uluslararası Ceza Mahkemesi işlediği savaş suçları nedeniyle Netanyahu hakkında resmî bir tutuklama kararı çıkardı. Üç maymunu oynayan mahkeme üyesi devletlerin bundan sonra konuyla ilgili atacakları adımları yakından takip edeceğiz. Mahkeme, dünyada adalet kalmadığının acı kanaatini hafifletici bir karar almış oldu en azından. Sonuç ne olur, nasıl olur, bugünden kestirmek zor ama tescillenen bir suçun sabit olduğudur. Geç kalınmış olsa bile tüm tehditlere rağmen böyle bir kararı takdir ediyoruz. Mahkeme gereğini yapmış, sonrasında yapılacak işi vicdanlara havale ederek yok edilen insanlık onurunun iadeitibarını sağlamaya bir fırsat tanımıştır. Elbette zulmün baki olmadığına olan inancımız aynı zamanda cezasının tecelli edeceği günün uzak olmadığını da söyler.

Zulümle abat olanlar kahrıyla berbat olur diyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Kars Milletvekili İnan Akgün Alp...

6.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Cumartesi Annelerine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Cumartesi Anneleri, güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındıktan sonra varlığı inkâr edilen ve kendilerinden bir daha haber alınamayan insanların ailelerinden oluşmaktadır. Bu aileler 1995 yılından beri Galatasaray Meydanı'nda barışçıl buluşmalar gerçekleştirmekteyken 2018 yılında Galatasaray Meydanı ailelere kapatılmıştır.

Anayasa Mahkemesi 2023 yılında verdiği kararlarla Cumartesi Annelerinin engellenmesini Anayasa'ya aykırı bularak ihlal kararı vermiştir. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararına, savcılığın 28 defa verdiği takipsizlik kararına idare mahkemesinin yasak kararını iptal etmesine rağmen keyfi yasaklamalar devam etmektedir. Anayasa Mahkemesinin kararlarının bir gereği olarak Galatasaray Meydanı'nın Cumartesi Annelerine koşulsuz açılmasını ve barışçıl buluşmaların devamının sağlanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN - Adana Milletvekili Orhan Sümer...

7.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği'ne ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2024 yılında devlet memurlarına yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği Bakanlık tarafından yayımlanmıştı. 1 adet takım elbise 626 lira, 1 adet iş önlüğü 63 TL, 1 adet hemşire-ebe forması 136 TL olarak belirlenmiş. Bir yıl boyunca yoğun bakımda canla başla mücadele eden hemşire arkadaşlarımıza 442 lira giyim yardımı ödenmiştir; üstelik bu tutar 2 hemşire forması, 1 ayakkabı, 2 çorap ve 2 adet kep parası olarak verilmişti. Çok değil, iki sene önce, Covid döneminde alkışladığımız "Formalarındaki terin hakkını ödeyemeyiz!" dediğimiz insanlara bugün saray iktidarı bir forma parasını bile çok görüyor. Günümüzün koşullarında bu tutarlarla bırakın takım elbiseyi, iş önlüğü veya hemşire, ebe forması almak, çorap almak bile imkânsız hâledir. Sağlık emekçilerine yatırılan bu tutar enflasyon karşısında bırakın erimeyi, buharlaşmış durumdadır. Sendika Başkanı Osman Kaya ve üyelerinin talebi, verilen tutarlar bir an önce günümüz koşullarında düzenlenmeli, en az...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar...

8.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Tahir Elçi'ye ilişkin açıklaması

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaşanan çatışma ve yıkımlara karşı kadim Amed'in tarihine, kültürüne barış için sahip çıkan Tahir Elçi 28 Kasım 2015'te Dört Ayaklı Minare önünde, kameraların önünde düzenlenen suikast sonucu aramızdan ayrılmış dokuz yıl oldu. Katliamın ardından soruşturma dört buçuk yıl sürdü. Cinayetin işlendiği ilk gün dönemin Başbakanının, Adalet Bakanının faillerin bulunacağı yönündeki beyanı boşa düşmüştür. Tahir Elçi siyasi bir suikast sonucu katledilmiştir. Tahir Elçi'nin Dört Ayaklı Minare'nin önündeki sözleri sözümüzdür: "İnsanlığın ortak mekânında silah, çatışma ve operasyon istemiyoruz." Tahir Elçi'nin barış, adalet ve insan hakları mücadelesini sürdüreceğiz. Ömrünü hakikate adanmış, barış, kardeşlik için mücadele etmiş Tahir Elçi'yi unutmayacağız. "..."<sup>3</sup> (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Batman Milletvekili Zeynep Oduncu...

9.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman'daki yerel basına ilişkin açıklaması

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler Başkan.

Batman'daki yerel basın iktidarın tasarruf genelgesiyle başlayan baskılar ve ekonomik zorluklar nedeniyle kentin gündemini yansıtamaz duruma gelmiştir. Gazeteciler temel haklarını savunmaya çalışırken ekonomik darboğazla susturulmaya zorlanmaktadır. Bu tablo yalnızca basının değil, halkın da susturulduğunun resmidir. İktidar, eleştiriye değil, alkışı duymak istemektedir ama unutmamalıyız ki susturulan her gazeteci, kaybedilen her haber demokrasinin temel taşından bir parça koparır.

Buradan bir kez daha zorlu koşullara rağmen kutsal mesleklerini icra eden Batman'daki basın emekçilerimizin, özgür basın için mücadele eden tüm gazetecilerin yanında dayanışma içinde olduğumuzu belirtiyorum. Dayanışmamız güçlü, mücadelemiz karardır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla...

10.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, ülkedeki tarıma ve hayvancılığa ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Hükûmetin uyguladığı tarım politikaları çiftçiye topraktan koparıyor, köylüyü köyünden uzaklaştırıyor. Aslında bakılırsa, Hükûmet tarımda politikayı belirlemeyi bıraktı; politikayı karteller, uluslararası tacirler ve ithalatçı firmalar belirliyor. Türkiye birçok tarım ürününün ithalatçısı hâline gelmiştir. Et ve süt ürünleri ithalatı ise ayrıca dikkat çekmektedir. Tarımla birlikte hayvancılık da tükenmektedir. Et ve süt fiyatları vatandaşın ulaşamayacağı şekilde yükselmiştir. Üreticiler ise artan maliyetler karşısında yalnız ve sahipsizdir. Yapılan propaganda dışarıdan satın alınanın yani ithalatın daha ucuz ve kârlı olduğu yönündedir. Bu anlayış,

<sup>3</sup> Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Türkiye'yi önümüzdeki beş yıl içinde tarım ve hayvancılıkta tamamen dışa bağımlı hâle getirecektir. Tarım ve hayvancılıkta dışa bağımlılık bir millî güvenlik sorunudur diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Siirt Milletvekili Mervan Gül...

11.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, DEM'li Siirt Belediyesine ilişkin açıklaması

MERVAN GÜL (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

DEM'li Siirt Belediyesinin göreve geldikleri ilk günden bugüne kadar tek icraatı, asli vazifesi olan belediyeçilik hizmetlerini gerçekleştirmek yerine, onlarca emekçi kardeşimizi işlevsiz ve verimsiz hâle getiren mobbing uygulamaları olmuştur. İş yeri değiştirme, ayrımcılık yapma ve onur kırıcı davranışlarda bulunmayı DEM'li belediye asli görevi hâline getirmiştir. Son öğrendiğimiz bilgiye göre, mobbing uygulayarak yıldıramadıkları emekçi kardeşlerimizi işten çıkaracaklarmış. Buradan kendilerine sesleniyorum.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bir gecede 120 bin kişiyi ihraç ettiniz. Bir gecede 120 binden fazla kişiyi ihraç ettiniz.

MERVAN GÜL (Siirt) - Biz AK PARTİ olarak mağdur edilen tüm işçi ve emekçi kardeşlerimizin sonuna kadar yanında duracağız.

Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Adana Milletvekili Bilal Bilici...

12.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, belediye kreşlerine ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Cumhuriyeti cumhuriyet yapan özellik fırsat eşitliğidir. Belediye kreşlerini kapatmaya çalışmak ve bunun üzerinden gündem değiştirmek büyük bir hatadır. Ülkenin asıl gündemi ekonomidir. Enflasyon, yüksek faiz, işsizlik, geçim sıkıntıları başta olmak üzere kreş fiyatları 20 bin TL olmuşken, belediye kreşleri 1.200 TL iken bu tutum ve karar "Dar geliri ailelerin evlatları kreşe gitmesin, anneleri de çalışmasın." demektir. Soruyorum: Hangi çağ, hangi yüzyıldayız?

Allah akıl fikir versin diyorum.

BAŞKAN - Samsun Milletvekili Murat Çan...

13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Çayırhan Termik Santrali'ne ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Yıllar boyu milletin varlıklarını satıp bir avuç yandaşına peşkeş çekerek servet transferi yapan iktidarın son olarak Çayırhan Termik Santrali'ni ve varlıklarını satışa çıkarmasına karşı dokuz gündür direnen enerji ve maden işçilerimizi selamlıyorum. İşçiler bugün Ankara'ya doğru yola çıktılar. Bu yürüyüş vatanımıza, millî servetimize, ekmeğimize sahip çıkma yürüyüşüdür. Hazinesin başına finans lobileri ve fon mekanizmaları tarafından atanmış olan, tek meziyeti onların yazdığı görev notlarını harfiyen uygulamak olan kapitülasyon memuruna ve onun mensubu olduğu haramzade iktidara karşı bu onurlu direnişi yürüten emekçilerimizle omuz omuzayız. "Yağmacılar gidecek, emekçiler kazanacak; enerji vatandır, vatan satılmaz!" diyenler kazanacak.

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu...

14.- İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun, Ardahan'ın Damal Burmadere köyü Muhtarına ilişkin açıklaması

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Ardahan Valiliğinin düzenlediği bir toplantıda cemevlerinin inanç merkezi olduğunu, bundan dolayı Kültür Bakanlığının ihtiyaçlarını karşılamasının doğru olmadığını söylediği için Damal Burmadere köyü Muhtarı Şah İsmail Göyük'ün yerine kayyum atandı. Aleviler tarih boyunca inançlarını korumak için büyük bedeller ödemiş ancak inançları ve ibadethaneleri yasal güvence altına alınmamıştır. Alevilerin eşit yurttaşlık, insanca yaşam ve demokratik talepleri sürekli yok sayılmış, yeni baskılarla karşılık bulmuştur. Alevilere yönelik inkâr, asimilasyon ve imha politikalarını kabul etmiyoruz, atanan kayyumu reddediyoruz.

BAŞKAN - Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan...

15.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, hasta tutsaklara ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkan, Mehmet Başaran yirmi yıldır tutsak Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevinde, on gün önce kalp krizi geçirdiği için anjiyo yapılıyor, stent takılıyor ama üç dört gün boyunca hastanede kalıyor, ailesinden herhangi birine haber verilmiyor. Dolayısıyla, iktidarın cezaevi yönetimlerinde siyasi mahpuslara yönelik tutumunu eleştiriyoruz. Yine, iyileşme süreci beklenmeden Mehmet Başaran hastaneden cezaevine götürülmüş, sağlık sorunlarının ciddileşmesi üzerine Adli Tıp Kurumuna infazın ertelenmesi için sevk edilmiş ama hakkında sağlıklı bir bilgi alamıyoruz. Dolayısıyla, hasta tutsaklar kanayan bir yara. Hasta tutsakların bir an önce serbest bırakılması için Meclisin görev almasını talep ediyoruz.

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Ali Bozan...

16.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, emekli maaşlarına ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Tüm Emekliler Sendikası temmuz ayında Meclise 100 bini aşkın emeklinin imzasını taşıyan dilekçe verdi. Emekliler dilekçelerinde "Geçinemiyoruz." diyordu. Milletin Meclisi dertlerine derman olsun istiyorlardı. Talepleri insanca yaşam koşullarında ücretli. Meclis Dilekçe Komisyonu "Emeklilerin dilekçede talep ettikleri konular ancak yasal düzenleme gerektirir." dedi ve topu Meclise attı. Suni gündemler yaratarak emeklileri unutmama, unutturma stratejisi yürüten iktidara çağırımız: Gelin, 16 milyon yurttaş karşı sorumluluğumuzu yerine getirelim; en düşük emekli maaşının 32 bin lira olması ve maaşlarının altı ayda bir güncellenmesi için yasal düzenleme yapalım.

BAŞKAN - Van Milletvekili Mahmut Dindar...

17.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'ın doğal gaz sorununa ilişkin açıklaması

**MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.**

Kış mevsiminin ağır geçtiği ilimizde doğal gazla ısınmak hayati önemdedir ancak Van'da birçok ilçemizde yüz binlerce hanede hâlâ doğal gaz altyapısı sağlanmamıştır. İlimiz petrol ana kaynaklarına ve hatlarına yakın bir metropol olmasına rağmen bu mahrumiyetin yaşanması Kürt halkına yönelik bir ayrımcılıktır. Van'da Aksa şirketi halka hizmet sunmada yetersiz kalmaktadır. Van'da ve çevre illerde yan yana olan mahallelerin birinde doğal gaz var, diğerinde yok; bir sokakta var, diğerinde yok; aynı binada bile doğal gaz verilen var, verilmeyen var. Doğal gaz gelecek diye evine tesisat çekmiş ama sobayla, kömürle ısınan yüzlerce hane var. Öte yandan, abonelik maliyeti 10 bin TL'yi geçmektedir ve halkımız bu miktarları ödeyemiyor. Sonuç olarak Van'da doğal gaz altyapısı tüm evlere, mahalle ve ilçelere uygun abonelik fiyatıyla sağlanmalıdır.

**Teşekkürler Başkanım.**

**BAŞKAN - Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül...**

**18.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Afrodisias Antik Kenti Müzesi'ne ve Tahir Elçi'ye ilişkin açıklaması**

**SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Memleketim Aydın Karacasu'da bulunan Türkiye'nin göz bebeği, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde de yer alan Afrodisias Antik Kenti Müzesi bir yıldır kapalı. Müzenin kapalı olmasına önce gerekçe olarak depreme dayanıksız olması gösterildi, sonra duyurular ortadan kaldırıldı. "Geçici" dediniz, bir yıl geçti, müzeyi açmadınız. Buradan soruyorum: Her yıl milyonlarca turisti ağırlayan müze neden kapalı? Güçlendirme mi yapacaksınız, müzeyi yıkacak mısınız? Antik Çağ'ın kültür ve sanat merkezini kapatmak tarihimize saygısızlıktır; turizme ve Aydın ekonomisine vurulmuş bir darbedir.**

**Değerli Başkan, dokuz yıl önce siyasi bir suikastla katledilen Diyarbakır Barosu Başkanı Avukat Tahir Elçi'yi katledenler ceza almadı. Beş yılın sonunda hazırlanan iddianame neticesinde ilk derece mahkemesi üç yıl yargılama yaptı ancak failler cezasız kaldı. Süreci takip ediyoruz. Katledilişinin 9'uncu yılında Avukat Tahir Elçi'yi saygıyla anıyoruz. Adalet mücadelemiz sürecektir. (CHP sıralarından alkışlar)**

**BAŞKAN - Düzce Milletvekili Talih Özcan...**

**19.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, emekli maaşlarına ilişkin açıklaması**

**TALİH ÖZCAN (Düzce) - Teşekkürler Sayın Başkan.**

**Yanlış ekonomik politikalar nedeniyle yoksulluk toplumun her kesimine yansımıştır. Bunu en ağır şekilde emeklilerimiz yaşamaktadır. 12.500 lira maaşla geçinemeyen; markete, pazara gidemeyen, kirasını ödeyemeyen emekliler yeniden çalışmak zorunda kaldı. 2024 yılının ilk altı ayında 878 işçi iş kazalarında hayatını kaybetti. Bu ölümlerin üçte 1'i emekliler ve emekliliği hak eden 50 yaş üzeri vatandaşlarımızdır. Emekliler çalışmak zorunda kalmadan geçinmek istiyor, refah payının düzenlenmesini istiyor, emekliler huzurlu yaşam istiyor. Gelin, emekli maaşlarını en az 30 bin liraya yükseltelim.**

**Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)**

**BAŞKAN - Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş...**

**20.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in hastane ve sağlık sorununa ilişkin açıklaması**

**SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.**

**Ülkenin sağlık sistemindeki çöküşü en çok Siirt'te hissediyoruz. Niye bunu söylüyorsunuz? Çünkü Siirt'te hastane var, maalesef hastalar hastaneye gittiğinde yeterli kadar sağlık hizmeti alamıyor. Yetersiz ekipman, yetersiz sağlık personelinin kaynaklı, özellikle de yurttaşların bundan kaynaklı çevre illere gitmek durumunda kalması hem maddi hem manevi sıkıntılar çekmelerine neden oluyor. Bu durum sadece Siirt merkezde değil, aynı zamanda ilçelerinde de -çok önemli bir şeylerden biri- kadın doğum, nöroloji, KBB gibi bir sürü dalda doktor yok. Ben buradan Sayın Gül'e söylüyorum: Bundan ziyade, manipülasyon gündemlerinden ziyade Siirt'in gerçek sorunlarıyla ilgilenirse çok daha iyi olacak. Hastane ve sağlık sorunu birçok sorun gibi Siirt'te büyük bir sorundur. Siirt'teki vatandaşlar sağlıklı bir şekilde sağlık hizmeti alamıyor. "Doktor oraya niye gidemiyor?" diye soruyorum.**

**BAŞKAN - Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş...**

**21.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Giresun'da ruhsatlandırılan maden arama sahalarına ilişkin açıklaması**

**ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.**

**Seçim bölgem Giresun'un yüzde 85'i maden arama sahası olarak ruhsatlandırıldı. Yaz döneminde ziyaret ettiğim Görele Soğukpınar köyü ve pek çok köy "Maden istemiyoruz." diyerek feryat ederken şimdi de Dereli ilçemize bağlı Yeşiltepe, Meşeliyatak, Eğriarbar, Yıldız köyleri ile Bahçeli ve Sütlüce Mahallelerini kapsayan geniş bir maden arama sahası açıldı. Bölge muhtarlarımız ve köy halkı "Maden istemiyoruz, sesimizi duyun." diyor. Yetkililere tekrar sesleniyorum: Daha önce HES'lerle talan ettiğiniz doğamızı, şimdi de vahşi madencilikle talan etmeye çalışıyorsunuz. Giresun'umuzun yeşili, mavisi, doğası madenden daha değerlidir. Vahşi madencilığa hayır diyoruz. Haklı mücadelelerinde hemşehrilerimin daima yanındayım. (CHP sıralarından alkışlar)**

**BAŞKAN - Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç...**

**22.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, Suriye politikasına ilişkin açıklaması**

**ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.**

**Son yirmi iki yılda güney sınırlarımızın ötesinde neredeyse kamu otoritesi kalmadı. İsrail'in güvenliği için yürütülen Irak'ın işgali, Arap Baharı, Suriye'nin parçalanması süreçlerinde iktidarınız ne yazık ki şahsiyetli bir dış politika yürütememiştir. Bunca yıllık süre zarfında attığınız her adım günün sonunda BOP'a yani İsrail'e hizmet etmiştir. Şimdi, Suriye'de yeni bir yanlışın eşliğindesiniz, hamasetle dış politikayı yöneteceğinizi zannediyorsunuz. Biz bu filmi daha önce de izledik ve uyardık, siz Suriye'nin toprak bütünlüğünü koruyun dedik ama bize "Esedci." dediniz, sonra "Esed'le görüşürüz." dediniz, şimdi "Halep 83" diyorsunuz, aynı hataları tekrar ediyorsunuz ancak gerçek şudur: İlk yapılan yanlış "kaza" ikincisine "hata" üçüncüsüne ise "tercih" denir.**

**BAŞKAN - Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan...**

23.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Suriyeli göçmenlerin yaşadığı problemlere ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ederim.

İktidarın yanlış göç politikalarının bedelini hem vatandaşlarımız hem de göçmenler ödüyor, turizm baltalanıyor. Özellikle Suriye'den kaçıp ülkemize sığınmış insanların yaşadığı problemler her geçen gün daha çok artmaktadır. Suriyeli göçmenlerin yanlış adres beyanında bulunduğu gerekçesiyle sağlık erişimlerinin engellendiği bilgisi tarafımıza ulaşmaktadır. Bu nedenle de hem bu insanlar mağdur olmakta hem de salgın hastalık riski artmaktadır. Son günlerde Göç İdaresiyle ilgili de göçmenlerin giriş çıkış evraklarında büyük sorunlar yaşadığı, personelin yetersiz kaldığı ve kötü ithamların var olduğu bilgisi tarafımıza ulaşmaktadır.

Toplumsal barışa her zamankinden daha fazla muhtaç olduğumuz bir dönemde halkı devlete düşman etmenin bir anlamı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar...

24.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, TOKİ'nin İzmir Karşıyaka'da sattığı araziye ilişkin açıklaması

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

TOKİ, İzmir Karşıyaka'da bir bölümü denizin içinde kalan 21.432 metrekairelik araziye 508 milyon liraya sattı, bu satış İzmir'de tepkiyle karşılandı. Satın alanlara da baktığımızda karşımıza yine AK PARTİ'li meşhur Niyazi ve Sabri Memur kardeşler çıkıyor. Her ne kadar satılan arazi imar planında rekreasyon alanı olarak geçse de söz konusu alanın önemli bir bölümü denizin içinde. Satılan yerin imar planında kıyı kenar çizgisi yok, güncel bir tespit de yapılmamış; belli ki kimsenin fark etmeyeceği zannedilip bu yeri satışa çıkarmaktan da imtina etmemişler.

Herkesin rahatça ve serbestçe gezebilmesi için alanları rantın ve sermayenin merkezi hâline getirip gasbettiiler. Halkın denizle buluştuğu alanların özel mülkiyete açılmasına karşı duruşumuza devam edeceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Gülcan Kış...

25.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Pamukluk Barajı'na ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Seçim bölgem Mersin'in hem tarımsal üretimi hem de içme suyu ihtiyacı için hayati önem taşıyan Pamukluk Barajı inşaatı iktidarın yıllardır süregelen ihmali nedeniyle bir türlü tamamlanmıyor. 2010 yılında inşaatı başlayan, on dört yıldır bitirilmeyen proje, DSİ'nin plansız ve yetersiz bütçe tahsisiyle âdeta kaderine terk edilmiş. Pamukluk Barajı yalnızca Mersin'in tarımına değil bölge ekonomisine de büyük katkı sağlayacak olmasına rağmen, siyasi kaygılar yatırımların önüne geçmektedir. 3,2 milyar liralık projeye 2024 yılı için ayrılan 100 milyon liranın yeterli olmadığını, artırılması gerektiğini, arıtma tesisi yapımı için de Mersin Büyükşehir Belediyemizin finansman teminine destek verilmesi gerektiğini defalarca dile getirmemize rağmen bir türlü bir gelişme sağlanamamıştır. İktidarı Mersin'in hak ettiği bu yatırım için gerekli özeni göstermeye davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen...

26.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Okul Öncesi Eğitim Gönüllüleri Derneğine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidar belediyelerin açtığı ve ailelere önemli bir hizmet veren kreşlerle uğraşırken Menzil tarikatı, "Okul Öncesi Eğitim Gönüllüleri Derneği" adı üzerinden kendi eğitim müfredatını oluşturmaktadır. Menzil'in 18 ilde açtığı anaokullarıyla 3-6 yaş arası çocuklara ders verdiği ortaya çıkmıştır. Âdeta bir bakanlık gibi hareket eden Menzil tarikatının bu okullarda 2 binden fazla çocuğa eğitim verdiği belirtiliyor. Ayrıca, çocuk dergileri, telefon uygulamaları, kitaplar ve oyunlar üzerinden de çocuklara erişmeye çalışıyorlar. İktidar, belediyelerin kreşleriyle uğraşırken tarikatlar kurdukları vakıflar ve dernekler üzerinden çocukları zehirlemeye devam ediyor, üstelik bunu Millî Eğitim Bakanının verdiği büyük destekle yapıyorlar.

BAŞKAN - Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez...

27.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, Trabzon Yenimahalle'deki 100. Yıl İlkokuluna ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, Trabzon Yenimahalle'deki 100. Yıl İlkokulu eğitime uygun olmadığı gerekçesiyle 2017 yılında yıkılarak 2020 yılında aynı yerde 24 derslikli bir ilkokul yapılması için özel bir şirketle protokol imzalanmıştır. Binanın inşaatının bitmesine rağmen okul hâlâ eğitim öğretime açılmamıştır. Öğrenciler Cumhuriyet Ortaokulunda ek binada uygunsuz ortamda eğitim görüyorlar. 4 mahallenin öğrencileri, velileri ve mahalle sakinleri yeni binanın eğitime açılmasını beklemektedirler. Bitmiş bir okulu niye açmıyorsunuz? Millî Eğitim Bakanına ve Trabzon İl Millî Eğitim Müdürüne sesleniyorum: Sorumluluklarınızı yerine getirin ve okulun açılması için gereğini yapın.

BAŞKAN - Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer...

28.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, belediyelerin aldıkları ödeneklere ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anadolu'nun dört bir yanında belediyeleri kaybeden AKP, şimdi vatandaşa hizmeti engellemek için düğmeye bastı. Bir sabah uyanıyoruz, halkın seçtiği belediye başkanlarının yerine kayyum atanıyor, halk iradesine darbe vuruluyor. Bir sabah uyanıyoruz, ailenin, kadınların en büyük destekçisi belediye kreşlerimizi kapatmaya kalkıyorlar. Şimdi de belediyelerin aldıkları zaten sınırlı ödeneklere göz dikmiş durumdalar. Yirmi iki yılda bu halkı yokluğa, yoksulluğa mahkûm ettiniz; yetmedi, şimdi de belediyelerimizin hizmet etmesini engellemek için kırk takla atıyorsunuz. Kreş açamasın, kent lokantası açamasın, halk ekmek üretmesin, süt yardımı yapamasın, çiftçinin, esnafın, emeklinin yanında olmasın diye belediyelerimizin elini kolunu bağlamak istiyorsunuz. Ne yaparsanız yapın, Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimiz geçim derdinde yaşam mücadelesi veren milyonlarca ailenin ve evlatlarımızın yanında olmaya devam edecek. Cumhuriyet Halk Partisi olarak kimseyi umutsuz ve tek başına bırakmayacağız.

Teşekkür ederim.  
BAŞKAN - Antalya Milletvekili Aykut Kaya...

29.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Manavgat'ın Taşağıl Mahallesi'nin sorunlarına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Manavgat ilçemizin Taşağıl Mahallesi'nde bulunan Beyşehir'den, Beydiğin-Demirkapı Tüneli'nden gelerek D400 Kara Yolu'na bağlanan yol artık bir mahalle yolu değil ana yol hâline gelmiştir. Hemşehrilerimiz karşıdan karşıya geçmeye korkuyorlar. Birçok ölümcül kaza meydana gelmektedir. Soruyorum size: Taşağıllı hemşehrilerimizin canı bu kadar ucuz mu? Ana projede planlanan yan yolları bir an önce bitirin. Ayrıca, Beşkonak yol ayırımına trafik ışıklandırması yapılmalı, mahalle giriş çıkışlarına mobese konulmalı ve yayalar için de üst geçit yapılmalıdır. Yine, Taşağıl Mahallemizde kapatılan PTT müdürlüğünün yeniden açılmasını talep ediyoruz. Civar köylerdeki emeklilerimiz, mahalle sakinlerimiz buraya gelerek maaşlarını çekmekteydi, tekrar açılması önemlidir. Yine, ayrıca, Taşağıl'daki Aile Sağlığı Merkezi de çok bakımsız ve yetersiz durumdadır. Aile Sağlığı Merkezinin kapasitesinin artırılarak yenilenmesi ve yeni bir yerin seçilmesi gerekmektedir. Hafta sonunda doktor, hemşire...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Adana Milletvekili Ayhan Barut...

30.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Tarım ve Orman Bakanlığındaki kamu emekçilerinin taleplerine ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, Tarım ve Orman Bakanlığı kamu emekçilerinin haklı taleplerini duymazdan geliyor, sorunlarına çare üretmiyor, haklarını vermiyor. Tarım Bakanlığında on binlerce emekçi her yıl verilen koruyucu gıda yardımı konusunda mağdur. 2022 yılı yardımını 2023 yılının Aralık ayında alabilen emekçiler, 2023-2024 koruyucu giyim yardımını hâlâ alamadı. İhale iptalleri, yetkili sendikanın ve Bakanlığın etkisizliği mağduriyeti büyütüyor. Bakanlığın on binlerce çalışan için yaptığı giyim yardımı konusunda ihaleyi alan firmanın yetersizliği, ürünlerin azlığı ve pahalılığı, özellikle kadın çalışanların alacak ürün bulamaması kabul edilemez. Örneğin, piyasada bin lirayı alınacak bir ayakkabının fiyatı bu firma aracılığıyla neredeyse 2 katına satılıyor. Yazın sıcakta, kışın soğukta zor şartlarda çalışan emekçilerin mağduriyetini giderin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Temelli, sizin bir söz talebiniz vardı, işleme başladığımız için karşılayamamıştım.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Söz sıramda kullanacağım artık.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'e ait.

Sayın Şahin, buyurun.

31.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Merkez Bankasının yeni 5 ve 50 TL'lik banknotların tedavüle gireceğiyle ilgili açıklamasına, Lübnan için alınan ateşkes kararının Gazze için de alınması gerektiğine, kayyum konusunda verdikleri kanun teklifine, 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne, Millî Savunma Üniversitesinde yayınlanan Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet kitabına ve bu akşam Avrupa'da maçı olan 3 büyük takıma ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Enflasyonun toplum üzerindeki etkilerini görmek için çok uzağa gitmemize gerek yok, paranın hızla değer kaybettiği dönemlerde piyasada işlem gören mevcut banknotlar yetersiz hâle geliyor. Örneğin, on yıl önce büyük bir alışverişi gerçekleştirebildiğimiz bir banknot, bugün ancak küçük harcamalar için kullanılabiliyor. Hatırlarsınız, eskiden markette 200 liralık bir banknot uzattığınızda kasiyerler para üstü vermekte zorlanır, "Bozuk para yok mu?" diye sorarlardı. Şimdi nasıl? Artık temel ihtiyaçlarımızın parasını ödemek için 200 TL'lik banknotlar yetmiyor, yetersiz. Sorun bu seviyeye gelmişken geçtiğimiz hafta Merkez Bankası, yeni 5 ve 50 TL'lik banknotların tedavüle gireceğini açıkladı. Arkadaşlar, samimiyetle bir şey sormak istiyorum: Biz, artık, para ödemek için cüzdan değil çanta taşımamız gerekiyor diyoruz; gelen çözüm, 5 TL'lik banknot. 5 TL'ye satın alınan bir şey kaldı mı? Daha büyük değerli banknotların basılması artık bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Bu önemli ihtiyaca, bu gerçekliğe dikkat çekmek istiyorum.

Tüm dünyanın dört gözle beklediği ateşkes haberi geldi. Elbette barışın iyisi kötüsü olmaz, sadece "geç kalmış"ı olur. Lübnan'da sağlanan ateşkesin aynısı, aynı karar, yarından tezi yok, acil bir şekilde Gazze için de alınmalıdır ve bir daha gözü dönmüş canilerin bu çapta bir yıkıma meyletmemeleri için gerekli uluslararası önlemler alınmalıdır.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; kayyum tartışmaları son dönemin önemli bir tartışması. Bu konuda geçtiğimiz günlerde biz bir kanun teklifi verdik. Verdiğimiz kanun teklifinde, 2016 yılında KHK'yle getirilen ilgili maddenin kaldırılmasını öneriyoruz ama terör dengesini kurmak zorunda olduğumuzu da biliyoruz. Bu anlamda, belediye başkanlarının görevden alınmasını da mahkeme kararına bağlıyoruz. Kanun teklifimizde bu dengeyi gözetmeye çalıştık. Bu işin asıl şeyi; belediye başkanları mahkeme kararı olmadan görevden alınmamalı, görevden alınan belediye başkanının yerine de yine millî iradenin tecelli ettiği belediye meclisinden bir belediye başkanı seçilmeli. Kanun teklifimiz bu içerikli bir kanun teklifidir.

Sayın Başkanım, görüşülmekte olan torba yasa teklifiyle ilgili yapı denetim firmalarının eleştirileri var, özellikle iki konuda. Birincisi, 500 metrekare altındaki yapıların yapı sahibince denetim hizmetinin belirlenmesi eleştiriliyor. Ya, burada bir denetim zafiyeti oluşturulacağı yönünde bir eleştiri var. 2019'da müteahhit ile yapı denetim firması arasında oluşan ticari bağların kesilmesi noktasında bir konsensüs oluşmuştu. Şimdi, bu yeni gelen düzenlemeyle tekrar ahbap çavuş ilişkisinin oluşacağı yönünde bir eleştiri var. İkinci eleştiri de yapı denetim firmalarına uygulanmak istenen cezalarla ilgili. Elbette işini doğru yapmayanlara yaptırım uygulanmalıdır, hukuk bunu gerektirir ancak "Suçu işleyenenden daha fazla ceza alacağız. Biz şantiye şefi değiliz denetim firmasıyız, 7/24 şantiyede bulunmamız mümkün değil dolayısıyla bize kendi iş alanımızdan daha farklı yükümlülükler ve yaptırımlar getiriliyor." diye bir eleştirileri var. Getirilen cezaların, özellikle de belge iptali ve teminatın irat olarak kaydedilmesi gibi yaptırımların ölçsüz olduğu yönünde arkadaşlarımızın, yapı denetim firmalarının itirazları var. Bu açılardan, ölçülülük ilkesi gereğince bu kanun teklifinin tekrar gözden geçirilmesi önemlidir.

Sayın Başkanım, Millî Savunma Üniversitesi Yayınları "Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet" isimli kitapçığın kapağında şöyle bir görsel yayınladılar: Türk dili konuşan coğrafyalarda ülkemizin bir bölümüne yer verilmemiş. Bakın, çok vahim bir durum. Üniversite Rektörü Değerli Erhan Afyoncu bunun bazı yetkililer tarafından sehven yapıldığını ve ilgililerin istifasının alındığını söyledi. Burası Millî Savunma Üniversitesi, burası Harp Akademisi. Bu yanlış kabul etmemiz mümkün değildir. Sayın Afyoncu'yu

severim, sayarım, değerli bir tarihçi, değerli bir akademisyendir. Yani sehven bir yanlışlık yapıyorsa şahsen ben Misakımillî haritasının yayınlanmasını tercih ederdim, bunu da özellikle paylaşmak istiyorum.

Değerli Başkanım, son olarak, bu akşam 3 büyük takımımızın da Avrupa'da maçı olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin, lütfen tamamlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Ben 3 büyük takımımıza da Avrupa'da başarılar diliyorum, sizin deyiminizle "Vurdukları gol olsun, attıkları gol olsun." diyorum. Tabii ki en çok gol de Maccabi Tel Aviv'le maç yapacak olan Beşiktaş'ımızın olsun diyorum. Bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şahin, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Buğra Kavuncu'ya ait.

Sayın Kavuncu, buyurun.

32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, bu akşam maçı olan takımlara, piyasada sahte dolar dolaştığı yönündeki iddialara, düzenledikleri Şiddet ve Şiddetle Mücadele Çalıştayı'na ve Millî Savunma Üniversitesinde yayınlanan Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet kitabına ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben İsa Mesih Şahin Başkanımın bıraktığı yerden devam edeyim. Evet, bütün takımlarımıza başarılar diliyoruz. Özellikle Maccabi'ye karşı oynayacak Beşiktaş'a -bir Beşiktaşlı olarak da bunu vurgulayarak söylemek durumundayım- bol goller diliyorum. İnşallah tarihî bir zafere de imza atarlar.

Bir sahte dolar iddiası dolaşıyor piyasada, biliyorsunuz. Birçok arkadaşımız -demin de konuştuk- 50 dolarlarını, 100 dolarlarını veremiyorlar çünkü şu anda kurumların birçoğu döviz kabul etmiyor. Piyasaya sürülen yaklaşık 500-600 milyon dolarlık -belki daha da fazla- sahte paranın tedavülde olduğundan bahsediliyor. Kapalı Çarşı'da, şu anda benim Milletvekili olduğum ikinci bölgede 50 ve 100 dolarlar alınmıyor. Yani Kapalı Çarşı'ya giden herhangi birisi burada 50 dolar, 100 dolar kullanamıyor. Kapalı Çarşı'yı özellikle söylüyorum; turistler gittiğinde de mağdur oluyorlar, sadece Kapalı Çarşı'da değil hiçbir yerde alınmıyor. Tabii, bir ülkede herhangi bir parametre normal olmayınca piyasada sahte dolar da çıkar, sahte avro da çıkar, kara para da oluk oluk akar. Biliyorsunuz, daha kısa bir süre öncesine kadar Türkiye gri listedeydi. Çetelerin, mafyaların sayısının arttığı, kaçak göçmenlerin çok yoğun bulunduğu bir ülkede işte kalpazanlık da artıyor. Yine bir başka haber; yılbaşı yaklaştıkça da sahte içki ölümlerinin gündeme gelmeye başladığını gördük. Bunlar ciddi problemlerdir, gündemimize almamız gereken problemlerdir. Umarım bu kalpazanlıkla ilgili konu da bir an önce çözülmüş olur.

25 Kasım, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ydü. Gündemimiz çok yoğun, hep notlarımın arasına almama rağmen bir türlü fırsat bulup gündeme getiremedim. Geçtiğimiz hafta sonu biz konuyla ilgili bir çalıştay düzenledik, burada birtakım kararlar aldık. Bunları da birazdan sizlerle paylaşacağım. Bu çalıştayımıza çok değerli akademisyenler ve bilim insanları iştirak etti. Tabii, bu konuyu konuşurken şunu da kendimize sormamızı özellikle rica ediyorum: Neden özellikle bu dönemde sokakta korkmadan rahatlıkla, huzur içerisinde kadınlarımız dolaşamıyor? Neden rahat rahat sokağa çıkamıyorlar. Daha geçtiğimiz haftalarda gördük İstanbul'un göbeğinde, Beyoğlu'nda bir kadın güpegündüz cinsel bir saldırıya uğruyor ve daha da kötüsü zanlılar mahkeme tarafından önce serbest bırakılıyor, ardından da tepki gelince, kamuoyundan tepki gelince tutuklanıyor. Sadece bu mu? Ev içinde her türlü istismara maruz kalan kadınlar var bu ülkede. Bu sorunu bir kadına şiddet sorunu değil, kadına yönelik erkek şiddeti sorunu olarak değerlendirmemiz gerekiyor. Şiddetin olduğu yerde -hukukçu arkadaşlarımız var, çok daha iyi bilir- sadece, sadece kurban yoktur, işin faili de vardır ve bu faili herkesin görmesi ve kabul etmesi gerekir diyoruz.

Tabii, politiktir bu konular; niye "Politiktir." diyorum: 25 Kasım'da İstanbul'da bütün metro hatları kısıtlandı ve Anayasa'nın en temel haklarından biri resmen engellendi, ulaşım hakkıydı bu ve işte, gösteri yapılmasın, toplantı ve ifade özgürlüğü gibi en temel haklar kullanılsın diye. Yani onun için, bu problemler politiktir, ideolojiktir diyorum.

Son olarak çalıştayımızda aldığımız birkaç maddeyi sizlerle paylaşacağım: Şiddetin önlenmesi konusunda Mecliste kurulan mevcut Komisyonun derhâl, ivedi, caydırıcı tedbirler alması gerekiyor, kadının statüsünün güçlendirilmesi gerekiyor, mevcut yasaların etkin bir şekilde kullanılması, Ceza İnfaz Yasası'nın düzenlenmesi, haksız tahrik indirimine de son verilmesi gerekiyor. Bunlar çalıştayımızda almış olduğumuz kararlar ve ben buradan Kadın, Aile ve Sosyal Hizmetler Başkanlığımıza, Sayın Kevser Ofluoğlu'na da yapmış olduğu çalıştaydan dolayı çok çok teşekkür ediyorum.

Saadet ve Gelecek Grubu Başkan Vekili bir fotoğraf gösterdi, ben de aynı konuya değineceğim. Millî Savunma Üniversitesinde yayınlanan bir kitap var, kitap "Türk Dili Kompozisyon ve Hitabet" kitabı; kitabın kapağındaki haritamızda bir bölge boş gözüküyor sanki ayrı bir parçaymış gibi boş bırakıldığı gözüküyor. Bir şeylerin... Bir süreç başlatıldı, dün de Cumhurbaşkanı, yapmış olduğu konuşmada umut hakkıyla ilgili konuya da destek verdiğini, arkasında olduğunu söyledi yani Cumhuriyetçi olarak bir süreç başlatıldığını biz dün itibarıyla net olarak gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen açıklayın, tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum, açıklayacağım zaten.

Bakin, neler olmaya başladı ondan sonra? Şimdi, terör örgütü başını Mandela'ya benzeten, "Türkiye Cumhuriyeti'nin 'Apartheid' uyguladığını kabul edin." gibi yazılar görmeye başladık. Yani Güney Afrika'da uygulanan "Apartheid"ı bizim Türkiye'de uyguladığımızı iddia etmek gibi bir cürete sahip olacak şekilde konuşuyorlar, ki orada uygulanan sistemde işte, otobüsler ayrı, restoranlar ayrı. Yapmayın, yazıktır, günahtır, böyle bir tanımlamanın içerisinde girecek cüreti belli çevrelere, belli mihraklara vermenin. Bizzat dış güçler tarafından da pompalanan köşe yazıları var, tanımlamalar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Tamamlayacağım Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Kitabın imha edildiğinden bahsediliyor. Şimdi bir iddiada bulunurken haksızlık yapmayalım, olayın tarafının da açıklaması var, diyor ki: "Sosyal medyada yer alan kitap kapağı üniversite yönetiminin bilgisi dışında editör tarafından kurum dışı bir grafikçiye hazırlanmıştır ve kapağın ders notu kitaplarının baskısı için de kullanılması amacıyla yeni kapak idarenin bilgisi dışında editör tarafından matbaaya verilmiştir. Kapaktaki uygunsuzluğun fark edilmesi üzerine kitaplar yirmi gün önce de derhâl toplatılmıştır." Kurum da böyle bir açıklama yapmış yani bir iddiayı, bir olayı söylerken kurumun yaptığı savunmayı da buradan dile getirelim ki hakkaniyetli davranmış olalım.

Tabii, şu tespiti de yapmak durumundayım beraberinde: Farkındaysanız koskoca kurumun bilgisi dışında oluyor. Nerede? Millî Savunma Üniversitesinde. Hani şu meşhur disiplin meselesi vardı, dün konuştuk burada ve ben konuşunca arkadaşlar benim sesimi kesecek, söylediğim kelimeler duyulmayacak kadar tepki gösterdiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Madem bu disiplin konusunda bu kadar hassassınız, bu disiplininizi hadi gelin burada da uygulayın! Günlerdir teğmenler üzerinden anlatıyorsunuz bu disiplin konusunu ama soruyorum ya, Millî Savunma Üniversitesinde böyle bir rezaleti gündeme taşımaktan daha büyük bir disiplinsizlik olabilir mi? Madem bu kadar hassasız, buyurun, size disiplinle ilgili atılacak adımlar... Profesör istifa etmiş; yetmez, uygulayın disiplini! Koskoca bir kurum, üstelik bu ülkenin güvenliğini sağlayacak ve buranın bünyesinden çıkacak bir akademi ki orada oluyor. Rektör ve diğer kişileri hiç tanımam, Grup Başkan Vekili tanıyormuş -insanlarla olan tanışıklığınız üzerinden ülkeyi yönetemeyiz- bilmem de tanımam da ama soruyorum, bu Rektör ve ilgililerle ilgili bir adım atılacak mı?

Başkanım, teşekkür ediyorum, sağ olun. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kavuncu.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'a ait.

Sayın Kılıç, buyurun.

33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın bugün oynayacakları maçlara, Kerkük'te yapılacak olan nüfus sayımına, 30 Kasım 1925 tarihinden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünün arkasındaki duvarda yazılı olan "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." ifadesine ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milleti; ben de öncelikle Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ımıza Avrupa Ligi'nde bugünkü maçlarında üstün başarılar ve tabii ki galibiyetler diliyorum; yolları açık olsun.

Evet, Kerkük'te yirmi yedi yıl aradan sonra yapılacak olan nüfus sayımının bölgedeki Irak Türkleri açısından taşıdığı öneme bir kez de biz dikkat çekmek istiyoruz. Bu sayım yalnızca demografik verilerin toplanması değil, aynı zamanda Kerkük'teki sosyokültürel ve siyasi hakların korunması bakımından kritik bir süreçtir. Irak Anayasası'nın ilgili hükümlerine göre nüfus sayımının doğru ve tarafsız şekilde yapılması Parlamentodaki adil temsil hakkının sağlanması açısından zorunludur. Sayım sürecinin uluslararası gözlemciler eşliğinde adil ve şeffaf bir şekilde yürütülmesi çağrısında bulunuyoruz. Kerkük'teki Türk toplumunun temel haklarının korunması ve sayım sürecinin hukuka uygun şekilde gerçekleştirilmesi gereğini bir kez daha ifade etmek istiyoruz. Altını çizerek söylüyorum, nüfus sayımı öncesi PKK kamplarından Kerkük'e yığınak yapıldığına dönük iddia ve ifadeler eğer doğruysa bunun sonuçları ağır olacak, sayımın gayrimeşruluğu tescillenecektir. Kerkük'ün demografik yapısını kurcalayıp bu Türkmen kentiyle beraber Irak Anayasası'nda tartışmalı bölgelerin oldubittiye getirilmesi Türk milletinin asla kabul etmeyeceği istila girişimidir. Kerkük Türktür ve Türk kalacaktır; hiç kimse yanlış hesap yapmasın, soydaşlarımız Irak Türkmenleri asla yalnız değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünün arkasındaki duvarda tamamı büyük harflerle yazılı "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." yazısını her gün defalarca okuyoruz ve bu Genel Kurula geldiğimizde de bütün milletvekillerimiz görüyorlar. Bu ifade 30 Kasım 1925 tarihinden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünün arkasındaki duvarda yazılıdır. Dolayısıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini atan çok önemli bir ilkedir. Bu ifade, Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Hâkimiyet bilakayduşart milletindir." sözünün günümüz Türkçesiyle söylenişidir. Doksan dokuz yıl önce, 30 Kasım 1925 günü "Hâkimiyet milletindir." ibaresi Türkiye Büyük Millet Meclisine âdeta bir mühür gibi yazılmıştır. Millî iradeyi hâkim kılma düşüncesi Amasya Tamimi'nin, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin çıkış noktasıdır, Kurtuluş Savaşı'mızın ilke ve gayesidir. Yüz dört yıl önce bu çatı altında filizlenen ve milletimiz tarafından bizlere emanet edilen bu kutlu görevi gururla geleceğe taşıyacağız. Bu vesileyle, Türk milletinin egemenlik hakkını kazanmasına vesile olan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Kurtuluş Savaşı'mızın aziz şehit ve gazilerini rahmet ve minnetle anıyorum.

Son olarak ifade etmek isterim ki Plan ve Bütçe Komisyonunda süren 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'yle ilgili müzakereler 30 Kasım 2024 günü itibarıyla tamamlanacak, 9 Aralık 2024 günü itibarıyla Genel Kurulumuzda görüşülmeye başlanacak. Plan ve Bütçe Komisyonumuzdaki üyelerimiz başta olmak üzere, Bakanlarımıza ve kıymetli bürokratlarımıza yoğun çalışmalarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin yasalaşması konusunda destekleyici tavrımızı ağıktan göstereceğiz.

Bütçenin ekonomik ve mali özellikleri kadar siyasi ve hukuki yönleri de vardır. Devletin belli bir dönemde yapacağı harcamaları, toplayacağı gelirleri, hedeflenen sosyal ve ekonomik politikaların muhtevasını gösteren bütçenin bir bütün hâlinde değerlendirilmesi lazımdır ve çalışma takvimi içinde bu yapılacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçenin onay ve denetimiyle hukuki, demokratik ve millî egemenliğe dayalı haklarını doğrudan doğruya kullanmaktadır.

2025 yılı bütçesi, milletimizin sosyal ve ekonomik beklentilerini karşılama hususunda ümit verirken Türkiye'nin yüksek hedeflerini de sahiplenmiş ve aynen ihtiva etmiştir. Bu vesileyle, 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin şimdiden devletimize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kılıç.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sezai Temelli'ye ait.

Sayın Temelli, buyurun.

34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Tahir Elçi'nin ölüm yıl dönümüne, cezaevlerindeki ve üniversitelerdeki yönetim krizine, Ardahan'ın Damal ilçesine bağlı Burmadere köyü Muhtarına ve kayyum atamalarına, Rojin Kabaiş soruşturmasına ve Türkiye'deki valilerin tutumuna ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce gündem dışı konuşmalarda, Adalet Komisyonu Başkanı Cüneyt Yüksel'in konuşmasında Uluslararası Ceza Mahkemesine değinildi. Biz katılıyoruz, Uluslararası Ceza Mahkemesi konusunda alınan bu karara katılıyoruz. Hatta sadece bu karar değil, bu konuda alınmış başka kararlar da var; bunların hayata geçmesi önemli. Onu öncelikle belirtmek istemiştım, bu vesileyle belirtiyorum ama tabii, burada şuna da dikkat çekmek isterim: Roma Statüsü'nün ve Uluslararası Adalet Divanının zorunlu yargılama yetkisinin de Türkiye tarafından bir an önce tanınması da gerekir ki bizim bu konudaki samimiyetimiz bütün dünya kamuoyu tarafından da bilinsin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, insan hakları savunucusu, barışın, adaletin savunucusu, büyük hukukçu Tahir Elçi'nin ölüm yıl dönümü. Evet, tam dokuz yıl önce bugün Diyarbakır'da sevgili Tahir Elçi katledildi ve hâlâ faileri bulunabilmiş değil, hâlâ bu anlamıyla adalet yerini bulmuş değil. Gerçi hiçbir karar, hiçbir yargılama Tahir Elçi'yi bize geri

getirmeyecek ama şunu biliyoruz ki en azından Tahir Elçi'nin uğrunda mücadele ettiği Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü adına failerin yargılanması tüm kamuoyunun, başta da Kürt kamuoyunun bir nebze olsun bir adalet duygusuyla buluşmasına vesile olacaktır.

Evet, bu konuda geride bıraktığımız dokuz yıl boyunca başka davalarda, başka suikastlerde, katliamlarda olduğu gibi maalesef bir cezasızlık politikasının geçerli olduğunu hep beraber izledik ama Tahir Elçi'nin dokuz yıl önce bir televizyon kanalında dile getirmiş olduğu barışçıl taleplerinin de ona karşı nasıl bir şiddete dönüştüğünü ve sonunda da nasıl katledildiğini de maalesef gördük.

Bugün Kürt meselesinin barışçıl ve demokratik çözümü konusunda yine konuşuyoruz ve ısrarla bu konu çözüme kavuşmadan Türkiye'nin demokratikleşmesinin mümkün olmadığını dile getiriyoruz ve bugün yine ortada şiddeti, savaşı hâlâ geçerli gören bir anlayışla da karşı karşıya geliyoruz oysa hepimiz için iyi olan, hepimiz için aslında geleceğe dair umutlu olmamızı sağlayacak olan barış konusunda atacağımız adımlardır. Tahir Elçi bu konuda örnek olmaya devam ediyor; fikirleri, onun vermiş olduğu mücadele yolumuzu aydınlatıyor. Kendisini bir kez daha rahmetle, minnetle, sevgiyle ve saygıyla anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'deki birçok krizden burada bahsediyoruz ama en önemli krizlerden biri kuşkusuz yönetim krizi. Türkiye'de hangi kuruma baksanız, en yukarıdan en aşağı kadar bütün kurumlarında çok ciddi bir yönetim krizi var. Hani "Balık baştan kokar." derler ya, balık baştan kokunca her yere bu koku sirayet ediyor ve yönetim krizini biz her yerde yaşıyoruz. Cezaevleri, bu konuda aslında artık ciddi bir odak hâline gelmiştir; cezaevi müdürleri her türlü işkenceyi, her türlü hak ihlalini yapmaya devam ediyorlar fakat bu konuda herhangi bir tedbir, herhangi bir uygulama ya da yaptırım söz konusu değil.

Bakın, Plan ve Bütçe Komisyonunda Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülüyor. Adalet Bakanının, cezaevleri konusunda, bugünkü mapuslar konusunda ne diyeceğini merakla bekledik. Bir saat boyunca, bir saati aşkın bir süre konuştu, hiçbir şey demedi. Oysa bütün cezaevlerindeki büyük bir beklenti içinde. 350 bini aşkın insan cezaevinde mağdur, onların dışarıdaki aileleri mağdur; dolayısıyla, herkes Adalet Bakanından gelecek bir şeye odaklanmışken hiçbir şey yok ve cezaevindeki kötü uygulamalar devam ediyor.

Peki, yönetim krizi, yönetim dejenarasyonu sadece cezaevlerinde mi? Hayır. Mesela, üniversitelerde de böyle. Rektörler de üniversitel anlayıştan o kadar uzaklaşmış ki kendilerini âdeta bir cezaevi müdürü gibi ortaya koyuyorlar. Gerçekten, üniversiteleri çoraklaştırma konusunda dünyada kimse elinize su dökemez. O denli çoraklaşmış ki; o denli üniversitel anlayıştan, bilim anlayışından uzaklaşmış yönetimler üniversitelerde söz konusu ki bunu her üniversitede görmemiz mümkün. Son örneği Bilkent Üniversitesinde yaşandı ve Bilkent Üniversitesi Rektörü Kürşat Aydoğan "Türkiye'de Kadın Hakları" başlıklı bir söyleşiyi iptal etti. Neden? Çünkü bu söyleşiye sevgili Sebahat Tuncel katılacaktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bu söyleşiyi iptal etme gerekçesinde de -varın siz düşünün, bir rektörün nasıl rektör olduğunu- "Sebahat Tuncel hakkında kesinleşmiş yargı kararı var." dedi, "Hüküm var." dedi. Sebahat Tuncel hakkında kesinleşmiş yargı kararı, hüküm kararı yok. Ayrıca, sen kimsin! Sen Rektörsün. Senin işin ifade özgürlüklerinin önüne engel olmak, bunları kısıtlamak mıdır ya da yargı kararlarının uygulanacağı bir merci misin sen? Sen Rektörsün; fikirler konuşulsun, düşünceler konuşulsun, bu konuda tartışmalar olsun, paneller, sempozyumlar olsun diye, bunlar için emek harcamalısın. Sen orada zabıta müdürü gibi, bir polis müdürü gibi kalkıp hangi panele izin verileceğine, hangi söyleşiye izin verileceğine değil, aslında bunların önünü açmakla mükellefsin ama yönetim krizi üniversitelerde de işte kendisini böyle gösteriyor.

Sebahat Tuncel, HDK Eş Sözcülüğümüzü yapmış, Partimizin Eş Başkanlığını yapmış, milletvekilliğimizi yapmış ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - ...Türkiye'de demokrasi, barış ve kadın özgürlüğü mücadelesinde öncü olmuş bir isimdir. Rektörü buradan kınıyoruz. Bu söyleşinin bir an önce hayata geçmesini ve bu hatanın ortadan kaldırılmasını istiyoruz.

Şimdi, cezaevini söyledik, üniversiteleri söyledik; elinizi nereye atsanız o çürümüşlüğü görüyorsunuz.

Bakın, Ardanın Damal ilçesine bağlı Burmadere, Sors köyü; bu köyün muhtarlığına kayyum atandı yani bu zihniyet öyle bir sirayet ediyor ki her yere, virüsün yayılma hızı Covid'i geçti. Muhtarlığa kayyum atanıyor. Neden? Muhtar demiş ki: "Biz çok kadim bir inanca sahibiz; Kültür Bakanlığıyla ne işimiz olur? Biz kendi cemevi ihtiyaçlarımızı karşılıyoruz. Bizim derdimiz eşit yurttaş olmaktır." Vay, sen misin bunu diyen!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, teşekkür için açıyorum, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Taramışlar, geçmişte 68 kuşağından bir paylaşımı var diye yerine kayyum atamışlar. Ya, biraz önce "Çav Bella"yı söyledik burada. Ya, bu nedir? Bu, anlaşılır bir şey değildir. Bu çürümeyi bir an önce artık durdurma zamanı gelmiştir. Bu konuda artık gerçekten herkesi ciddiyete davet ediyorum. Bu çürümenin, bu yönetim anlayışının önüne geçmek zorundayız.

Bakın, Halfeti'ye kayyum atandı. Bir dönem önceki Halfeti Belediyesinin yolsuzlukları... Biraz önce, milletvekilimiz Mardin'i anlattı. Bir dönem önce Halfeti kayyumu hakkında 6 tane soruşturma var, 6 ihlal söz konusu TCK'yi ve bunlarla ilgili soruşturmalar var ama bunlar hayata geçmiyor, kayyum atamaya devam ediliyor. Bu neyi cesaretlendiriyor biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Kayyumlara diyorsunuz ki: "Yolsuzluğa devam edin -çünkü bunlar bir cezasızlık politikasıyla korunuyor- siz bildiğinizi okumaya devam edin, nasıl olsa benim yönetim anlayışı olarak demokrasiye, insan haklarına, seçme, seçilme hakkına, halkın iradesine saygım yok; atarım kayyumu, yolsuzluğa da yol veririm."

Son olarak acı bir olaydan bahsedeceğim. Bakın, Narin'in davası devam ediyor ama bir de Rojin Kabaiş var; biliyorsunuz, altmış iki gündür aydınlatılmamış bir meseledir. Rojin Kabaiş de katledildi fakat burada maalesef adalet yerini bulamıyor. Neden bulamıyor biliyor musunuz? Van Valisi soruşturmayı yönlendiriyor. Van Valisi, Rojin'in babasını tehdit ediyor "İntihar etti işte kızın, bunu kabul edeceksin." diyor. Ya, sen Valisin, sen ne yaptığının farkında mısın? Bakın, Türkiye'deki valiler artık bu yönetim krizinin, bahsettiğim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, normalde 3 defa uzatma yapıyorum, bu 6'ncı oluyor; takdiri size bırakıyorum.

Lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - 7 olsun, bir şey olmaz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ulusal bir husus.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Son bir beş dakika verelim Başkanım.

BAŞKAN - Efendim ama işte bunun bir usulü var, hepimiz makulü tayin edersek uyarıya gerek kalmaz.

Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Eğer gerçekten Kürt meselesinin demokratik ve barışçıl çözümünde samimiyseniz Türkiye'deki valilerin bu tutumuna, Van Valisi, Muş Valisi, bugün Mardin'in, sayacağımız bütün Kürt illerindeki valilerin bu tutumuna bir önlem alma zamanı gelmiştir. İçişleri Bakanını göreve davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'a ait.

Sayın Başarır, buyurun.

35.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Tahir Elçi'ye, 24'üncü Birleşimde Adıyaman Milletvekili Hüseyin Özhan'ın Saadet Partisi grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, kayyum atamalarına ve Ardahan'a bağlı Damal'ın Burmadere köyü Muhtarına; Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın bugün oynayacakları maçlara ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hayatını insan hakları mücadelesiyle geçiren, barış, demokrasi ve adaleti her zaman arayan Tahir Elçi'yi dokuz yıl önce kaybettik; katledildi. Kendisini Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak rahmetle, özlemle, saygıyla anıyoruz. Maalesef ki, bugün İstanbul Milletvekilimiz, kıymetli eşleri Türkan Elçi ve bir milletvekili grubu orada. Biz adaleti istiyoruz, bu davanın aydınlanmasını istiyoruz, gerçek katillerin ortaya çıkmasını istiyoruz ama bu dosyada bir arpa boyu kadar yol alamadık. Kendisini bir kez daha rahmetle, özlemle anıyoruz.

Şimdi, AKP'nin gündemini biraz değiştireceğim, kusura bakmasınlar; ekonomiyi, yoksulluğu, asgari ücreti, emekliyi konuşmak istiyorum. Vatandaşın ve sektörlerin ekonomiyi olan güvenliğini gösteren endeks verileri açıklandı, durum gerçekten bir felaket. İşte, 2025'te enflasyonu yüzde 17,5 bekliyorlardı ama şirketler yüzde 48, vatandaşlar yüzde 64 olarak bekliyorlar. Yine, açlık sınırı 25 bin liraya dayanmış, yoksulluk 70 bin lira; Türkiye ilk kez bu kadar kötü, bu kadar vahim verileri yaşıyor. Biz görüyoruz, biz sokaktayız; emekliyle konuşuyoruz, işçiyle konuşuyoruz, memurla konuşuyoruz. Gerçekten, bütçeden sonra tüm milletvekilleri isterlerse beraber bir sokağa çıkalım, pazara çıkalım. Türkiye'de tencere kaynamıyor, milyonlarca insan icrada; sıkıntı çok büyük. Dün buraya çıkan, kürsüye çıkan milletvekili, Saadet Partisinin emekliyle, yoksullukla, asgari ücretle ilgili önergesini konuşacakken "Gündemi biraz değiştireyim." dedi. Gündem bu, gündem bu olmalı, bunun dışında bir gündem bence uzun bir süre bu Mecliste konuşulmamalı, insanların bizden beklentisi de bu. İşte, veriler ortada; bireysel kredi borçluları katbekat artmış, insanlar kredilerini ödeyemedikleri için icradalar, bankalar artık kredi kartları limitlerini artırmıyorlar, asgarisini bile insanlar ödeyemediği için o kredi kartları kapanmış, alışveriş yapamıyorlar. Bu Meclisin birinci görevi yoksulluğu konuşmak, tartışmak ve çözmek ama "Gündem bu değil." diyor.

Şimdi, kayyumda sınır tanımayan bir iktidar var, bu konuda inanılmaz bir ufku var. Büyükşehir belediye başkanları, il belediye başkanları, ilçe belediye başkanlarından sonra sırada muhtarlar, muhtarlardan sonra kulüp başkanları... Ha, sınıf başkanlarını unutmayalım liselerde, ilköğretimde, onlara da kayyum atayın bence, onlar da hak arıyor. Mesela, Sayın Başkanım, neydi bu? Roblox muydu? Roblox'u istiyorlar. Oraya da kayyum atayın. Ama bu olacak şey değil.

Şimdi, Ardahan'a bağlı Damal'ın Burmadere köyü Muhtarı Şah İsmail Göyük ne demiş? Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun, milyonların söylediği bir durumu ortaya koymuş, "Cemevlerini Kültür ve Turizm Bakanlığına ne hakla bağlıyorsunuz?" demiş. Doğru, bunu biz de söyledik, bunu Anayasa Mahkemesine götürdük, hâlâ Anayasa Mahkemesinden de karar bekliyoruz. Ya, cemevlerini gerçekten ne olarak görüyorsunuz? Eğlence merkezleri mi? Hayır, hayır, hayır. Diyanette olmalı, bütçe ayrılmalı, camilere verilen statünün aynısı verilmeli. Milyonlarca Alevi yurttaşımız bunu bekliyor ve bunu söyleyen bir muhtarın yerine kayyum atanıyor.

Bir şey daha var; bu muhtarımız Deniz Gezmiş'in, Yusuf Aslan'ın, Hüseyin İnan'ın resimlerini ölüm yıl dönümlerinde paylaşmış. Ne kadar iyi yapmış. Ben, Deniz Gezmiş'den gurur duyuyorum; ben, Hüseyin İnan'dan, Yusuf Aslan'dan, Mahir Çayan'dan gurur duyuyorum; ismini taşıyorum, kızımın adı Deniz. (CHP sıralarından alkışlar) Milyonlar böyle düşünüyor ama Valilik bu paylaşımı nasıl suç olarak görebilir? Nereye geldi bu ülke? Açığa alınması gereken biri varsa o Validir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Dosyaya Deniz Gezmiş'in resmini koyuyor ve bu paylaşımı bir suç olarak görüyor. Vallahi, kusura bakmasın, o Valiye haddini bildirin ya da biz bildiririz. Olmaz böyle bir şey!

Bir kez daha söylüyorum, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarından, 68 kuşağının tüm bireylerinden ben onur, gurur duyuyorum; onlar kimsenin burnunu kanatmadı.

Az önce -milletvekilinin adına bakacağım- Yücel Arzen Hacıoğulları Çav Bella'yı söylüyordu, ne güzel dedim, ne güzel diyordum...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - "Çav villa" diyordu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Grup Başkan Vekili doğru söylüyor, "Çal Bella" diyor, herhâlde AKP Grubu bunu böyle değiştirir değiştirse değiştirse yani ancak o değiştirir ama bu müziği bile burada söyleyebiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu şarkıyı, bu müziği, bu güzel eseri burada icra edebiliyor ama bir muhtar Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının resmini paylaştığı için açığa alınıyor. Muhtar, muhtar, bakın, işi muhtara kadar getirdiniz ve bu sebeplerle; olmuyor!

Diğer bir durum, bugün Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş'ın maçları var. Üç takımımıza da başarı diliyorum ama Beşiktaş'ımıza ayrı bir başarı diliyorum ben de çünkü bir İsrail takımıyla maç yapıyor. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ben bu maçın Türkiye'de oynanması gerektiğini savunanlardanım, UEFA da aynı şeyi söyledi. Burada tabii ki protesto hakkını kullanırdı, en sert şekilde kullanırdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Türkiye ve Beşiktaş da yerden göğe kadar haklıydı ama ben eminim ki o takım bu ülkeye gelmeyecekti, biz 3-0 hükmen galip gelecektik ama taraftarımızın önünde gelseydi de oynayacaktık. UEFA "Oynayabilir, sorun yok." dedi. Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri, bu iktidar "Biz güvenliğini sağlayamayız." dedi. İsrail takımının güvenliğinden daha çok Beşiktaş taraftarının ruh hâlini düşünerek bu yönde karar vermeleri gerekiyordu. Ben maçı dikkatle takip edeceğim -Mecliste olacağız herhâlde o dakikalarda- Allah korusun Beşiktaş Hollanda'da, tarafsız sahada kötü bir sonuç alırsa bunun birinci sorumlusu bu kararı alanlardır çünkü bu doğru bir şey değil.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Macaristan'da maç.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Macaristan'da.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Macaristan'da mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Evet.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Macaristan'da.

Gelmesinler, geliyorsa da o protestolardan, o ıslıklardan da nasibini alsınlar diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Son cümlem, teşekkür edeyim.

BAŞKAN - Sayın Başarır, teşekkür için açıyorum.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Üç takıma da tekrar başarılar diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başarır.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili ve Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'ya ait.

Sayın Şahin Usta, buyurun.

36.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Konya Sanayi Odasının 50'nci yılına, Türkiye'de yabancı uyrukluların polis yapıldığına dair iddialara; Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş'ın bugün yapacakları maçlara, Tahir Elçi'nin vefatının 9'uncu yıl dönümüne, Şam-Halep-Türkiye tren hattına ve Millî Savunma Üniversitesindeki bir kitap kapağıyla ilgili gündeme ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Yüce Divanı ve kıymetli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayimizin lokomotifleri olan Konya Sanayi Odasının 50'nci yılını kutlamanın haklı gururunu yaşıyoruz. Konya Sanayi Odası, sadece Konya'nın değil, ülkemizin ekonomik büyümesine ve ihracat başarısında önemli katkılar sağlayarak üretimde, istihdamda ve inovasyonda örnek bir kurum olmuştur. Bu yarım asırlık başarı hikâyesinde emeği geçen tüm iş insanlarımızı, girişimcilerimizi ve üreticilerimizi gönülden tebrik ediyoruz.

Sosyal medyada son günlerde gündeme gelen bir konuyla ilgili bir açıklık getirmek istiyorum. Türkiye'de yabancı uyrukluların polis yapıldığına dair asılsız iddialar gündeme getirilmiştir. Bu iddialar tamamen gerçek dışı ve kamuoyunu provoke etmeye yönelik dezenformasyonlardır. Buradan gayet net ve açık bir şekilde ifade etmek isterim ki Türkiye'de polis olmanın ilk şartı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı olmasıdır. Söz konusu iddialara dayanarak gösterilen görsellerdeki yabancı uyruklu kişilerse Polis Akademisi Başkanlığının İç Güvenlik Fakültesi veya Polis Amirleri Eğitimi Merkezinde uluslararası ikili anlaşmalar ve güvenlik iş birliği protokolleri kapsamında eğitim almak üzere ülkemize gelmiş öğrencilerdir. Bu öğrenciler kendi ülkelerine hizmet etmek amacıyla burada eğitim görmek ve eğitimlerini tamamladıktan sonra da görev yapmak üzere kendi ülkelerine geri dönmektedirler.

Ben de özellikle 3 takımımıza da Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş'a da Avrupa liglerinde, Avrupa kupalarında yabancı takımlarla yapacakları bu maçlarda başarılar diliyorum. Özellikle Beşiktaş'a İsrail takımına karşı verecekleri mücadelede daha çok başarılar diliyorum. Ben burada güvenlik meselesinin İsrail takımının değil, kendi ülkemizin, kendi insanımızın, kendi Beşiktaş taraftarımızın güvenliğinin öncelik olduğunu ve bu tip provokasyonlara, kendi insanımızın canını tehlikeye sokacak hiçbir girişime izin verilmemesinden dolayı maçın Macaristan'da yapılmasının doğru bir karar olduğunu düşünüyorum.

Yine, bugün diğer Grup Başkan Vekilleri de bahsettiler, Tahir Elçi'nin vefatının 9'uncu yıl dönümü; biz de kendisini rahmetle anıyoruz. Tıpkı Tahir Elçi gibi terör örgütlerince katledilen bütün şehitlerimize, bütün vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum.

Gündem dışı sözde -Sayın Mustafa Sarıgül'dü zannedersen- bu Şam-Halep-Türkiye tren hattının neden kapatıldığını, açılması gerektiğini söyledi. Bununla ilgili bir bilgiyi de paylaşmak istiyorum. Eski Hicaz hattı aslında kapatılmadı ama Suriye tarafındaki güncel savaş yüzünden, oradaki terör eylemleri yüzünden güvenlik sebebiyle Suriye tarafı kapatılmış durumda. Biz de inşallah bu sınırlarımızdaki güvenlik önlemleri, bu savaş bittikten sonra bir an önce bu hattın yeniden açılmasını arzu ediyoruz.

Millî Savunma Üniversitesindeki bir kitap kapağıyla ilgili konumuz gündemde. Aslında hem Saadet Partisi Grup Başkan Vekilimiz hem İYİ Parti Grup Başkan Vekilimiz konuyla ilgili diğer açıklamayı da yaptılar. Evet, bu konunun bir profesörün kendi kararıyla yapıldığını ve bu kitap kapağının basılmadığını ve toplatıldığını, kendisinin de istifa ettiğini açıkladık. Ayrıca yine olayla ilgili olarak özellikle şu kısmını söylemek istiyorum: İdari ve adli soruşturma da başlatılmış, bu da takip ediliyor. Varsa bir disiplinsizlik bununla ilgili aynı şekilde kararlıyız ve bu disiplinsizliğe de gerekli cezanın da verileceğini söylemek istiyorum.

Bugünlük benim konuşmam bu kadar. Beş dakika süresine uymaya çalıştım Başkanım.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Tezkereyi okutuyorum:

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

##### A.- Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki Parlamento heyetinin, Kuzey Makedonya Meclisi Başkanı Afrim Gashi'nin ve Arnavutluk Meclis Başkanı Elisa Spiropali'nin vaki davetlerine icabet etmek üzere 21-22 Aralık 2024 tarihleri arasında Kuzey Makedonya'ya, 23-24 Aralık 2024 tarihleri arasında ise Arnavutluk'a resmî ziyaretlerde bulunması hususuna ilişkin tezkeresi (3/977)

28/11/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Prof. Dr. Numan Kurtulmuş ve beraberindeki Parlamento heyetinin Kuzey Makedonya Meclisi Başkanı Afrim Gashi ve Arnavutluk Meclis Başkanı Elisa Spiropali'nin vaki davetlerine icabet etmek üzere 21-22 Aralık 2024 tarihleri arasında Kuzey Makedonya'ya, 23-24 Aralık 2024 tarihleri arasında ise Arnavutluk'a resmî ziyaretlerde bulunması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş  
Türkiye Büyük Millet Meclisi  
Başkanı

BAŞKAN - Tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tezkere kabul edilmiştir.

Saadet Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

## VII.- ÖNERİLER

### A.- Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- Saadet Partisi Grubunun, Grup Başkanı Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, sağlıklı gıdaya erişim başta olmak üzere son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünleriyle ortaya çıkan sorunların sebeplerinin belirlenmesi ve alınacak tedbirlerin tespiti amacıyla 28/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/11/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/11/2024 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili ve Grup Başkanı Selçuk Özdağ tarafından, sağlıklı gıdaya erişim başta olmak üzere son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünleriyle ortaya çıkan sorunların sebeplerinin belirlenmesi ve alınacak tedbirlerin tespiti amacıyla 28/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 28/11/2024 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Saadet Partisi Grubu önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün'e söz veriyorum.

Sayın Silkin Ün, buyurun. (Saadet Partisi ve İyi Parti sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde ülkemizde ihraç edilen tarım ürünlerinin zehirli madde içerdiği gerekçesiyle Türkiye'ye geri gönderildiği haberlerinin basına ve uluslararası raporlara yansıdığını hep birlikte görüyoruz. Hâliyle vatandaşlarımız da sağlığını tehdit eden gıda güvenliği konusunda kendisini korumasız ve güvensiz hissediyor. "İhraç edilen ürünlerin görece kaliteli ve sağlıklı olduğu düşünülen, sıkı denetimden geçen, analiz edilen tarım ve gıda ürünlerinde bile zehirli madde çıkıyorsa bizim tükettiğimiz ürünlerde kim bilir neler vardır?" diye endişe ediyor vatandaş. Raporda ürünlerde yasal sınırların kat kat üzerinde kimyasal madde tespit edildiği için geri gönderildiği ifade ediliyor. Maalesef, ülkemiz menşeli ürünler güvensizlikte 1'inci sırada yer alıyor. Ardımızdan kim geliyor dersiniz? Mısır ve Hindistan. Toksin oranı bu derece yüksek tarım ilaçlarını kullanan bir az gelişmiş ülkeler kaldı, bir de Türkiye maalesef. Uyarı yapılan ürünlerin yüzde 10'u ülkemizden giden ürünlerden oluşması ülkemizin itibarını fazlasıyla zedeliyor. Elbette hiçbir ihracatçı gönderdiği ürünün geri dönmelerini istemez. Bu, kendisi açısından da bir prestij kaybıdır, hem de mali açıdan büyük bir risktir ama bir gerçek var ki Kuru Meyve, Yenilebilir Sert Kabuklu Meyveler, İşlenmiş Gıdalar, Baharatlar ve Bal Benzeri Gıdalar Ticareti Avrupa Federasyonu (FRUCOM) tarafından hazırlanan haftalık duyurularda ve Avrupa Birliği Hızlı Alarm (RASFF) bildirimlerinde Türkiye'nin yazık ki hep ilk sıralarda yer aldığını görüyoruz.

Son birkaç ayda tarım ürünleri karnemizde neler var, hep birlikte bakalım. İtalya'ya giden Antep fıstığında 9 kat aflatoksin, Hırvatistan'a giden armutlarda 23, Letonya'ya giden narlarda 10 kat pestisit, Hollanda marketlerindeki dutlarımızda 7 kat okratoksin, İtalya'ya giden kuru incirlerde 5 kat okratoksin, Almanya'ya ihraç edilmek istenen mandalinalarda 6 kat "chlorpyrifos", Avrupa'ya ihraç edilmek istenen biberlerde tam 85 kat zehir tespit edildi. Avrupa'dan dönen bu ürünlerde tespit edilen "chlorpyrifos" kimyasalının Türkiye'de yasaklı ürünler listesinde olduğunu da unutmayalım. Demek ki Avrupa'da yasaklanan kimi zirai ilaçların bilinçli ya da bilinçsiz şekilde Türkiye'de kullanılması söz konusu. Çiftçi, tedarik ettiği ilacın etkisine bakar arkadaşlar, zararlıyı yok edip ürünü koruması, onun için en öncelikli konudur. Burada sorumluluk, denetimleri layıkınca yapmayan Bakanlıktadır.

Peki, bu ilaçlar bu kadar rahat nasıl kullanılıyor? Bunu kullanan üreticiler tespit edilip herhangi bir cezai yaptırım uygulanıyor mu? Bakın, mesele, sadece yurt dışına giden ürünlerin geri gönderilmesi meselesi de değil, bu endişeyi de aşmış durumda. Eğer halk sağlığı öncelenmiş olsaydı, Alanya'da meyve, sebze ticareti yapan bir vatandaşımızın 73 kalem üründe yaptırdığı analizlerin sonucunda AB limitlerinin çok üzerinde sonuçlar çıkar mıydı? Raporlarda tespit edilen 3 farklı pestisit 2'si güvenilir limitlerin altında kalırken yasaklı ilaç "chlormequat" kabul edilebilir oranların tam 29 kat üzerinde.

Tarım Bakanı sınırdan dönen pestisitli ürünler hakkında bir gazeteye verdiği röportajında "İade edilen ürünler imha ediliyor." diyor ama konunun uzmanları "Yaş ürünler imha ediliyor olabilir ama kuru meyve grubu Türkiye'ye geri getiriliyor, tekrar elden geçiriliyor, aflatoksinli olanlar ayıklanıyor, sonra tekrar ya satılıyor ya da başka bir ürüne dönüştürülerek satışa sunuluyor." diyor. Tüm bu açıklamaları dinleyen vatandaş, şu güvensizlik ortamında imhaya yönelik bir video, bir tutanak görmediği sürece, bir program arasında söylenmiş bu söze inanmakta hâliyle güçlük çekiyor. Kamuoyunu tatmin etmekten uzak bir inandırıcılıkta olduğu için şüpheler maalesef devam ediyor. Sadece geri iade edilen değil, iç piyasadaki tarım ürünleriyle ilgili meseleyi de az önce anlattım; Bakanlık yaptığı denetlemelerin sonucunu açıklamadığı ve bu sonuçları kamuoyuyla paylaşmadığı için gerçekten nasıl bir durumla karşı karşıya olduğumuzu aslında biliyoruz.

Son yıllarda kanser vakalarında yaşanan artışın nedenlerinden biri olarak, uzmanlar, tarım ilaçlarını öne sürüyorlar. Bu maddeler aynı zamanda gen yapımıza da etki ediyor. Bakanlık gıda denetiminde taklit ve tağşiş yapanları, sağlığı tehlikeye düşürecek gıda üretkenleri nasıl teşhir ediyorsa pestisit için de gıda zehirleri için de yaptığı denetimleri açıklamak zorunda. Türkiye bu sorunu gerçekten çözmek istiyorsa Bakanlık mutlaka tarladan manava, pazardan markete bu denetimleri yapmak durumunda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Silkin Ün, lütfen tamamlayın.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Denetim sonuçlarını da kamuoyuyla paylaşmak zorunda. İhracattan dönen zehirli tarım ürünlerinin iç piyasada hiçbir surette kullanılmadığının, satışa sunulmadığının ispat edilmesi gerekiyor. Vatandaşlarımızın bu konudaki hassasiyetinin, şüphelerinin en üst yetkili organlarca giderilmesi gerekiyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum, önergemize desteklerinizi rica ediyorum.

Teşekkürler. (Saadet Partisi, CHP, DEM PARTİ, İyi Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Silkin Ün.

Öneri üzerinde söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'a ait.

Sayın Akalın, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bugün burada ülkemizin tarım sektörünün karşı karşıya olduğu çok önemli bir sorunu ele almak üzere Saadet Partisi Grubu önerisi üzerine partim adına söz almış bulunuyorum ama maalesef ki iktidar sıraları bomboş, bizleri dinleyen yok ama biz bunu milletimize anlatıyoruz ve heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz sahip olduğu zengin tarım potansiyeli ve nitelikli üretimiyle uluslararası pazarlarda önemli bir aktördür. Son yıllarda özellikle Avrupa Birliği'nin Gıda ve Yem İçin Hızlı Alarm Sistemi verileri Türkiye'den ihraç edilen gıda ürünlerinde pestisit ve mikotoksin kalıntıları gibi ciddi problemleri işaret etmektedir.

2024 yılının ilk yarısında 205 parti gıda ürünümüz bu kimyasal kalıntılar nedeniyle uluslararası gümrüklerde sorun yaşamış, 132'si sınırda reddedilmiştir. Bu durum yalnızca ihracatçımızın kayıplarını artırmakla kalmamış, uluslararası pazarlardaki itibarımızı ve rekabet gücümüzü zayıflatmıştır. En önemlisi, ülkemizde insan sağlığını ve çiftçilerimizin emeklerinin karşılığını almasını engellemiştir. Emeklerini almaları bir yana pestisit kullanımı sebebiyle kimyasala maruz kalarak hayatını kaybeden çiftçilerimizin sayısında da her yıl artış yaşanmaktadır. Sadece çiftçilerimiz de değil, daha 4 yaşında iken yediği bir nar sebebiyle hayatını kaybeden Salih kızımız hâlâ hafızamızda yer tutmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu sorun yalnızca ekonomik bir mesele değildir. Pestisit ve diğer tarımsal kimyasalların kontrolsüz kullanımı çevresel bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kimyasalların fazlalığı yalnızca ihraç edilen ürünlerde değil, yediğimiz gıdalarda, toprağımızda ve yer altı sularımızda da tehlikeli bir birikime yol açmaktadır. Bilinçsizce kullanılan kimyasallar toprağın doğal yapısını bozmakta, biyolojik çeşitliliği olumsuz etkilemekte ve gelecek nesillerin tarımsal üretim yapabilme kapasitesini tehdit etmektedir. Yer altı sularına karışan bu zehirli maddeler ise içme suyu kaynaklarımızı kirleterek halk sağlığı açısından büyük bir risk oluşturmaktadır. Eğer bu duruma zamanında müdahale edilmezse kısa vadeli ekonomik kayıplarımız uzun vadede ekoloji ve halk sağlığı krizlerine dönüşecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akalın, lütfen tamamlayın.

MEHMET AKALIN (Devamla) - Bu nedenle, pestisit kullanımını denetim altına almak, çevresel etkilerini değerlendirmek ve sürdürülebilir tarım yöntemlerini yaygınlaştırmak zorundayız. Kurulacak araştırma komisyonu, gıda ürünlerindeki kimyasal kalıntı sorunlarını detaylı bir şekilde incelemeli; bu maddelerin sağlığını, topraklarımızı, yer altı sularımızı ve çevremizi nasıl etkilediğini araştırmalıdır; aynı zamanda, çiftçilerimizin bu konuda bilinçlendirilmesi, çevre dostu üretim tekniklerinin teşvik edilmesi ve etkin denetim mekanizmalarının hayata geçirilmesi için gerekli politikaları belirlemelidir. Bu mesele yalnızca tarım sektörüyle sınırlı bir sorun değildir; bu, ülkemizin doğal kaynaklarını ve halk sağlığını ilgilendiren ulusal bir meseledir diyor, yüce Meclisi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akalın.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'ya ait.

Sayın Akça Cupolo, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, cezaevlerinde, ekranları başında bu Genel Kurulu takip eden bütün yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Aynı zamanda, bugün ölümünün 9'uncu yılına girdiğimiz Tahir Elçi'yi saygıyla anıyorum ve tarım üzerine konuşacağım bu önergede bütün çiftçileri, tarım emekçilerini saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Benden önceki bütün konuşmacılar pestisitlere dair, özellikle zehirli malzemelere dair derin, geniş değerlendirmelerde bulundular, ben oraya girmeyeceğim ama bunun çocuklarımız üzerindeki -yani çok özür diliyorum bu aittik ekini kullandığım için- çocuklar üzerindeki etkisini dikkate almanızı öneriyorum buradan.

Kuraklık ve iklim krizi kaskacında, artan nüfus kaskacında tarım politikalarını yeniden değerlendirmek artık kaçınılmazdır. O sebeple, bu önergeyi destekliyoruz ancak önerenin diline dair bir iki eleştiride bulunmak isteriz: Bu önerenin içinde 2017'yle birlikte doğru bir tespit yapılmış; otoriterleşmenin arttığı ve otoriterleşmenin artmasının aslında tarımsal faaliyetlerle de bağlantılı olduğu tespitini doğru bulmakla birlikte her önergede, her yasama çalışmasında sığınmacılara yönelik bu şeytanlaştırıcı dili eleştiriyoruz, bunu belirtmek istiyorum.

Sömürüyü odağına alan tarımsal faaliyetlerin otoriterleşmeyi ve otoriter rejimleri genişlettiği tespitini yapmıştık. 2050 yılı itibarıyla 9 milyar insanı doyurmak zorunda olan bir küresel sistemin içindeyiz. Bu küresel sistem hâlâ buna dair sürdürülebilir bir politika geliştirilmiş değildir. Buna çözüm olarak, biz partimiz olarak sosyal ekolojiyi savunuyoruz. Sosyal ekolojiyle neyi savunuyoruz? "Tohum bizi toplumsallaştırdı." diyen bir ideolojinin ardılları olarak, böyle bir demokratik modernitenin takipçileri olarak... Tarım ve Ekoloji Komisyonumuzun 7-8 Eylül tarihlerinde yaptığı bir sempozyumun sonucu bildirgesi vardı, bu bildirgeyi merak edenlere okumalarını öneriyorum ama bilmeyenler için birkaç tane önerimizi tekrarlamak istiyorum kısacık zamanım olduğu için.

Öncelikle agroekolojiyi savunuyoruz; "bilge köylü" "bilge çiftçi" dediğimiz ideolojiyi savunuyoruz çünkü çiftçiler hâlâ ekin ettikleri tarlalarındaki sürdürülebilir tarım politikalarının ne olduğu konusunda bilgi sahibi değiller. Biyoçeşitliliği savunuyoruz; biyoçeşitliliği savunurken de GDO'lu ve pestisit kullanımının olduğu tarımsal faaliyetleri desteklemiyoruz. Güçlü yerellerden bahsediyoruz. Güçlü yerellerle ne diyoruz? Belediyelerin tarımsal faaliyet yürüten çiftçilere yönelik sürdürülebilir politikalar geliştirmelerini savunuyoruz, bunun için de kayyum politikasını lanetlediğimizi tekrar belirtmek istiyorum.

Yine, güneşin doğduğu topraklarda güneş enerjisinin, rüzgâr enerjisinin doğru bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akça Cupolo, lütfen tamamlayın.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) - İklim değişikliğini dikkate alan, kuraklıktan en çok etkilenecek bölgenin içinde yaşadığını anlayan bir politika geliştirilmesi gerektiğini savunuyoruz. Yine, felsefesinde "...4 felsefesini benimseyen bir ideolojinin parçası olarak kadın kooperatiflerini savunuyoruz. Kadın kooperatifleriyle kadınların tarımsal faaliyetlerde aktif bir şekilde desteklenmesi gerektiğini savunuyoruz.

Yine, tekrar, bitirirken, bütün çiftçileri, tarım emekçilerini, saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyoruz Sayın Akça Cupolo.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güre'e ait.

Sayın Güre, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

<sup>4</sup> Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım sorunlu; çiftçi, üretici, besici dertli, ürettiğinden para kazanamıyor; vatandaş pahalı ürün alıyor ama gıdada da sorunlar her geçen gün artıyor çünkü ne yediğimizi, ne içtiğimizi bilmiyoruz. Özellikle tarımda eğitimin yetersizliği nedeniyle fazla ilaç kullanımı, yanlış su tüketimi, sahte gübrenin dahi alanda olması problemleri de artırıyor. Yurt dışına gönderilen ürünlerin bir bölümü iade edildiğinde yaşanan sorunlar çıplak biçimde gözler önüne seriliyor. Tarım zehrinin fazla olması ya da domates güvesi veya Akdeniz sineği gibi zararlıların yurt dışına giden ürünlerde bulunması iadeyi gerektiriyor. Peki, yurt içinde bu ürünler dağıtım yapıp tüketilirken laboratuvarlarda falan kontrolü var mı? Yok. Öyle olunca, tarım zehirleriyle ilgili olumsuzlukları biz bünyeye alıyoruz ve burada da hastalıklar artıyor, hastane kapılarında insanlarımız çare arıyor.

Dünyada tarım zehri dekara 18 kilo kullanılırken ülkemizde 27 kilo kullanılıyor. Bunun yanında tarım zararlılarına her geçen gün yenileri ekleniyor. Fındıkta kokarca, narenciyede Akdeniz sineği veya pamukta beyaz sinek, tarla faresi, bunun gibi zararlıların artışı da üretimi riskli kılıyor. Bakınız, bu işin en büyük sebebi Tarım ve Orman Bakanlığının hantal, denetleyemeyen, liyakata dayalı olmayan yapısının varlığı. Biz bu denetimleri, eğer, yeniden belediyeler üzerinden laboratuvar yoluyla kontrol ederek sürdürmezsek sıkıntılar artacak. Taklit, tağşişle ilgili Bakanlık açıklama yapmaya başladığından bu yana "Ne yiyormuşuz?" sorusunu soruyoruz ama tarım zehirlerinin rafta satışıyla ilgili bir kontrol olmadığı için yurt dışına gidip iade edilen ürünü biz tüketiyoruz. Bu işin Meclis eliyle araştırılması ihtiyaç. İşini doğru yapan, dürüst yapan, emek verenlerin dışında bu yolla verim artışı sağlayarak daha çok kazanmayı düşünen, işini doğru yapmayanların varlığı da bir gerçek. Bunları da ayırtırmamız lazım. Onun için, yediğimizin ve içtiğimizin genel değerlendirmesini yalnızca bir bakanlık üzerinden değil, belediyeler üzerinden de sağlayacak laboratuvarların açılmasına yol vermeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gürer, lütfen tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Sistemin yeniden denetlenebilir bir noktaya taşınmasında yarar var. Bakın, tarım zehri suyumuzu, doğamızı, ürünümüzü, sağlığımızı doğrudan etkiliyor arkadaşlar. Bunlarla ilgili problemler çözülmedikçe ülkede yaşayan her kişinin sağlığı risk altına giriyor. Onun için yapacağımız iş, bu süreci doğru yönetmek, bu tür araştırmalara "ret" oyu vermek yerine destek olmak ve Meclis olarak da bu sürecin bizim denetim ve kontrolümüzde yürümesini sağlayacak dönüşümler yaratmak. Dediğim gibi, tarımın derdi çok ama üretici hem para veriyor hem de karşılığında zehir alıyorsa o daha vahim, bununla ilgili araştırma teklifini destekliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Gökhan Diktaş'a aittir.

Sayın Diktaş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA GÖKHAN DİKTAŞ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Saadet Partisi grup önerisi üzerine grubum adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama öncelikle tarımsal alandaki bazı rakamları sizlerle paylaşarak başlamak istiyorum. 2003 ve 2023 dönemleri arasındaki gayrisafi yurt içi hasılda tarımsal gayrisafi yurt içi hasıladaki gelmiş olduğumuz yeri söylemek adına, 2002 yılında 24,5 milyar dolar olan tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla 2023 yılında yüzde 180 artışla 68,5 milyar dolara ulaşmıştır. Bu oran, bir sene öncesine oranladığımızda da yüzde 16,6 artış göstermiştir.

Şunları da söyleyerek konuşmama devam etmek istiyorum: Pestisitlerle alakalı konuşmalar oldu. Pestisit oranlarıyla ilgili yapılan denetimler sonucunda, hem yurt içinde hem ihracata yönelik yapılan denetimler sonucunda geri bildirim miktarı tüm ihracatta ürün miktarında yaklaşık binde 1, binde 2 oranına düşmüştür. Aynı zamanda, 2022-2023 arasına baktığımızda da bu oranların yüzde 46 oranında azalmış olduğunu görmekteyiz.

Yoğunluğu ve yıkıcı etkileri artan iklim felaketleri, su kıtlığı, kuraklık gibi iklim değişikliğinin neticeleri de gıda kaynaklarını menfi şekilde etkiliyor. Bu şekilde gıda sistemlerine yönelik maliyetler artarken gıda kaynaklarına erişim zorlaşmakta, zedelenen gıda güvenliği günümüzün en önemli imtihanlarından. Evlatlarımıza daha adil, daha yaşanılabilir, daha müreffeh bir dünyayı bırakmanın da hepimizin ortak görevi olduğu bilincindeyiz. Sofralarımıza bir gıdanın sağlıklı ve güvenilir olarak ulaşması, besleyici ve güvenli bir şekilde erişim bir imtiyaz değil, herkes için bir haktır. Bu doğrultuda Tarım ve Orman Bakanlığı ekiplerimiz geçen yıl 1,3 milyon denetim gerçekleştirmiş ve bu yıl ekim ayı itibarıyla 940 bin denetimde 16 bin uygunsuzluk tespit etmiştir. Yıl sonuna kadar toplam 1,5 milyona yakın denetim gerçekleştirilmiş olacaktır. Ayrıca, gıda mevzuatı açısından Avrupa Birliğinden daha katı uygulamalarımız bulunmaktadır. Avrupa Birliğinde serbest olmasına rağmen ülkemizde tüketimi yaygın olduğu için ekmekte, salgada tüm katkı ve koruyucu maddelerin kullanımı yasaklanmış, kendi coğrafyamızın ürünü olan yoğurta hiçbir katkı maddesi kullanılmasına izin verilmemiştir. Ayrıca, nar ekşisi sosu, limon sosu ve benzeri ürünlerin piyasaya arzı yasaklanmıştır. Bitkisel yağlardan gelebilecek trans yağ miktarı ise Avrupa Birliğinden daha önce ülkemizde yüzde 2 olarak sınırlandırılmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Etiketleri bir oku, yoğurdun etiketini filan bir oku.

BAŞKAN - Sayın Diktaş, siz Genel Kurula hitap edin.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Cevap vereceğim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hepsinde koruyucu var, koruyucu olmazsa bir ay dayanmaz o yoğurt.

BAŞKAN - Sayın Gürer, lütfen dinleyin, sizi dinlediler.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Karekod uygulaması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Diktaş, lütfen tamamlayın.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Sayın Vekilim, "Tarım Cebimde" uygulamasını indirirseniz telefonunuza, oradan bütün bilgilere rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bunların hepsine vâkıfım.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - İndirmenizi tavsiye ediyorum ben size. "İddialar ve gerçekler" diye de bir bölüm var, orada da bu iddialarınızın tamamının gerçekleri var, üç dakika da cevap veremiyorum hepsine.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onların hepsini biliyorum, gerçek olmadığını da ispatladık Sayın Vekilim.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın sık sık vurguladığı gibi, tarımda tam bağımsızlık güçlü bir millet olmanın temel şartlarından biridir. Kendi tohumunu üreten, kendi toprağını işleyen ve kendi vatandaşını doyuran bir ülke tam bağımsız bir ülkedir. Türkiye kendi kendine yeten bir tarım ülkesi olma hedefine emin adımlarla ilerlemektedir. Tarım ve Orman Bakanlığımız Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda çalışmalarını kararlılıkla sürdürecektir diyor, tekrar hepinize saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Diktaş, teşekkür ediyorum.

Saadet Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

2.- İYİ Parti Grubunun, Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 20 milletvekili tarafından, Mersin'de bulunan çiftçilerin yaşadıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 7/12/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28 Kasım 2024 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Grup Başkan Vekili

#### Öneri:

Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 20 milletvekili tarafından, Mersin'de bulunan çiftçilerin yaşadıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 7 Aralık 2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'a söz veriyorum.

Sayın Kocamaz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Mersin'de üretim yapan çiftçilerimizin yaşadıkları sorunlara yönelik önergemiz üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Mersin ihracatta Türkiye'nin en büyük 7'nci ili, vergi tahakkuku ve tahsilatında da 6'ncı ili konumundadır. Mersin, dış ticaretteki bu başarısını tamamen tarımsal alanda yaratmış olduğu katma değere borçludur. Bu kapsamda, Mersin, ekonomiye önemli katkılar sağlamanın yanı sıra, tarımsal ürün çeşitliliği ve çiftçisinin göstermiş olduğu büyük gayret ve fedakârlık bakımından da birçok ilimiz için örnek teşkil edecek bir konuma ulaşmıştır. Akdeniz havzasında yer alan Mersin, Türkiye sebze ve meyve üretimi içerisinde sahip olduğu yüzde 6,6'lık payla 3'üncü sırada, meyve üretiminde ise yüzde 13'lük payla 1'inci sırada yer almaktadır. Mersin, örtü altı tarım alanları ve üretim miktarlarıyla 2'nci büyük il konumunda, yaş meyve ve sebze ihracatıyla da Türkiye'deki toplam sebze ve meyve ihracatının dörtte 1'ini karşılamaktadır. Mersin'in arazi yapısı, tarımsal çeşitlilik bakımından, özellikle de meyve ve sebze üretiminde ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Elverişli tarım yapısı, bitkisel üretimde sulu tarımın yaygınlığı, iklim koşulları ve gelişmiş altyapısıyla yüksek katma değerli ürünler yetiştirmektedir.

Görüldüğü gibi Mersin çiftçisi, üzerine düşen görevi fazlasıyla ve özveriyle yapmakta, buna rağmen üretirken de ürettikten sonra da yalnız bırakılmaktadır. Burada üzerine düşen görevi yapmayan sadece iktidardır. İktidar ve uygulamış olduğu politikalar, yüksek girdilere karşı çiftçileri perişan ediyor, hayatından bezdiriyor. Bu sene birçok ürün yine para etmiyor, bazı ürünlerde de rekolte kayıpları yaşanıyor. Mesela, mandalinada yüzde 70-80 oranında ürün kayıpları yaşanırken portakalda bu oran yüzde 50 oranında, limonda ise yüzde 60'larda gerçekleşmektedir. Bilindiği gibi, Çukurova'da geçen yıl limon ağaçlarının büyük bir kısmı sökülüştü. Bazı ürünlerde verim kayıplarından dolayı üreticilerimiz ekmek yiyemez ve kazanamazken erkenci limon dalında kalmış, dikenli limon ise 7-8 TL'den yani üç yıl önceki fiyatlardan satılmaktadır. Maliyetlerin yükseldiği, fiyatların yerinde saydığı hatta gerilediği bir ortamda çiftçilerin para kazanmaları ve bu işi sürdürebilmeleri asla mümkün değildir.

Yüksek maliyetlerin yanı sıra, üretimde yaşanan işçi sorunu her geçen gün büyümektedir. Tarlada ve bahçede çalışan işçilerin büyük bir kısmı Suriyeli sığınmacılardan oluşmaktadır. Toplamda günlük sekiz saat çalışması gereken bu işçiler beş veya beş buçuk saat çalışmaktadır. Bu işçiler, çalışırken yüzde 15-20 oranında ürün kayıplarına da neden olmaktadır; ürün kayıplarını bu işçilerden tazmin edebilmek de maalesef mümkün değildir. Halbuki tarım işçilerine yönelik Tarım ve Orman Bakanlığı bir düzenleme yapsa, çalışma saatleri ve çalışma koşulları oluşturulsa tarım işçileri de üreticiler de rahat edecek. Bu konuda yaşanan sorunları ve çözüm önerilerimizi Ziraat Odası Başkanlarımızla birlikte Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı'ya iletmek üzere bir yılda defalarca randevu talebinde bulundum fakat maalesef bir kez olsun randevu alamadık. Bu bakanlara milletvekilleri ulaşamıyorsa üreticiler nasıl ulaşacak?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; serbest piyasa, Mersin çiftçisine zarar ettirmekte, kazançlarını ellerinden almakta ve çiftçi her yıl biraz daha yoksulluğa sürüklenmektedir. Bu başıbozuk sistemde çoğu ürün tarlada ve bahçede ucuz, marketlerde ise çok çok pahalı fiyatlardan satılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, lütfen tamamlayın.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Bu nedenle, özellikle narenciye konusunda taban ve tavan fiyat uygulamasına geçilerek narenciye borsası mutlaka kurulmalıdır. Böylece hem üreticilerin hem de tüketicilerin mağduriyetleri bir nebze de olsun giderilebilecektir.

Ürün planlaması çok geç kalmış bir uygulamadır. Tarımsal ürünlere uygulanan yurt dışı kotalar tamamen kaldırılmalıdır. Kota uygulamalarında kaybettiğimiz dış pazarları yeniden kazanabilmemiz maalesef mümkün olamıyor. Ayrıca, ihracatçıya verilen primlerin üreticiye hiçbir faydası olmamaktadır.

Akdeniz meyve sineğine mutlaka bir çözüm bulunmalıdır, ürün kayıpları artmıştır. Bakanlık tarafından yapılan tuzak dağıtımı, dekar başına hem artırılmalı hem de daha geniş alanlara yaygınlaştırılmalıdır.

Yaşanan verim kayıplarının ve maliyetlerin altındaki satışların telafi edilmesi amacıyla çiftçilerimize düşük faizli, uzun vadeli krediler verilmelidir. Ayrıca, sübvansiyonlu kredilerin limiti artırılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, teşekkür ediyorum.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Böylece az da olsa çiftçilerimizin üretimden kopmasını önlemiş olabiliriz diyor, benim için ya da İYİ Parti için değil üreticiler için desteklerinizi bekliyor, yüce milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüzlerce kez tekrar edilen ama hiçbir seferinde karşılık bulmayan çiftçilerimizin sorunlarını bir kez daha gündeme getirmek üzere huzurlarınızdayım.

Elbette, Tarım Bakanlığı, çiftçinin, üreticinin sorunlarını gündeme getirmekten çok, makam aracının markasıyla meşgul. Tarım Bakanlığı, çiftçiyi herhangi bir üretime, ürüne yönlendirmekten ziyade at yarışı spikeri gibi eldeki verileri yayınlamakla meşgul. Oysa bugün en önemli sorunumuz, çiftçinin plansız ve istikrarsız politikalara maruz kalması. Bakın, mısır üreticisi daha yeni hasat etti, ürününü biçti; o anda yüzde 130 olan gümrük vergisi bir anda yüzde 5'e indirildi. Çiftçinin müneccimbaşı olması lazım ki ürünün vergisinin yüzde 130'dan yüzde 5'e indirileceğini bilsin.

Ülkemizde "Acaba hangi ilimizdeki çiftçi daha mağdur?" diye bir yarış yapılsa şampiyonu ortaya çıkarırız. Kars'taki besici mi, Mersinli narenciye mi, Hatay'daki limon, pamuk eken insan mı, doğu illerinde, batı illerinde, yurdun dört bir yanında yayılmış olan üreticiler mi?

Bugün tarihin en yüksek canlı et fiyatına kesilmiş et fiyatı piyasada hâkim olduğu hâlde üreticiler kesmiyor; haritada yerini bilmediğimiz ülkelerden canlı hayvan, et ithal ediyoruz. Bu bir defaya mahsus olsa tesadüf, bir hata deriz ama on dört yıldan beri kesintisiz bir şekilde ithalat yapıyoruz. Köylerimiz boşalıyor, ahırlar boş ama biz canlı hayvan ithal ediyoruz; tarlalar boş ama biz ürün ithal ediyoruz.

Bir taraftan, aslında Hükûmetin görüntüsü de tam olarak limona benziyor. Görüntüsü, kokusu, duruşu hoş, etkileyici, vaatleri cazip ve parlak ama gerçekler tam bir hayal kırıklığı.

Bu dönemde belki de en çok çiftçiler, üreticiler mağdur. 5 bin, 10 bin dönüm büyük tarlası olanlar, büyük tüccarlar para kazandı ama geniş halk kitleleri, bankadan kredi kullanmak zorunda olan, borçla ham madde alarak, gübre alarak iş yapanlar her geçen gün biraz daha fazla mağdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Tarlalar bankaların elinde rehine ve bütün bunların sonucunda da geleceğimizin büyük bir hayal kırıklığı olduğunu görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, şunu çok iyi bilmeliyiz ki bağımsız bir ülkenin temel şartlarından biri gıda üretiminde bağımsız olmasıdır, kendi kendine yeterli olmasıdır. Daha yeni, beyaz ette yaptıklarınız ortada. "Bunlar ihracat yapıyor, ülkeye döviz girdisi sağlıyor, istihdam sorununu çözüyor; nasıl destekleriz?" demeniz gerekirken en kolay iş ihracat yasağı getirmek.

Bir de medya gazıyla hareket ederek önüne gelen herkes sınır dışı edildiği için büyük bir işçi sorunu yaşanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Süre uzamıyor değil mi?

BAŞKAN - Efendim bitti, uzattık da.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Selamlamama müsaade ederseniz...

BAŞKAN - Efendim, uzattım ben, bir dakika da uzattım Sayın Çalışkan.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Peki.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Ali Bozan'a ait.

Sayın Bozan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Mersinli çiftçilerin sorunlarının araştırılması için bu önergeyi vermesi nedeniyle Burhanettin Bey'e teşekkür ediyorum. Bu vesileyle, aynı zamanda, yılmadan üretmeye devam eden Mersinli çiftçilerimizi de saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, aslında, bugün burada konuştuğumuz sorun, sadece üreticilerin ya da çiftçilerin sorunu değil aynı zamanda 85 milyon tüketicinin sorunu. Ben bu kürsüye gelmeden önce Kazanlı Mahallemizde çiftçilik yapan bir yurttaşımızı aradım. Bana diyor ki: "Ben ürünümü 10 liraya satıyorum, zarar ediyorum; benim ürünümü İstanbul'da 100 liraya satın alan tüketici de zarar ediyor." Şimdi, üreten zarar ediyor, tüketen zarar ediyor. Peki, biz buradan iktidara soruyoruz: Bu politikaları belirleyen sizsiniz, ülkeyi yöneten sizsiniz; üreticinin de tüketicinin de zarar ettiği bir ortamda kâr eden kimdir? Bunun cevabını vermesi gereken iktidar.

Değerli arkadaşlar, çiftçilerin sorununu konuşurken çiftçilik yapılması gereken bir yerden bahsetmemiz lazım, tarım alanlarından bahsetmemiz lazım; çiftçilik yapmak için arazi lazım. Mersin'de tarım yapılacak, çiftçilik yapılacak tarla bırakılmadı, alan bırakılmadı. Özellikle Mersin ve Tarsus civarındaki tarım alanları fabrikaların ve sanayi alanlarının, sanayi bölgelerinin atıklarından kaynaklı zehirlenmekte. Geçtiğimiz günlerde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bir soru önergesi verdik, fabrika ismi verdik, mahalle adı verdik, dedik ki: Buralarda hem çevre kirliliği yaratılıyor, aynı zamanda tarım alanlarına da zarar veriliyor. Bakanlık bize cevap vermiş, diyor ki: "İl Müdürlüğümüzce yapılan denetimlerde çevresel açıdan olumsuz bir duruma rastlanılmadığından herhangi bir idari işlem uygulanmamıştır." Ya, artık, masa üzerinde önergelere cevap vermeyi bırakın. Gelin, o söylediğimiz fabrikaları bizzat yerinde inceleyin. Gelin, talan ediliyor dediğimiz, zarar veriliyor dediğimiz tarlaları yerinde inceleyin. Gelin, bu tarlaların sahipleri olan çiftçileri bizzat dinleyin. Gelin, eğer kendinize güveniyorsanız sizi Homurlu Mahallesi'ne götürüyüm; bakalım, Homurlu Mahallesi'nde sadece beş dakika durabilecek misiniz. Oradaki fabrikaların atıklarından kaynaklı oluşan kokudan sadece beş dakika durabilirseniz ben özür dileyeceğim, konuşmamı geri alacağım; Bakanlığa buradan çağırımıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bozan, lütfen tamamlayın.

ALİ BOZAN (Devamla) - Tamamlıyorum.

Eğer Bakanlık "Bizim işimiz çok. Bizim zamanımız yok Mersin'deki çiftçinin derdini dinlemeye, Mersin'deki çiftçinin derdine derman olmaya." diyorsa... Mersin milletvekilleri olarak iktidarıyla muhalefetiyle hepimiz, Mersin'de yaşayan yurttaşların sorunlarını çözmekle görevliyiz. Eğer Bakanlık gelmiyorsa buradan iktidarın Mersin milletvekillerine çağırımıdır: Gelin, Adanalıoğlu'na gidelim, Homurlu'ya gidelim; oradaki yurttaşların sıkıntılarını, sorunlarını bizzat yerinde inceleyelim.

Son olarak, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen Bey, görüşlerimiz çok aynı olmasa da geçtiğimiz günlerde Tarım Komisyonunda Tarım Bakanına Mersinli çiftçilerin sorunlarıyla ilgili kimi sorular sormuştuk. Bu soruların cevabını biz de merak ediyoruz. Bakanlıktan bu soruların cevaplandırılmasını bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Bozan, teşekkür ediyorum.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, bir şey demedi, sizin sorularınızın cevabını aradığını söyledi; sataşma yok.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Katılmadığı görüşlerim varmış, bu konuda kısa açıklamada bulunmak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Ekmen, işlem devam ediyor, işlemi bitireyim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Tamam efendim.

BAŞKAN - Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Talat Dinçer'e söz veriyorum.

Sayın Dinçer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkanı, değerli milletvekillerimizi ve ekranları başında bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımızı öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Şimdi Mersin'den bahsediyoruz. Mersin öyle bir kent ki tabiri caizse 72 milletin bir arada yaşadığı ancak şimdi artık yani 72 millet de demiyoruz; dışarıdan gelen, diğer ülkelerden gelen sığınmacılarla beraber artık bundan sonra bütün dünyanın bir arada yaşadığı bir kentten bahsedeceğiz; Mersin böyle bir kent.

Aynı zamanda Mersin, en önemli üretim alanlarından biri; tarım, sanayi, ticaret, lojistik, liman faaliyetleri, gümrük faaliyetlerinin hepsinin bir arada yaşandığı bir kent. Mersin'de tarımla uğraşan bütün çiftçilerimiz canla başla üretim yapmak için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar. Şu an Mersin, belirlenmiş 83 meyve ve sebzenin yetiştirilebildiği ama bununla beraber tropikal bitkilerin de yetiştirildiği bir kent hâline geldi. Şimdi, birçok üründe Mersin üretimde 1'inci; muz, çilek, limon, erik, badem, keçiboynuzu, yenidünya, sakız kabak ve taze bakla üretiminde Türkiye 1'incisi; şeftali, biber, salatalık, kayısı, avakado, brokoli, patlıcan, greyfurt ve nar üretiminde Türkiye 2'ncisi; mandalina ve nektarin üretiminde Türkiye 3'üncüsü ve Türkiye'nin muz üretiminin yüzde 61'ini Mersin üretiyor. Limon ihtiyacının da yüzde 53'ünü yine Mersin üretiyor. Mesela diğer bir sektör, kesme gülde Türkiye 1'incisidir Mersin. Bu kadar önemli bir kent ancak böyle önemli üretim yapan çiftçilerimizin çok önemli sorunları var. Her şeyden önce maliyetler çok yüksek. Çiftçi, artık ürettiği ürünün karşılığını alamaz durumda. Mazot, gübre, zirai ilaç aldı başını gidiyor, ölenemiyor bu fiyatların yükselişi. Kuraklık ve sulama maliyetlerinin yükselişi çiftçileri inanılmaz derecede sıkıntıya sokuyor. Akdeniz sineği -geçen sene burada bahsettik, kürsülerden çağrı yaptık- inanılmaz bir derecede çiftçilerimizi sıkıntıya sokuyor ve biz buna çare için Tarım Bakanlığını çağırdık ancak Tarım Bakanlığı yeterli desteği vermedi. Bak, yerel idare Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı 16 milyon bütçe ayırdı şu Akdeniz sineğiyle mücadele için ama Tarım Bakanlığının bunun 10 katını, 20 katını, daha fazlasını yapması gerekiyordu. Artık üretimden insanlar vazgeçiyor, artık insanlar limonlarını kesmeye başladılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Dinçer, lütfen tamamlayın.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Tamamlayacağım Başkanım.

Dolayısıyla Tarım Bakanlığı bir an evvel özellikle Mersin'de ve Çukurova bölgesinde üretim yapan çiftçilerin sorunlarına bir el atmak zorunda.

Şimdi, çiftçilerin en önemli sorunlarından biri de pazar sorunu. Yani öyle bir duruma geldi ki çiftçiler artık şirketlere mahkûm edildi, şirketler üretim yapıyor. Artık fiyatları hal belirlemiyor, hallerde öyle bir hal yasası var ki işlevsiz. Tamamen dışarıda büyük şirketlerin eline düşmüş bu olay; AVM'ler, zincir marketler, bunların hepsi dışarıda üretim yaptırıyor, fiyatları da kendileri belirliyorlar ve bunun karşısında çiftçi eziliyor. Burada yapılması gereken, devlet eliyle bu ürünleri endüstriyele dönüştürebilecek fabrikaların oluşturulması. 2000 yılında bir tanesi açılmıştı; 2002 yılında AKP iktidar oldu, 2004 yılında fabrikayı özelleştirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TALAT DİNÇER (Devamla) - Özellikle Tarsus'taki tüm üzümçüler vesaire para kazanırken kazanamaz duruma geldi.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Dinçer.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Ali Kıratlı'ya ait.

Sayın Kıratlı, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ KIRATLI (Mersin) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, yirmi iki yıldır Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde AK PARTİ kadrolarıyla ülkemizin her alanında olduğu gibi tarım alanında da çiftçilerimize, üreticilerimize önemli destekler ve katkılar sunduk; Mersin de bu desteklerden gerekli hakkını almıştır. Her yıl artan ihracatımız sayesinde üreticilerimizin ürettikleri ürünlerinin farklı ülkelere ulaşması ve elde ettikleri gelirlerin artması sağlanmıştır. Maalesef, pandemi süreciyle başlayan, ardından asrın felaketi Maraş merkezli deprem ve en büyük pazarımız olan Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş arz ve talep dengesinin bozulmasına yol açmıştır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Limon ağaçta kaldı, limon!

ALİ KIRATLI (Devamla) - Bu da bazı ürünlerimizin istenilen rakamlara ulaşamamasında önemli bir etkidir. Bunun etkilerini azaltmak için ürünlerimizin yeni pazarlara sunulması noktasında Ticaret Bakanlığımız ve Tarım ve Orman Bakanlığımız himayelerinde, başta uzak doğu ülkeleri olmak üzere, o ülkelerdeki ticaret müşavirlerimiz ve ataşelerimiz aracılığıyla çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Şeker pancarına kotayı kim getirdi? Pancar üreticisini kim mahvetti?

ALİ KIRATLI (Devamla) - Çiftçilerimizin her zaman olduğu gibi iyi ve kötü günlerinde hep yanlarında olduk, olmaya da devam edeceğiz. Ziraat Bankamız aracılığıyla yirmi iki yıldır çiftçilerimize faizsiz veya sübvansiyonlu uzun vadeli geri ödemeli krediler verdik, vermeye de devam ediyoruz. Yine, geçtiğimiz yıl Mersin genelinde çiftçilerimize üretim maliyetlerini düşürmek için yüzde 50 sübvansiyonlu tarımsal sulama desteği sağladık. İhracatçılarımıza kilogram başına 40 kuruş olan DFİF desteğini kilogram başına 1 TL yani ton başına 1.000 TL'ye çıkardık. Özellikle iktidarımız boyunca üreticilerimize, çiftçilerimize doğrudan teşvik ve destekler de sunduk, sunmaya da devam ediyoruz. Üreticilerimize dekar başına sunduğumuz nakdi destekler, gübre ve mazot destekleri, toprak analizleri, zirai ekipman desteği ve daha birçok alanda desteklerimiz devam etmektedir.

Yine, Akdeniz meyve sineğiyle ilgili ben Talat Vekilimin büyük ihtimalle eksik bilgilendirildiğini düşünüyorum, sebebi şu: Bu mücadele kapsamında, bu yıl Tarım ve Orman Bakanlığımız himayesinde ve yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde Mersin'imizin ihtiyaç duyulan bütün mahallelerinde ilaçlamalar yaptık. Yine, yakın zamanda Tarım ve Orman Bakanlığımız ve sivil toplum kuruluşları iş birliğiyle yüzde 50 sübvanseli 22 bin adet yakalama tuzağı aldık ve üreticilerimize dağıtmaya başladık.

Yine, ülkemizin 4'üncü büyük barajı olan Pamukluk Barajı başta olmak üzere Sorgun ve Aksıfat Barajlarımızın yapımını tamamladık. Anamur kapalı devre sulama sistemlerini faaliyete aldık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kıratlı, lütfen tamamlayın.

ALİ KIRATLI (Devamla) - Büyük küçük demeden birçok sulama projemizin hayata geçmesiyle çiftçilerimiz cazibeli suya kavuşacak, sulama maliyeti düşecek, ürün çeşitliliği artacaktır.

Şu bilinmelidir ki ürünler rekoltesine, arz ve taleplere göre dönemsel fiyat değişikliği gösterebilmektedir. Az önce ifade ettiğiniz gibi limon şu anda dalında kalmamaktadır.

AYHAN BARUT (Adana) - Doğru, kalmıyor, ağaçlar kesiliyor şu anda, limon ağaçları kesiliyor tamamen.

ALİ KIRATLI (Devamla) - Şu anda mevcut fiyatların daha iyi rakamlara satılabilmesi için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Vermiş olduğunuz önergede "Mandalina 2 TL, portakal 4 TL" demişsiniz, şu an serbest piyasada mandalina 15 ile 20 TL arası, portakal 8 TL'den dalında alıcı bulunmaktadır. Yeterli midir? Elbette ki değildir. Limon 8 TL'dir, elbette ki değildir.

AYHAN BARUT (Adana) - Limonun maliyeti kaç lira biliyor musun? 8 lira olanın maliyeti 15 lira!

ALİ KIRATLI (Devamla) - Artırmak için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Çiftçimiz, üreticimiz bilmelidir ki yirmi iki yıldır Cumhurbaşkanımızın liderliğinde nasıl ki çiftçimizin yanında olduysak bundan sonra da olmaya devam edeceğiz diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Keşke bunları inanarak söyleseydin.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Limon, limon...

ALİ KIRATLI (Devamla) - Elbette ki hiçbir şekilde gülistanlık değildir ama düzeltmek noktasında, yapıcı eleştiriler konusunda her türlü eleştiriye açık olduğumuzu ifade ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Değilsiniz açık, eleştiriye açık değilsiniz.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Keşke bunları inanarak söyleseydin.

BAŞKAN - Sayın Kıratlı, teşekkür ediyorum.

Şimdi, İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Ekmen, size İç Tüzük 60'a göre söz veriyorum.

Buyurun.

#### V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Mersin, Türkiye'nin tarımsal gayrisafi hasılda 3'üncü büyüktür. Mersinli çiftçinin ciddi sorunları bulunmaktadır.

Ben, İYİ Partiye ve Sayın Burhanettin Kocamaz'a bu tartışma zeminini burada oluşturdukları için teşekkür ederim. Sayın Ali Bozan, önemli konulara değindi. Daha önce de Sayın Gülcan Kış ve yine, bu bağlamda Sayın Talat Dinçer ve aslında Sayın Ali Kıratlı da konuşmasının ilk kısmında çiftçilerin sorunlarına değinmiştir.

Bu önerge, bir muhalefet önergesi değildir; Türkiye'nin en çok üreten; narenciye, avakado, muz, zeytin ve diğer ürünlerde Türkiye'nin ihtiyacını karşılayan çiftçisinin küstürülmemesine ilişkin bir araştırma önergesidir. Az önce bu önerge reddedildi ama iktidardan ricamız odur, Sayın Kıratlı Vekilimiz bir öneri getirsin, burada bu öneri kabul edilsin ama çiftçimizin sorunlarını konuşalım. Aksi hâlde, ithalata mahkûm ve küstürülmüş bir çiftçi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

#### VII.- ÖNERİLER (Devam)

##### A.- Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, madencilik sektöründe yaşanan sorunların araştırılması amacıyla 28/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Şimdi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

28/11/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/11/2024 Perşembe günü toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli  
Muş  
Grup Başkan Vekili

Öneri:

28 Kasım 2024 tarihinde Kars Milletvekili, Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili, Grup Başkan Vekili Sezai Temelli tarafından (9308 grup numaralı) madencilik sektöründe yaşanan sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 28/11/2024 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'a söz veriyorum.

Sayın Çubuk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ekranları başında bizleri izleyenleri saygıyla selamlıyorum.

Bundan dokuz yıl önce hepimize bir gözdağı olarak katledilen Tahir Elçi'nin adını onurumuz olarak taşıdığımızı ve bu gözdağına cevabımızı örgütlü mücadelemizle verdiğimizizi hatırlatmaya ihtiyaç duyuyorum. Tahir Elçi ve faili meçhullerle katledilen bütün insanları bizim değerimiz; hesabını illaki soracağız, adaleti illaki sağlayacağız.

80'lerin sonu, 90'ların başından itibaren bu ülkede neoliberal politikalar hız kesmeden uygulanmaya başlandı, özelleştirmeler çok büyük bir hızla uygulanmaya başlandı ve birçok kamu iştiraki peşkeş çekilmiş şekilde özel sermayeye devredilmiş oldu. AKP iktidarı, 2002'den bu yana yani yirmi iki yıldır bunun yılmaz savunucusu; nerede ne bulsa özelleştiriyor, nerede ne bulsa peşkeş çekiyor. Şeker fabrikaları bunun bir örneği, TEKEK fabrikaları bunun bir örneği, en bilinenleri ya da maden sahaları, doğa alanları. Ne bulsa satıp savdı, kendini güçlendirdi fakat her özelleştirme girişimi görkemli işçi direnişlerini de davet etti. Bunlardan unutamadıklarımızdan bir tanesi, iktidarın da kâbusu olan bir tanesi TEKEK direnişi örneğinin. Yine, işçi sınıfının direniş tarihinden bir örnek vermek gerekirse -bençe vermek gerekir- 4-8 Ocak Büyük Madenci Yürüyüşü'nde -bunun yıl dönümüne çok az kaldı- 150 bin işçi Ankara'ya yürüdü, jandarmayla yolları kesildi, hava şartlarına rağmen bu özelleştirme politikasına karşı yürüdüler. Ve o gün işçilerin söylediği bir söz günceldir, tekrar etmek istiyorum: "Halkımız, iktidar yalan söylüyor;

çarptık, böldük, hesap tutmuyor." İşçiler bunu dedi, bugün hâlâ günceldir. İktidarlar değişti; neoliberal politikalar değişmedi, özelleştirme politikası değişmedi; halk düşmanlığı, işçi düşmanlığı değişmedi.

Yirmi iki yıldır işçi direnişleri var, yirmi iki yıldır özelleştirme politikaları var. Özelleştirme politikaları ne demek? Bunu Soma'da gördük, İliç'te gördük, Şirvan'da gördük; özelleştirilen bütün madenlerde, sermayenin yönettiği madenlerde... FERNAS Holdinge bağlı madenlerden birinin -FERNAS Holdingin şu an sözde sahibi olmayan Ferhat Nasıroğlu sizin milletvekiliniz- maden işçileri Soma'dan gelip burada günlerce Kurtuluş Parkı'nda beklediler; şiddet gördüler, gözaltına alındılar. Onlara tekrar saygılarımı sunmak istiyorum; ciddi bir şey yaptılar, bu iktidarı sermaye iktidarı olduğunu tekrar hatırlatmış oldular.

Özelleştirme politikalarınız, doğaya talan demek. Akbelen'de gördük, dağları dümdüz ediyorsunuz. Yeşil Afyon'da gördük; Afyon yeşil değil, dağları dümdüz ediyorsunuz. Cudi'yi gördük; artık bir tane yeşil yok, doğa yok, döngü yok. Özelleştirme politikalarınızı 301'de gördük, özelleştirme politikalarınızı katledilen her işçide gördük; özelleştirme politikalarınızı haksız, hukuksuz, işsiz bırakılan TEKEK işçilerinde gördük.

Bugün de diyorsunuz ki: "Biz Çayırhan Termik Santrali'nde işçilerin bütün haklarını vereceğiz." Hayır, siz sadece lojmandan nasıl çıkartılacaklarını planlıyorsunuz, sadece bunu dert ediyorsunuz. Bugün 500 işçi madende bekliyor, yerin altında ve onlara destek olmak için diğer madenciler yürüyüşe geçtiler, Hazine ve Maliye Bakanlığına yürüyorlar Nallıhan'dan, Çayırhan Termik Santrali'nden buraya, karda kışta yürüyorlar ve şunu söylüyorlar: "Biz geleceğe dair de bir şey yapıyoruz. Biz kazanırsak bundan sonraki başka yerlerde de özelleştirme olmayacak, özelleştirmelere engel olacağız."

Biliyoruz ki Çayırhan Termik Santrali'nde çalışan işçilerin söylediklerini duymamak için kendinizi paralıyorsunuz; kulaklarınız sağır, gözleriniz kör ama bizim dilimiz onların sözünü buraya taşımaya devam edecek. Özelleştirme politikalarıyla katlettiğiniz, hakkını çaldığınız, geleceksiz bıraktığınız her işçinin hesabını bu kürsülerden dillendirmeye devam edeceğiz, duymamak istediğiniz gerçekleri söylemeye devam edeceğiz.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: İşçilerin mücadelesi, amasız fakatsız bizim mücadelemiz fakat bu mesele konuşulurken şu boş sıralar da sizin patron iktidarı olduğunuzun göstergesi.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çubuk, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe görüşülüyor, Sayın Bakanlar her gün bütün kadrosuyla Meclise geliyor; bütün sunumları övgü üzerine, Külliye'ye saygı belirtme üzerine kurulu. Tabii, gündemlerinde halk olmadığı için de halkın gerçeklerinden uzaktalar.

Bugün, Anayasa değişikliği, 2028 seçimleri, İmralı, üçüncü dünya savaşı, şimdi, kreşler; bu tür hadiselerle Türkiye'nin gündemi değiştiriliyor. Oysaki Sayın Bakanlar, iktidar mensupları, duydunuz mu Nallıhan'daki işçiler dokuz gündür eylem yapıyor, Ankara'ya yürüyüşe geçtiler; bir sucuk fabrikasında yüz otuz dört gündür işçiler grevde, metal işçileri grevde, belediye işçileri grevde, "Kaz Dağı'nda 1 milyon ağaç kesilecek." diye köylüler ayakta, öğretmenler mülakat mağduru olduklarından her gün eylemler. Bütün bunlardan sonra, şimdi, Çayırhan'daki maden çalışanları bir özelleştirme çalışmasıyla karşı karşıyalar.

Değerli milletvekilleri, 2002'den bugüne kadar 63 milyar dolarlık özelleştirme yapıldı ama bu bedelin nereye gittiğini kimse bilmiyor; ne asgari ücretli bundan yararlandı ne memur ne de emekli. Yamarlar kapatıldı, faizcilere ödeme yapıldı. Şu anda, 2025 hedefi içerisinde de 215 kurumun daha özelleştirileceği hedef alınmış. Sat sat, bitmiyor; sat sat, hiçbir derde deva olmuyor. Bütün bunlardan sonra ülkemiz, dünyada maden kazalarının en fazla yaşandığı ülkelerden biri hâline geldi. Ülkemizde herkes, her yerde diken üstünde yaşıyor; eğer depremden kurtulduysanız sokakta tehdit altındasınız, iş yerinde kaza geçirmediyseniz trafik canavarıyla, can pazarıyla karşı karşıyasınız.

Arkadaşlar duymamış olabilir; 2024 yılının ilk on ayında 1.540 işçi iş kazasında vefat etti. Allah için, bu böcek değil, bu ormandaki bir kaza değil; 1.540 işçinin öldüğü kayıtlara düştü!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Ama iktidardaki arkadaşların bunlarla ilgili taziye mesajı yayınlamaktan başka hiçbir konu hedeflerinde değil. Ve diyorlar ki: "Ya kayyum atayıp kurtulalım ya da satıp, özelleştirip kurtulalım." Çünkü ülkeyi yönetmek gibi, ülkede çözüm bekleyen mağdur kesimin sorunlarını çözmeye yönelik hiçbir gündem yok. Bakanların yürütmeden kaynaklanan noksanları var, onları çıkarmak için kanun çıkartıyoruz ama halkın, geniş kitlelerin hiçbir sorununa çözüm bulmak gündemlerinde değil. Akademisyenlerin iş güvencesi yok, her yıl sonunda yeniden sözleşmeleri uzatılıyor. Aranızda kaç tane de rektörlük yapmış akademisyen var ama hiçbir şekilde gündeme gelmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Ücretli öğretmenlerin hâline sağır, dilsiz, kör kalınmaz. Sorunları çözmek Meclisin görevidir, gündemlerimizde halkın sorunları olmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz'a ait.

Sayın Uz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA RIDVAN UZ (Çanakkale) - İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti adına söz almış bulunuyorum. Meclisimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bu vatanın kara bağrında ter döken, canını dişine takarak çalışan madencilerimiz ve onların hakları için sesimi yükseltmek istiyorum. Adil olmak ve adaletle hükmetmek devleti yönetenlerin şiarı olmalıdır. Bu ülkenin madenleri, patronların kâr hanesine yazılacak rakamlardan ibaret değildir. Maden ocaklarında alın teriyle, göz nuruyla çalışan işçilerimizin umutları, hayatları paradan daha değerlidir. Madencilerimizin hakları, mevzuatta yer almasına rağmen, kâğıt üstünde karşılık bulamamaktadır. 5 metre yerin altına değil, 500 metre derine inen kara yüzölçümü, altın kalpli işçilerimizin hakları üç kuruşa indirgenemez. Türkiye Cumhuriyeti, maden işçisini bir maaşa sığdırmamalıdır çünkü bu ülkede her bir yirmi dört saatte 4 işçi hayatını kaybetmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, Kaz Dağları'nda yürütülen maden projesinden de kısaca bahsetmek isterim. Geçtiğimiz yıllarda Anagold Şirketi Kaz Dağları'nda 923 bin ağaç kesti. Şimdi de Cengiz Holding 1 milyon ağaç keserek Kaz Dağları'nı talan ediyor, "siyanürle altın arama faaliyeti" adı altında binlerce ağacı katlediyor, bu cennet toprakları zehirle kirletiyor. Peki, madenler kimin cebini dolduruyor? "Yerli ve millî" diyorsunuz ama Kaz Dağları'nda millî olan tek şey katledilen ormanlarımız, yok edilen ekosistemimizdir. Şimdi size soruyorum: Millî serveti korumak değil yabancı şirketlere teslim etmek midir yerli ve millîlik?

Gelelim Çayırhan'a. Nallıhan'da yer altına inip direnen işçilerimiz ne istiyor? İş güvencesi, insanca çalışma şartları, hak ettikleri bir yaşam. Peki, ne alıyorlar? Kocaman bir hiç. Patronlar için özelleştirme, işçiler için işsizlik; işte AK PARTİ'nin ekonomik vizyonu budur. Yer altında canını veren madencinin adı "şehit" ama yer üstünde hakkını arayan işçinin adı nedir, sormak isteriz.

Kıymetli milletvekilleri, bizim medeniyetimiz "İşçinin alın teri kurumadan hakkını verin." diyen bir peygamberin sözleriyle yoğrulmuştur ama bu sistem, alın terini patronların cebine akıtmayı marifet sayıyor. AK PARTİ'nin maden politikası patronu kutsayan, işçiyi yok sayan, çevreyi talan eden bir politikadır. Bu mudur adalet? Bu mudur sosyal devlet?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RİDVAN UZ (Devamla) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN - Kusura bakmayın.

Sayın Uz, lütfen tamamlayın.

RİDVAN UZ (Devamla) - Ben de zaten birbirinden kıymetli 266 AK PARTİ milletvekiline seslenmekten mutluyum da...

(İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun.

RİDVAN UZ (Devamla) - Şimdi, Kaz Dağları'nda kesilen milyonlarca ağacın hesabını nasıl vereceksiniz? Çayırhan'da direnen madencilerin alın terinin karşılığını nasıl ödeyeceksiniz? Çocuklarına "Babanız şehit oldu." demekten başka bir gelecek sunamayan bir sistemi nasıl savunacaksınız? Cevabını biliyorsunuz ama sizin açınızdan kocaman bir sessizlik. Ama biz susmayacağız, bu milletin alın terini, emeğini, toprağını, doğasını savunmaya devam edeceğiz. Kaz Dağları'nda 1 ağaç daha kesilmesin, Çayırhan'da 1 işçi daha haklarını yer altında kaybetmesin diye buradayız.

Bu vesileyle, İliç'te de kefensiz yatan 9 işçimize ve hayatlarını kaybeden tüm işçilerimize tekrar yüce Allah'tan rahmet diliyorum.

Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uz, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Umut Akdoğan'a ait.

Sayın Akdoğan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ölüyü diriye bitirdiniz, gözünüzü Çayırhan'a diktiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Çayırhan, bu zamana kadar yaptığınız özelleştirmelerin, yapmak istediğinizin en önemlilerinden bir tanesi çünkü Çayırhan bir okul, Çayırhan bir millî servet. Allah'tan korkan, kuldan utanan herkese sesleniyorum: Şu anda Cumhur İttifakı'nın 315 milletvekilinin 300'ü burada yok, 15'i burada; hiç bu işle meşgul değiller. Neyle meşguller? "Satacağız, satacağız; babalar gibi satacağız." diye söylüyorlar. Neresi burası? Nallıhan. Neresi burası? Beypazarı. Neresi burası? Çayırhan. Çayırhan dediğimiz bölgenin üçte 2'sini satışa çıkarmış durumdalar. Bakın, burada ne var? Burada kömür madeni var, burada termik santral var. Kömür garanti çıkıyor, termik santralde elektrik garanti üretiliyor. Elektrik devlet garantisi alıyor, e? "Biz bunu satacağız." Ya, niye satıyorsunuz? Burası para kazanmamış olsa 17 büyük firma buranın başına üşüşür mü? Üşüşmez. Burası para kazanıyor, hem de burası ne kadar para kazanıyor biliyor musunuz? Milyarlarca para kazanıyor. Niye satılıyor, zarar mı ediyor? Hayır, kârlılığı düşükmüş. Ya, kardeşim, kârlılığı düşük olabilir, kâr etmeye de bilir ama burada bir kamu yararı varsa siz burayı yine satamazsınız. Nerede kaldı millî enerji, nerede kaldı dışa bağımlılıktan kurtulma? Enerji üretiminin yüzde 83'ünü özel sektör yapıyor. Satışı kaç yapacaksınız? Bakın, geçici teminat bedeli olarak 150 milyon demişsiniz. Bu geçici teminat bedeli, genelde, ihale bedelinin yüzde 10'u kadar olur; burayı 1,5-2 milyara peşkeş çekmeye çalışıyorsunuz. Bakın, ben size göstereyim; bu, bir internet sitesinden alınan rakam: Çayırhan'da en düşük ev 1,5 milyon, en ucuzu. Burada sadece 920 tane personel lojmanı var. Sadece personel lojmanı sizin bu kömür madeni ve termik santrali satmak istediğiniz para kadardır. Peki, bu alan nasıl ödeyecek bunu? Yüzde 20'sini verecek, geri kalanını da TL olarak ve altı yılda, 6 taksitte ödeyecek. Ya, hiç vicdanınıza sığıyor mu, siğiyor mu vicdanınıza? 6 taksiti TL olarak ödeyeceksiniz, dünya enerji piyasası euro ve dolar üzerinden yürüyecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akdoğan, lütfen tamamlayın.

UMUT AKDOĞAN (Devamla) - Hemen tamamliyorum Başkanım.

Bunun için direnen işçilere de "Onların millî servetle, millî enerjiyle bir alakası yok; onlar kendi işlerini savunmak istiyorlar." diye iftira atacaksınız. 2.300 işçi direniyor, 500 kişi kendini madene kapattı. "İhale tarihinden dört ay sonra lojmanları boşaltacaksınız." diye şartnameye madde koyulmuş. Dünyada kömür artarsa üretim baskısıyla işçilerin üzerine gidecek özel şirket, eğer kömür üretimi azalır işsizlikle karşı karşıya kalacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işçilerimizin yanındayız, madencilerimizin yanındayız; bugün Ankara'ya yürüyorlar. Bu ihale tarihinin ertelenmesi yetmez, bu ihale tamamen iptal edilmelidir, bu ihaleyi almak isteyen firmaları buradan uyarıyoruz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akdoğan, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Kadem Mete'ye ait.

Sayın Mete, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA KADEM METE (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Çayırhan Termik Santrali, ülkemizin işletme hakkı devri yöntemiyle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından özel sektöre devredilen ilk santral olup Park Holdinge ait Park Termik AŞ tarafından yirmi yıl süreyle işletilerek 2020 yılında Elektrik Üretim AŞ'ye devredilmiştir. Çayırhan Santrali ve maden sahalarının özelleştirme amacı, 4046 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde belirtildiği gibi, verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasıyla ilave ekonomik katma değer yaratmaktır. Özelleştirmeyle kuruluşların etkin ve verimli bir şekilde işletilmesi, gerekli yatırımların kamu tüzel kişiliklerine herhangi bir yükümlülük getirilmeden özel sektöre yapılabilmesi hedeflenmektedir.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Siz de inanmıyorsunuz ya.

KADEM METE (Devamla) - Bununla birlikte, Çayırhan Termik Santrali yüksek yatırım ihtiyacı bulunan bir santral olup kamuya yük getirecek yatırımların özelleştirme yoluyla özel sektör tarafından hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi mümkün olacaktır.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - 100 milyar para harcadınız, bütün ağır bakımlarını yaptınız.

KADEM METE (Devamla) - Bu gerçeklerle, Çayırhan Termik Santrali, Çayırhan Linyit İşletmesi, bunlar tarafından kullanılan taşınır ve taşınmazlar, 23405 ve 30963 no.lu maden ruhsatları ve kapsadığı maden sahaları 11/11/2021 tarihli ve 4770 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır.

Çayırhan Termik Santrali'nin varlık satışı, maden sahalarının ise işletme hakkı devri yöntemiyle bir bütün hâlinde özelleştirilmesi amacıyla ihale ilanına çıkmıştır. Maden sahalarının satışı gibi bir husus asla ihalenin konusu değildir. Madenler, işletme hakkı süresi sonunda kamuya geri dönecektir. Hâlihazırda, ihale şartnamesinde, lojman ve sosyal tesislerin de yatırımcıya devrine ilişkin düzenleme bulunmaktadır. Emek yoğun bir çalışma içinde olan işçilerimizin özelleştirme sonrasında da barınma ve sosyal haklarının devamını teminen diğer termik santral ihalelerinde olduğu gibi, bu özelleştirme işleminde de lojman ve sosyal tesisler ihalenin konusu olmuştur. Geçmiş termik santral özelleştirmelerinde de açıkça görüldüğü üzere, santralle birlikte devredilen hiçbir lojman ve sosyal tesis amacı dışında kullanılmamıştır, başka bir ticari saikle değerlendirilmemiştir. Santralin Elektrik Üretim AŞ'ye devredileceği tarihten bugüne kadar hem termik santral tarafı hem de maden sahaları tarafı hizmet alımı yöntemiyle işletilmektedir. Toplam çalışan sayısı 1.988 kişi olup daimî işçi sınıfında olan kamu personeli bulunmamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Mete, lütfen tamamlayın.

KADEM METE (Devamla) - Teşekkür ederim.

Santral ve maden sahaları işçilerinin hizmet sözleşmeleri, çalıştıkları özel şirketler ile kendileri arasında akdedilmiş sözleşmelerdir.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Vekilim, vallahi bilgilerin tümü yanlış.

KADEM METE (Devamla) - Özel sektör döneminde yıllık ortalama elektrik üretimi 3,8 teravat iken 2020'den bu yana rakam 2,4 teravata düşmüştür. Özel sektör döneminde üretilen kömür ortalama 5 milyon ton iken bu rakam devir sonrası 3,3 milyon tona düşmüştür. 2024 yılında santralin 112 milyon dolar zarar edeceği öngörülmüştür. Çayırhan Termik Santrali ve santrale kömür temin eden maden sahalarının özelleştirilmelerine ilişkin ihale ilanı 17/9/2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmış ve ihalede son teklif verme tarihi 4/12/2024 olarak belirlenmiştir.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - O da yanlış! Bugün değişti, üç ay sonraya ertelendi.

KADEM METE (Devamla) - Kamuoyunda gündeme getirilen hususlar da dikkate alınarak ihaleye konu alanların gözden geçirilerek tekrar değerlendirilmesi, çalışanların taleplerinin incelenerek değerlendirilmesi amacıyla söz konusu ihaleye son teklif verme tarihi 4/3/2025 Salı günü saat 18.00'e kadar uzatılmıştır.

Bilgilerinize sunar, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Mete, teşekkür ediyorum.

Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.49

## İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Adil BİÇER (Kütahya)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

4.- CHP Grubunun, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan ve arkadaşları tarafından, pamuk üreticilerinin yaşadığı sorunların tespiti ve çözüm yollarının bulunması amacıyla 25/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/11/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28 Kasım 2024 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Aydın Milletvekili Bülent Tezcan ve arkadaşları tarafından, pamuk üreticilerinin yaşadığı sorunların tespiti ve çözüm yollarının bulunması amacıyla 25 Kasım 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (794 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 28 Kasım 2024 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'a söz veriyorum.

Sayın Tezcan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pamuk hasadı geçen ay itibarıyla tamamlandı. Ege'de, Akdeniz'de, Türkiye'nin birçok önemli merkezinde çok önemli bir tarımsal ürünümüz. Hasat mevsimi geldi geçti. Normalde olması gereken nedir? Hasat mevsiminden sonra pamuk üreticisinin yüzünün gülmesidir; borçları varsa borçlarını ödeyecek, oğlunu, kızını evlendirecek. Bunun gibi keyifli güzel bir hasat günü ama maalesef bu hasatlar artık mazide kaldı. Bundan sonra, artık pamuk üreticisi için de mısır üreticisi için de buğday üreticisi için de ne yazık ki hasat şenliğini yaşamak -hepsi için- hayal oldu. Bakın, niye böyle? Bu sene hesapladılar, ziraat odaları hesaplarını çıkardı. Pamuk üreticisine pamuğun kilo maliyeti 34 lira, maliyet 34 lira. Çiftçinin zarar etmemesi için satışın ne olması lazım? En az 34 lira olması lazım. Ortalama satış 25 lira. Bugünlerde 22-23 lira civarında ama ortalaması sezona vurduğumuzda 25 liraya yani kafadan 9 lira zarar, kafadan 9 lira zarar. Bu zararı karşılamak için ne lazım? Çiftçiye destek vermek lazım. Prim desteği ne kadar? 160 kuruş. Şaka yapmıyorum, 1 lira 60 kuruş. 10 lira zararda olan çiftçiye Hükümetin reva gördüğü prim 1 lira 60 kuruş. Ya, bu çiftçi nasıl hasat şenliği yapsın? Nasıl pamuk eksin? Nasıl üretsinsin? Pirimin en az 9-10 lira olması lazım ki çiftçi, pamuk üreticisi zarardan kurtulsun.

Değerli arkadaşlar, bakın, bunun sonucu ne? Biz dünyadan her sene 1 milyon ton pamuk ithal ediyoruz, her sene. Kaç lira para ödüyoruz buna, biliyor musunuz? Dolar bazında, her sene 1 milyon ton pamuğa 32 milyar dolar bugüne kadar, 2004 yılından bu yana para ödemişiz. Ya, çiftçimize 10 lira kilo farkı prim vermekten kaçarken milyarlarca doları Amerika, Brezilya, Yunanistan çiftçisinin cebine koymuşuz. Bu, nasıl bir üretim planlaması; bu, nasıl çiftçiye destek; bu, nasıl tarıma destek? Ha, bunun sonucu ne? Bunun sonucu belli. Ne yapacak çiftçi? Zarar ediyorsa ekimi bırakacak. Bakın, sadece Aydın'da 2004 yılından bu yana 20 bin hektar pamuk ekiminden vazgeçmiş çiftçi. 66 bin hektarmış 2004 yılında pamuk ekilen alan, bugün, 2024 yılında 46 bin hektara düşmüş; ekmiyor çiftçi. Niye? Çünkü zarar ediyor. Bakın, böyle giderse pamuk eken çiftçi bulamayacaksınız, Aydın'da tarlaya adım atan çiftçi bulamayacaksınız; Türkiye'de tarımsal üretim yapacak kimseyi bulamayacaksınız.

Bakın, Söke Ziraat Odası Başkanı iki gün önce feryat ediyor. Bir taraftan, maliyeti karşılayamıyorlar, perişan olmuş, üstüne üstlük bir de kuraklık gelmiş, binmiş, sulamayla ilgili sıkıntı yaşamışlar. Bu sene sulamada sıkıntı yaşadıkları için ilave,

yüzde 50 verim düşmüş, zararları 2'ye katlanmış. Söke Ziraat Odası Başkanı Mustafa Tanyeri gümbür gümbür feryat ediyor her yerde: "1 milyar zararı var Söke çiftçisinin, 1 milyar zararı." diyor. Geçen sene 1 milyar 300 milyonken çiftçinin geliri bu sene 300 milyona düşmüş, şaka değil ya; 1 milyar zarar hem de 1 milyar 300 milyondan 300 milyona düşmüş. Hangi vicdan böyle bir şeye kayıtsız kalmayı kabul eder? Hangi vicdan bu çiftçiye dönüp de bu muameleyi reva görür? Yazıklar olsun!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tezcan, lütfen tamamlayın.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Bitiriyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, burada biraz önceki konuşmalarda iktidar partisinin milletvekilleri geldiler ve tarıma ne kadar destek verdiklerini, nereye ne kadar destek verdiklerini, global, böyle kitabi, yukardan, gerçek olmayan rakamlarla anlattılar. Gerçeği görmek istiyor musunuz? Aydın'a gideceksiniz. Gerçeği görmek istiyor musunuz? Mersin'e gideceksiniz.

AYHAN BARUT (Adana) - Adana'ya gelsin.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Gerçeği görmek istiyor musunuz? Adana'ya gideceksiniz, eziyeti çekenin yanına gideceksiniz. Çiftçisine hor bakan boynuna torba takar, çiftçinize hor bakmayacaksınız! (CHP sıralarından alkışlar) Çiftçisine, üreticisine destek vermeyen iktidarlar kendi milletini dünyada dilenci durumuna düşürür. Onun için, gelin, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bu önergeye destek verelim, üreticiyi nasıl destekleyeceğimizin yollarını hep beraber bulalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Tezcan.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin pamuk üreticilerinin sorunlarıyla ilgili verdiği önergede Saadet-Gelecek Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Çukurova'da 1995 yılı verilerine göre ekili arazi 2 milyon 275 bin dönüm iken sonraki yıllarda ekili arazi 876 bin dönüme gerilemiştir. Bu verilere göre çiftçi, desteğin yetersiz olduğundan ve dahi maliyetlerin gün geçtikçe yükselmesinden dolayı, satış fiyatlarının düşük kalmasından dolayı, desteğin yetersiz ve zamanında çiftçinin eline ulaşmamasından dolayı sıkıntılar yaşamaktadır. Çiftçi, her türlü zorluğa rağmen devletin zamanında fiyat belirlemediğinden dolayı malını tüccara satmak zorunda kalmakta, tüccar ise iplikçiye satmak zorunda kalmakta, bu durumda fiyatı, üreten ve satan değil, alan belirlemektedir. Stratejik öneme sahip olan sanayi üretimi pamuk fiyatları 5 büyük firmanın insafına bırakılarak çiftçinin pamuk ekimini bırakmasına neden olmaktadır.

Türkiye olarak GDO'suz pamuk üreten ülkeler arasında olmamıza rağmen hâlâ bir markamız yoktur. Tarım Bakanlığına rağmen İzmir Ticaret Borsası ve İhracatçılar Birliğinin ortaklaşa olarak "Free Turkish Cotton" adı altında GDO'suz bir pamuk markası bulunmaktadır fakat çiftçilerimiz böyle bir oluşum ve oluşumun getirisi ve imkânlarından habersizdir.

Çiftçilerimiz bilinçlendirilerek doğru tarıma yönlendirilmelidir. Toprağın doğru işlenmesi, gübreleme, ilaçlama vakti ve dozaj ayarlaması, sulamadaki yanlışların düzeltilerek, eğitiminin verilerek vahşi sulamaya son verilmesi, makineye geçilmesi gibi başlıklarda bu destekler, bu bilgilendirmeler yapılmalıdır. İthal ürünlere gerekli kotaların devlet tarafından ivedilikle konularak yabancı çiftçilere destek verilmesinin önüne geçilmelidir. Dışarıdan gelen pamuğun çok uzun vadelerle ülkemiz sanayicisine verilmesi, sanayicinin dışarıya yönelmesine, pamuğumuzun değerinin düşmesine yol açmaktadır. Devlet, çiftçimize uzun vadede bu destekleri vermediği takdirde önümüzdeki yıllarda -Allah korusun- tekstilde geriye düştüğümüz gibi pamuk üretiminde de gerilere düşmemiz sürpriz olmayacaktır.

Pamuk sektörü kayıtlı olarak yaklaşık 2 milyon kişiyi istihdam etmektedir. Hazır giyim ve tekstil kadın çalışan oranı ise yüzde 41 gibi ciddi bir orandır. İthalatın önüne geçilmediği takdirde istihdamdaki boşluk korkutan boyutlara ulaşacaktır. Türk çiftçisinin ürettiği pamuk kendi sanayicisine yetmediği için dışarıdan ithal ettiğimiz pamukta iki tür çıkmaz vardır. Ülke olarak bu çıkmazlarla mücadele etmek zorundayız. Birincisi, cari açığa negatif etkisi; ikincisi ise sanayicimizin dış ticaret finansman ihtiyacıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Çiftçi, pamuk ekimine mart ayında başlayıp ekim sonuna kadar bu serüvene dâhil olmaktadır. Yapılan desteklerin aralık ayında verilmesi gelecek yılı kurtarabilecektir

Saygıdeğer milletvekilleri, üretimin artması için devletin muhakkak lisanslı depo alanlarını çoğaltması gereklidir. Ülkemizdeki lisanslı depo kapasitesi sadece 30-40 bin ton civarındadır. Üretim artışı ve taleplerdeki olası düşüş, fiyatları hızla aşağı çektiğinden piyasayı olumsuz etkilemekte ve çiftçi bu üründen uzaklaşmaktadır.

Çiftçi borçlarının beş yıl süreyle ertelenip yüzde sıfır faizli kredi yolları açılarak traktör, alet edevat gibi desteklerin verilmesi çiftçiye öz güven getirecektir diyor; önergeyi desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin'e ait.

Sayın Çirkin, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Hatay) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin çiftçimizin sıkıntıları hakkında verdiği önerge üzerinde konuşmak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle, tabii, pamuk çiftçisinin sıkıntılarına değinmek durumundayız. Geçen yıl 1 çift traktör arka lastiği 11 bin liraydı, bu sene 44 bin lira; başka bir şey söylemeye gerek yok. Geçen yıl pamuk fiyatı ortalama 26-27 lira, bu sene ortalaması 20 lira; mazotu, gübreyi, elektriği bunun içine katmama hiç gerek yok, varın gerisini siz hesaplayın.

Elektrik... Enerjisa ve Türkiye'nin diğer bütün yerlerindeki enerji dağıtım şirketleri enerji terörü yaratmış durumda. Yaptıkları usulsüz kaçak tutanaklarıyla, koydukları faizle çiftçinin âdeta boğazına sarılmışlar.

Sayın milletvekilleri, çiftçinin tek umudu olan Ziraat Bankasına gelince... Kredi limitleri düşük, arazi ufak olunca kredi sübvansede ediliyor ve uygun bir faizle alınıyor; arazi büyüdükçe, kredi limitleri yükseldikçe faiz yüzde 40'ları aşıyor, yüzde 50'leri buluyor ve hele hele öteleme durumlarında yani çiftçi borcunu ödeyemeyip -genelde de öyle oluyor- ötelemediği zaman da yüzde 70'leri buluyor. Bu faiz kulüpçü faizidir, buradan sesleniyorum: Ziraat Bankası çiftçiden kulüpçü faizi almaktadır ve çiftçinin bu şartlarda kalkınması kesinlikle mümkün değildir. Çiftçinin acil yardıma ihtiyacı vardır. Geçen yıl 1 milyon ton olan pamuk üretimi bu yıl 650 bin tona kadar düşmüştür ve biz bunu mecburiyetten çünkü aynı zamanda tekstil ihracında önemli bir ülke olduğumuzdan ithal etmek durumunda kalıyoruz. Hani, bir anlamda Sayın Cumhurbaşkanımızın ifadesiyle Hans, George kazanmayacaktı; Hasan, Ahmet kazanacaktı, bugün Hans'ın, George'un pamuğunu biz Amerika başta olmak üzere, tekstilimizin ihtiyacını karşılamak üzere onlardan ithal ediyor, onlara para kazandırıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çirkin, lütfen tamamlayın.

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Devamla) - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, mutlaka iktidar partimizin kıymetli bir milletvekili buraya gelecek ve bu tartışmalara, bu ifadelerimize bir cevap verecek, "Eski Türkiye'de şöyleydi, yeni Türkiye'de böyle." diyecek. Şimdi, bakın, hemen çiftçi söz konusu olduğunda 1970'li yıllardaki mazot kuyruklarına gidiyoruz. Doğru, mazotu karaborsadan alıyorduk, faizi yüzde 10'la ödüyorduk ama para kazanıyorduk, oğlumuzu düşün yapıyorduk, borcumuzu ödüyorduk. Borçlu çiftçi de bir traktör satarsa borcunu kapatıyordu ama bugün tarlasını satarsa borcunu ödeyemiyor. Ben çiftçiyim, bu Meclisteki birçok arkadaşımın daha iyi biliyorum. Bu bakımdan, ben sayın iktidar milletvekillerine sesleniyorum: Eski Türkiye'mizi istiyoruz, yeni Türkiye'nin iki başı sizin olsun.

Teşekkür ediyorum

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çirkin, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Mahmut Dindar'a ait.

Sayın Dindar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizde çiftçiler tarihin en zor dönemini yaşamaktadır maalesef, AKP Hükümeti döneminde. Türkiye'de ise ziraatla uğraşanlar toplumun en yoksul kesimlerine dönüşmüş durumdadır. AKP döneminde tarımla geçimini sağlayan kişi sayısı yüzde 50'den fazla maalesef azalmıştır. Türkiye'de tarım sektörü hem istihdam anlamında daralmaktadır hem de üretim gelişmemektedir. AKP çeyrek asırdır tarımı küçültmektedir. Tarımla uğraşan emekçiler açlık sınırının altında yaşamaktadır. Tarım alanından koparılan emekçiler başka sektörlerde iş bulabilmek için kentlere göç ediyor ve çok zor koşullarda yoksulluk sınırında yaşamak durumunda kalıyor.

Değerli milletvekilleri, önerenin konusu olan pamuk üretiminin yüzde 85'i Şanlıurfa, Aydın, Diyarbakır, Hatay, Adana ve İzmir illerimizde yapılmaktadır ancak işçilik boyutuyla daha çok Kürt illerinden gelen mevsimlik işçiler emek vermektedir, son dönemlerde ise bu alanda mülteci emeği daha çok görülmektedir. Bu işlerde çalışan emekçilerin ücretleri düşük, çalışma saatleri uzun, iş güvenceleri yoktur. Açıkça söyleyelim: Yaşanan bu durum modern köleliktir. Tarımda, inşaat, turizmde mevsimlik işçilerin sorunları yıllardır çözüm bekliyor ama iktidar rant, özelleştirme ve ucuz emek politikasında ısrar ediyor.

Bildiğiniz üzere, ülkede devam eden ekonomik kriz tarımda tüm alanları vurmuştur; pamuk da dâhil tarım ürünlerinin ithal edilmesi bu ülkedeki çiftçileri bitirme noktasına getirmiştir. Pamuk birçok sektör için stratejik bir üründür. Çiftçi tohum, gübre, mazot, işçi maliyetleri nedeniyle üretim yapamaz duruma gelmiştir. Yaşanan maliyet artışlarına ve enflasyona rağmen, AKP, pamuk üreticisine kilo başına üç yıldır 1 lira 60 kuruş alım desteği veriyor. Plansızlıktan dolayı Türkiye 250 bin ton pamuğu 455 milyon dolara ihraç ederken, 761 bin ton pamuğu ithal eder duruma gelmiştir. Bu durum, AKP'nin uluslararası gıda ve tarım tekellerine hizmet etmesinin sonucudur. Bu ülkede çiftçi kazanmıyor, aracılar, komisyoncular, rantçılar ve AKP'nin yandaş sermayesi kazanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Dindar, lütfen tamamlayın.

MAHMUT DİNDAR (Devamla) - AKP'nin çiftçiye "destek" adı altında verdiği ödenekler reel olarak anlamsız hâle gelmiştir. Üç yıl önce çiftçiye verilen mazot parasıyla bu yıl verilen mazot parası arasında yüzde 70 fark var; önceden 526 liradan mazot alan çiftçi bu yılki destekle yarısını bile alamıyor.

Sonuç olarak, önerenin konusu olan pamuk üretiminin halkın ve çiftçinin yararına yeniden planlanması amacıyla Meclis tarafından araştırılması olumlu olacaktır. Tarım ve hayvancılığın desteklenmesi, çiftçilerin ekonomik olarak güçlenmesi, nitelikli üretimin artmasına, kırsal yaşamın korunmasına, kente göçün kontrol edilmesine ve emekçilerin hakkının verilmesine hizmet edecektir.

Saygılarımla. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Dindar.

Değerli milletvekilleri, şimdi söz sırası, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Gaziantep Milletvekili İrfan Çelikkaslan'a aittir.

Sayın Çelikkaslan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin pamuk üreticilerinin sorunlarıyla ilgili verdiği önergeyle ilgili AK PARTİ'miz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Pamuk, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de önemli bir tarım ürünü ve pamuk üreticilerimiz özellikle son iki yıldır pamuk fiyatlarıyla ilgili çok ciddi sorunlar yaşıyorlar, bunun farkındayız saygıdeğer milletvekilleri.

Ülkemizde pamuk her yerde ekilemeyen bir ürün, öncelikle heyetinizi bu konuda bilgilendirmem gerekiyor. Pamuğun halk arasında "sulu tarla" dediğimiz düz bir alanda ve suyun olduğu yerde ekilmesi gerekiyor. Bu çerçevede, Ege'nin bir kısmında, Çukurova'da ve şu anda da gittikçe büyüyen bir alan olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ekilen bir tarım ürünü. İki yıldır çiftçimiz ürettiği pamuktan hem verim konusunda hem fiyat konusunda yeterli anlamda kazanamamaktadır. Yalnız, saygıdeğer milletvekilleri, tabii, önerge sahibi milletvekilimiz Hükümeti suçlayarak bu probleminden bahsediyor. Bu sektörü bilen bir insan çok iyi bilir ki pamuk fiyatlarını Türkiye belirlemiyor saygıdeğer milletvekilleri.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Primi Türkiye belirliyor ama.

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Dünya pamuk fiyatlarını uluslararası pamuk borsası belirliyor, New York'da belirleniyor, dünya pamuk borsası...

AYHAN BARUT (Adana) - Tamam, olabilir, kooperatifler var...

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Lütfen, ben sizi saygıyla dinledim.

AYHAN BARUT (Adana) - Artı aradaki farkı prim olarak verebilir devlet.

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Beyefendi, lütfen... Lütfen beni dinler misiniz.

BAŞKAN - Sayın Çelikkaslan...

AYHAN BARUT (Adana) - Ama yanlış söylüyorsunuz...

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Dünya pamuk fiyatları uluslararası pamuk borsasında belirlenir, New York'ta bir merkezdir çünkü biz çok büyük bir pamuk üreticisi değiliz. Dünya pamuk üretimi -çekirdekli pamuk olarak söylemiyorum- çekirdekli alınmış pamuk olarak yani balya pamuk olarak 30 milyon ton civarındadır, bizim pamuk üretimimiz 1 milyon ton civarında. Biz yüzde 3'le çok küçük bir paya sahip olduğumuz için, özellikle Amerika, Hindistan, Çin ve Brezilya başı çekmektedir, orada belirlenmektedir ve bu borsada pamuk fiyatları arz ve talebe göre belirlenmektedir saygıdeğer milletvekilleri.

Son iki yıldır özellikle merkez bankalarının uyguladığı faiz politikasıyla ekonomilerini soğutma politikası neticesinde düşen talepten dolayı pamuk da bundan nasibini almıştır; özellikle tekstil sektöründe pamuğa olan talep son iki yıldır ciddi oranda düşmüştür, bu da fiyatları etkilemiştir. Pamuk fiyatlarıyla ilgili çok önemli bir örnek vereyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın ÇelİKaslan, lütfen tamamlayın.

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

İki yıl önce pamuk fiyatları -dünya fiyatı olarak söylüyorum- 3,70 dolar iken bugün 1,80 dolara düşmüştür kıymetli milletvekilleri. Hükümetimiz, çiftçimizi destekleme noktasında yirmi iki yıldır, iktidarda olduğu dönemden beri ucuz krediye ulaşım, mazot desteği, gübre desteği, ürün desteği noktasında cumhuriyet tarihinde görülmemiş desteklerde bulunmuştur.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Çiftçilik bitti, çiftçilik!

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - Ancak maalesef, son iki yıldır tekstil ürünlerine olan talebin azalmasından dolayı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, yasayla bütün arazilere el koymayı düşünüyorsunuz, çiftçilik bitmiş.

İRFAN ÇELİKASLAN (Devamla) - ...çiftçimiz bu konuda rahatsızdır, biz de bunun farkındayız fakat dünya belirlemektedir bu fiyatları. Dileğimiz o ki talebin artması çünkü tekstil bizim için de çok önemli bir ihracat kaynağı.

Yine, milletvekilimiz ithalattan bahsetti. Evet, biz 1 milyon ton ithal ediyoruz ama ithal ettiğimiz bu 1 milyon tonla tekstil alanında 30 milyar dolar ihracat yapıyoruz, bunu da unutmamamız lazım kıymetli milletvekilleri.

Ben bu duygu ve düşüncelerle hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın ÇelİKaslan, teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

#### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

##### A.- Kanun Teklifleri

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174)<sup>5</sup>

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 2'nci maddesi üzerinde verilen 3'üncü önergenin oylama işleminde kalınmıştı.

Şimdi, önergeyi hatırlatmak amacıyla tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde geçen ilk "sonra" ibaresinin "itibaren" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Özgül Saki  
İstanbul

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Ali Bozan  
Mersin

Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt  
George Aslan  
Mardin

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

Burak Akburak  
İstanbul

Burhanettin Kocamaz  
Mersin  
Yavuz Aydın  
Trabzon

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeler üzerindeki konuşmalar sırasında -alınan mutabakat çerçevesinde- bir dakika uzatma vermeyeceğim, hatiplerin konuşmalarını ona göre ayarlamalarını hassaten rica ediyorum.

Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'a söz veriyorum.

Sayın Kocamaz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Teklifin 2'nci maddesiyle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda Gecekondu Kanunu'nun yeni gecekondu yapılaşmasının önlenmesine ilişkin maddesinde değişiklik yapılıyor. Böylece, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, belediyeler veya il özel idarelerinde izinsiz kaçak yapılarla yönelik yıkım kararı alınabilecek. Görevi yalnızca dar gelirli vatandaşlara ucuz konut sağlamak olan TOKİ'ye izinsiz, kaçak yapılarla ilgili aktif rol verilmesini anlaşılır bir durum olarak görmüyoruz.

Değerli milletvekilleri, kaçak yapılar 1950 sonrası ülkemizde, özellikle de büyük şehirlerde yaygınlaşmıştır. İlk olarak barınma amaçlı gecekonduyla başlayan kaçak yapılaşma, siyasi iktidarlarca izlenen popülist yaklaşımlarla 1980 sonrası tamamen ranta dönüşmüştür. Kent çevresinde, deniz ve göl kıyılarında kamu arazileri yağmalanmış, verimli tarım arazileri, orman alanları, su havzaları, meralar, hazine arazileri, hatta sel yatakları bile kaçak yapılarla doldurulmuş ve çeşitli gecekondu ve arsa mafyaları türetilmiştir. Yerel yönetimler kaçak gecekondu ve yapılarla karşı ne yazık ki o dönemde de bu dönemde olduğu gibi yetersiz kalmıştır. Zaman zaman iktidarlar ve siyasetçiler oy uğruna kaçak yapılaşmaya göz yummuş, hatta sık sık geçmişten bugüne imar

<sup>5</sup> 174 S. Sayılı Basmayazı 26/11/2024 tarihli 23'üncü Birleşim Tutanağı'na eklidir.

afları çıkarılmıştır. İktidarlar tarafından çıkarılan bu imar afları kaçak yapı sahiplerini her seferinde cesaretlendirmiş, kaçak yapılaşma mantar gibi artmıştır. Ülkemize ilk imar affı 1948 yılında Ankara'da yaşanan kaçak gecekondular sorununu çözmek amacıyla 5218 sayılı Yasa kapsamında çıkarılmıştır. İlk önce kaçak gecekondulara tapu verilmiş, daha sonraki düzenlemelerde sadece kaçak gecekondulara tapu vermekle kalınmamış, gecekondunun bulunduğu her alana imar izni verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1984 yılında çıkarılan imar affı kanununda ise sadece gecekondular değil, imar mevzuatına aykırı tüm yapı ve tesisler af kapsamına alınmış ve tapu verilmiştir. O dönemdeki imar affının yerini bugün AKP iktidarı döneminde imar barışı almış, 1984'teki imar affının bir benzeri de 2017 yılında "imar barışı" adı altında uygulanmıştır. AKP iktidarı sırf para toplamak amacıyla, 2017 imar barışı kapsamında "Devlet ile millet helalleşecek." diyerek yola çıkmış, yalnızca kaçak yapı sahipleriyle helalleşmiştir. Hiçbir altyapı hizmeti almayan 3 milyon 600 bin yapıya Yapı Kayıt Belgesi verilmiş, bu düzenlemeden 23 milyar 500 bin lira gelir elde edilmiştir. Yapı Kayıt Belgesi verilen bu yapılar, hiçbir kurum ve kuruluş tarafından ne öncesinde ne de sonrasında depreme dayanıklı olup olmadıkları incelenmeden kayda alınmıştır. Belediyelerin baypas edildiği, devre dışı bırakıldığı düzenlemede, deprem riskine karşı güvence olarak kabul edilmesi akla ziyan bir şekilde sadece yapı sahiplerinin beyanı esas alınmıştır. Depremden etkilenen 10 ilimizde toplam 294 bin kaçak yapıya Yapı Kayıt Belgesi verilmiş, bu yapılar yaşanan ilk depremde yerle bir olmuş, büyük can kayıpları yaşanmıştır. Bu kayıpların vebali 2017 yılında imar barışını getiren mevcut Hükümettedir.

Değerli milletvekilleri, kaçak yapılara yönelik iktidar tarafından ortaya konulan mücadele yetersizdir, ayrıca yapılan düzenlemeler ve çıkarılan kanunlar da uygulanamamaktadır. Siyasi baskılar ve verilen tavizler kaçak yapılarla mücadeleyi de yıkımları da zorlaştırmıştır. Böylece, ülkemizin her köşesi yeniden imar barışı gelir beklentisiyle her seçim öncesinde kaçak yapılarla dolmuş, Büyükşehir Yasası kapsamında köylerde ahır yapılmasına bile izin verilmezken bu dönemde boğaza nazır kaçak villalar yapılmıştır. Bu nedenle, izinsiz kaçak yapılar iktidar tarafından kararlı bir şekilde yıkılmalı, ayrıca ağır hapis cezaları ve yüksek para cezaları getirilmelidir. Yalnızca yıkım kararlarının tek başına yeterli olmayacağını belirtiyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Hasan Ekici  
Konya  
Mustafa Bilici  
İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ayhan Barut  
Adana  
Barış Bektaş  
Konya  
Sururi Çorabatır  
Antalya

Umut Akdoğan  
Ankara  
Elvan Işık Gezmiş  
Giresun  
Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Aşkın Genç  
Kayseri

Mühip Kanko  
Kocaeli  
Ulaş Karasu  
Sivas  
Gülcan Kış  
Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz, İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'ye ait.

Sayın Bilici, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerine Gelecek-Saadet Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen arsa ve arazi teslimlerinin katma değer vergisinden muaf tutulması sağlanmaktadır. Bir yandan bu kararın deprem bölgesindeki dönüşüm sürecini hızlandıracağı savunulsa da bu adımın arkasında yatan gerçek niyet, halkı korumaktan çok büyük sermaye gruplarına daha fazla avantaj sağlamaktır. Peki, bu düzenleme gerçekten vatandaşın faydasına mı, yoksa bir kez daha büyük sermaye grupları ön plana mı çıkarılıyor? Eskiden hazine mülkiyetindeki taşınmazların teslim ve kiralama işlemleri zaten KDV'den muaftı ancak Kentsel Dönüşüm Başkanlığının kurulmasının ardından, bu muafiyet kapsamı dışına çıkan işlemler için yeniden KDV muafiyeti getirilmektedir. Bu durum, büyük bir finansal kayırma sisteminin önünün açıldığının açık göstergesidir. Bu düzenlemelerin faturası doğrudan vatandaşa kesilecektir çünkü Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bu düzenlemeyle ekonomik yükümlülüklerden kurtulacak, kentsel dönüşüm projelerinin finansman kaynağı halk olacaktır. Devletin büyük sermaye sahiplerine sağladığı bu vergi avantajı, dönüşüm projelerinin halkın gerçek ihtiyaçları doğrultusunda yürütülmesi yerine daha fazla kâr elde etme amacını güdüyor.

Sormak istiyoruz: Büyük sermaye gruplarına sağlanan vergi avantajları karşısında vatandaşın alınan KDV yükü neden görmezden geliniyor? Ayrıca, bu madde sadece Bakanlığın yaptığı dönüşümlere muafiyet sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin yaptığı dönüşümlerde KDV ödemeye devam edilecektir. Bu ne demek? İktidarın seçimle kazanamadığı yerel yönetimleri dolaylı yollarla etkisizleştirmek demektir, halkın iradesine karşı bir vesayet rejimi kurmak demektir. Dolayısıyla, bu düzenleme açıkça halkın sırtına yük bindirirken büyük sermaye çevrelerine sağlanan kolaylıklar vasıtasıyla rekabeti de baltalamaktadır. Kentsel dönüşümün ana hedefi en baştan itibaren güvenli ve yaşanabilir bir çevre oluşturmak olmalıydı. Oysa, şimdi, bu hedefin yerini bambaşka bir yaklaşıma aldı. Ülkemizde yaklaşık 6 milyon bağımsız bölüm afet riski altında ve bu yapıların 2 milyonunun acilen dönüştürülmesi gerekiyor. Ayrıca, bu dönüşüm süreci mülkiyet sorunları, bürokratik engeller ve finansman yetersizlikleriyle beraber karmakarışık bir hâl alıyor. Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bu dönüşümü hızlandırma adına hareket ediyor gibi gözükse de

KDV muafiyeti gibi düzenlemelerle kendi finansal kaynaklarını artırmayı hedefliyor. Oysa gerçek bir dönüşümün önündeki en büyük engel bu projelerin halkla değil sermaye gruplarıyla yürütülmesidir. Mevcut politikaların dönüşümün gerekliliği ile halkın çıkarlarını birbirinden uzaklaştırdığı, dönüşüm sürecini daha da karmaşık hâle getirdiği ve daha vahimi ise kamusal alandan özel sektöre doğru hızlı bir geçiş yapıldığı net bir şekilde görülmektedir. Bu projelerin temel amacı deprem gibi felaketlere karşı dayanıklı yapılar inşa etmek olmalıdır. Ancak gelinen noktada, bu dönüşümün halktan alınan vergilerle büyüyen büyük sermaye gruplarına hizmet ettiğini görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, gerçek niyetimiz nedir? Gerçekten halkın güvenliğini ve sağlığını gözeten bir dönüşüm mü yapıyoruz, yoksa sermayeyi daha da büyütmek için bir fırsat mı yaratıyoruz? Bu düzenlemelerin halkın çıkarlarını ne kadar koruduğuna dikkatlice bakmamız gerekiyor çünkü bu işin sonunda kaybeden yine biz vatandaşlar olacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz, Adana Milletvekili Ayhan Barut'a aittir.

Sayın Barut, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli yurttaşlarımız; hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum.

Madem bugün burada Köy Yasası ve bazı kanunlarda değişiklik konusunu konuşuyoruz, öyleyse köylerin neden ve nasıl mahalle olduğunu da konuşmazsak olmaz. Ülkemizde çok uzun süredir hâkim olan tek adam anlayışı nedeniyle ekonomiden sağlığa, barınmadan ulaşım, tarımdan dış politikaya her alanda sorunlar katlanarak büyüyor. Ortak aklı ve bilimi, doğruları ve uzlaşmayı reddeden anlayış yüzünden ülkemiz ve halkımız âdeta çile çekiyor. Her gün, her geçen gün daha da derinleşen bu sorunlar asla çözümsüz değildir. "Sadece ben bilirim." edasıyla ülkeyi idare etmeye çalışanlar ve liyakatsiz yönetim anlayışıyla - tabiri yerindeyse- kabile devleti görüntüsü verilen ülkemizde bir yasa çıkarıldı. Çıkarılan bu yasa kelimenin tam anlamıyla kırsal yaşamı kâbusa çevirdi. Bu iktidar 12 Kasım 2012 yılında Büyükşehir Yasası'nı değiştirdi. Bir adı da "bütünşehir" olarak bilinen ve tüm itirazlara, tüm eleştirilere rağmen getirilen bu yasa ülkemizde telafi edilmez büyük sorunlar ortaya çıkardı. Ortak aklı kabul etmeyerek kafasına göre davranan AKP iktidarının bu düzenlemesiyle birlikte 30 büyükşehirde 16.220 köy ve 1.053 belde birdenbire mahalleye dönüştürüldü. Hepimizin büyük tepki gösterdiği bu düzenleme 30 Mart 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe girdi. Köyler bir anda merkez mahallelerle eşitleniverdi, güya köyler de mahalle olmuş oldu. Köylülerin üretimi, yaşam biçimi, alışkanlıkları hiç gözetilmedi. Köy tüzel kişilikleri ortadan kaldırıldı, tüzel kişiliklere bağlı olan malların, meraların, taşınmazların tamamı belediyelere geçti. Tarımsal üretim ve hayvancılık bu konuda çok büyük zarar gördü, toplumsal yaşam ise zedelendi. Üretici köylülerimizi mağdur eden bu yasayla tarım alanları da maalesef ranta ve imara açıldı. Köylü köyündeki, ahırındaki ineğini ve hayvancılığını yapamaz, besleyemez hâle geldi. Adı mahalleye dönüşse de aslında tam olarak köy olan uzak dağ başlarındaki köylerimize artan iş yükü nedeniyle, iktidar partisi olsun, muhalefet partisinin belediyeleri olsun, hizmet götürmekte zorlanıyorlar.

Değerli arkadaşlar, buradan size sesleniyorum: Adana'nın Tufanbeyli ilçesinin Kayseri sınırındaki Ayvat köyü ile -kâğıt üzerinde mahallesiyse- Adana'daki Reşatbey Mahallesi bir mi? Merkez mahallelerde sağlık ocağı varken, altyapı varken, okul varken, bütün ulaşım imkânları varken köyde bunların hiçbirisi yok ama aynı vergileri alıyorsunuz; sanki kent merkezinde yaşar gibi evlerinden çöp vergisi ve yine evlerinden emlak vergisi, tarlalarından emlak vergisi, oradaki küçük bakkaldan, demirciden, vatandaşın çay içemediği kahveciden maalesef gelir vergisi alıyorsunuz. Bu anlayışla, bu modelle köylünün ocağına incir ağacı diktiniz ve bu asla kabul edilemez. Akabinde ise 16 Ekim 2020 tarihine gelindiğinde, 7254 sayılı Yasa'yla, mahalleye dönüşen köy ve beldelerle ilgili bir kırsal mahalle düzenlemesi yapıldı; değiştirilen Büyükşehir Belediyesi Yasası'yla verilmiş olan zararların üstünü örtmek, üstünü boyamak amacıyla güya bu düzenleme yapıldı ama bunun da çözüm olmadığı görüldü çünkü Büyükşehir Belediyesi Yasası'yla köylülerden alınanlar kırsal mahalle düzenlemesiyle geri verilemedi. Bununla birlikte -biraz önce de söylediğim gibi- üretim değil üreticilerin arazilerinin imara açılması, dönüşümü maalesef hızlandırılmış oldu. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Barut, teşekkür ediyorum.

AYHAN BARUT (Devamla) - Bitmek üzere Başkanım.

BAŞKAN - Efendim, teşekkür ediyorum.

AYHAN BARUT (Devamla) - Herkese hak verdiniz Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Barut, herkese aynı uygulamayı yapacağıma dair sizden önce açıklama yaptım.

AYHAN BARUT (Devamla) - Başkanım, selamlayalım, bitirelim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Barut.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, önergemizin oylanmasında karar yeter sayısı aramanızı istirham ediyoruz.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.49

#### ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Adil BİÇER (Kütahya)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum. 3'üncü madde üzerinde verilen aynı mahiyetteki 2 önerenin oylanmasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi önergeleri tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibaresinin "gelecek şekilde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa

George Aslan  
Mardin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Çiçek Otlı'ya söz veriyorum.

Sayın Otlı, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın dinleyiciler; bugünkü yapacağım konuşma DEM PARTİ'nin hazırladığı Yoksulluğun ve Adaletsizliğin Bütçesine Karşı Ekmek ve Adalet İçin Bütçe. Hem Türkçesi hem de Kürtçesi yayınlanmıştır, okumak isteyenler DEM PARTİ'ye başvurabilir.

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın Otlı, bir izninizi isteyebilir miyim.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulda gerçekten büyük bir uğultu var. Lütfen, uğultuyu durduralım ve hatibi saygıyla dinleyelim. Konuşulanların anlaşılması için buna ihtiyaç var.

Sayın Otlı, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Yoksulluk üzerine bolca söz tüketmek, bu konu üzerine istatistik sunmak, tablolar göstermek mümkün. Bu, özellikle bütçe dönemlerinde sık sık yapılıyor, ne var ki sanki yoksulluk sadece ekonomik bir kategoriymiş gibi ele alınıyor. Şunu söylemek isterim: Yoksulluk bir bütçe planlaması sorunu değildir, her şeyden önce iktisadi olduğu kadar politik bir sorundur. Hangi amaçla, kimden yana, nasıl bir politika yaptığınıza göre yoksulluğa yaklaşımımız değişir. Mevcut siyasi iktidarın bu konudaki politikası belli: Yoksulların ekonomik vaatlerle denetim ve disiplin altında tutulması ve seçim zamanlarında sözde yoksullar lehine politikalarla milyonların oylarının satın alınması; hepsi bu. Saray iktidarının politikası neden böyle? Çünkü bu iktidar kapitalist sömürü düzeninin savunucusu ve koruyucusudur; sermaye sınıfının, tekellerin çıkarına uygun politika yapmaktadır. Örneğin, patronlar daha fazla kâr için yasa talep eder, iktidar partisi bunu uygular.

Saray iktidarının ekonomik politikası basitçe şöyledir: Ekonomik büyüme için ihracata dayalı ekonomi modeli uygulanır, bunun için de sermaye sınıfına yoğun teşvik, emek maliyetlerinin düşürülmesi ve döviz fiyatının devalüasyon yoluyla yüksek tutulması sağlanır. Peki, bu modelin kaçınılmaz sonucu nedir? Başta işçi sınıfı olmak üzere, emeğiyle geçinen milyonlarca emekçinin sürekli bir yoksulluğa mahkûm edilmesidir, işsizliğin artması ve yüksek enflasyondur.

Bakınız, bu ülkede yoksulluk iktidar eliyle nasıl derinleştiriliyor? İş gücü maliyetleri sistemli bir şekilde düşürülür, işçi ve emekçilerin hakları gasbedilir, daha fazla kâr için ücret artışına karşı çıkan patronların talebi kabul görün. Asgari ücret ortalama ve temel ücret hâline getirilir, ağır vergiler çıkarılır, halktan toplanan vergilerin büyük bölümü ise tekellere, büyük sermayeye aktarılır. Emek sömürüsü ev emekçisi kadınlara ve çocuklara kadar genişletilir, kadın ve çocuk emeğinin karşılığı yarıdan fazla oranda düşürülür. Özelleştirmelerle sağlık ve eğitim hakkı dâhil kamusal hizmetler özel sektörün denetimine verilir. Uluslararası tekellerin talepleri sonucu tarım ve hayvancılık bitirilir; rüşvet, yozlaşma, çeteleşme, her kademede yaygınlaştırılır.

Bu coğrafyada yoksulluğun bir diğer temel nedeni, yürütülen savaş politikaları ve buna uygun yapılan askerî harcamalardır. Bir tarafta, İsrail'in Gazze ve Lübnan'da yürüttüğü savaşa sözde karşı çıkılırken, sırf "Suriye'deki Kürtler haklarını kazanmasın." diye Rojava'ya milyonlarca dolar maliyetindeki hava saldırıları düzenlenir, sivil yerleşim alanları tahrip edilir.

"Savunma harcamaları" adı altında iç güvenlik, Savunma Sanayii Destekleme Fonu da dâhil olmak üzere toplamda askerî harcamalar için 2025 yılında 1 trilyon 608 milyar lira ödenek ayrılmış olacak. Bu rakamların politik yaşamdaki karşılığı şu: "Terörle mücadele" adı altında Kürt halkına karşı daha fazla silah, daha fazla askerî harekât, daha fazla bomba; işçi ve ezilenlerin hak arama mücadelesinin önüne daha fazla polis, daha fazla jandarma, daha fazla gaz, daha fazla TOMA. Peki, sormak lazım: Ya, sağlık, eğitim, sosyal, kültürel alan, işsizlik, asgari ücret, iş güvenliği, işçi ücretlerine zam, yoksullukla mücadele? Ya, yüksek enflasyon ve konut giderlerine karşı yoksullara güvenceli yaşam? Peki, kadınların güvenli yaşam talepleri, üniversite gençlerine iş alanlarının açılması? Elbette bunlar bütçede yer almaz çünkü bunlar yoksullukla mücadelenin zorunlu gündemleri olarak değil, sermaye sınıfının gider kalemi olarak görülür. Devlet ve iktidar partisi bütçe dönemlerinde burada basit bir tüccara dönüşür. Sermaye nasıl daha az maliyetle kazanır ya da onun kârını artırmak için yoksullardan daha fazla kâr nasıl elde edilir? Aslında bu kadar basit her şey. Halk için devlet değil, devlet için halk anlayışı bu sömürünün temelini oluşturur. Her gün toplumdaki yeni bir çürüme örneğine tanık oluyoruz. Bir cinayet ya da aile katliamı yaşanmadığı gün yok. İş bulup emeğiyle geçinme imkânı bulamayanlar yasa dışı yollardan, bahis oyunlarından, çeteler ve mafyatik organizasyonlardan medet umuyor; her gün daha fazla gölge ekonomi, kara para ekonomisi kendisine alan buluyor. Bizim için yoksulluk siyasi çıkar değil, bir siyasal mücadele konusudur. Neye karşı bir siyasi mücadele? Kapitalist soygun düzenine karşı, işçilerin hakkını gasbeden, kadın ve çocuk emeğini dahi sömürerek büyük kârlar elde eden patronlara karşı, eğitim, sağlık başta olmak üzere ekonomik ve sosyal ve kültürel alanlara bütçe ayırmak yerine, bütçenin büyüdüğünü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - ...ordu, savaşa, tarikat cemaatlerine ayıran bu sermaye ve soygun düzeni sahiplerini mutlak olarak koruyan saray iktidarına karşı siyasi mücadele. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Otlı, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Burak Akburak  
İstanbul

Burhanettin Kocamaz  
Mersin  
Ömer Karakaş  
Aydın  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

Yavuz Aydın  
Trabzon  
Mehmet Mustafa Gürban  
Gaziantep

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na söz veriyorum.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; işte, dün Kırşehir'de gencecik bir atanmayan öğretmenimiz daha intihar etti. Ömer Şahin 37 yaşındaydı, Kırşehir Aşıkpaşa Tabiat Parkı'nda kendini asarak yaşamına son verdi. Merhum kardeşimiz Kırşehir Halk Eğitim Merkezinde aralıklarla geriye doğru sekiz yıl resim kursu vermiş. Kendisi Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinden mezun olan rahmetli öğretmenimiz çevresinde de sevilen bir gençti. Tasarruf tedbirleri gerekçeyle üç aydır kamu öğretmeni yani kadrolu öğretmen olmadığı için kurs açmıyor Kırşehir Millî Eğitim, dolayısıyla üç aydır da işsiz. Yalnızca o değil, bu yıl Türkiye genelinde sayıları 100 bine yaklaşan usta öğreticilerle ilgili hiçbir kurs açılmadı. Ne yapacak bu öğretmenlerimiz? Peki, ya bu kurslardan faydalananlar, hani hayat boyu öğrenme, o ne olacak? Tabii, hiçbir yok. Halk Eğitimde kurs verdiği dönemde kaç lira alıyordu biliyor musunuz? Saat başına 120 lira yani aylık ortalama 10 ile 12 bin lira arası. İsrاف ve şatafat içinde yaşarken bazıları, bu ülkenin pırıl pırıl evlatları, mesleğini yapamayan öğretmenleri işsizlikten, atanamamaktan, hayallerini gerçekleştirememekten, vermiş olduğu sözleri tutamamaktan dolayı son çare olarak intihara başvuruyor. Bundan daha ötesi nedir? Buradaki bu büyük sorunu görmek için daha ne yapması lazım atanmayan öğretmenlerimizin? İşte, iktidarınızın ne yazık ki ülkeyi getirdiği son nokta bu; yandaş kayırmacılığının, nepotizmin ve mülakatlardaki usulsüzlüklerin neticesinde bir acı örnek daha yaşadık. Bu, bir değil; bundan önce de defaatle intihar hadiseleri vuku buldu. Ömer Şahin gibi canına kıyan, canı sağ olsa bile geceleri uykusuz kalan, hayattan bezmiş, umutları yok edilmiş bu asil milletin evlatlarına, bizim çocuklarımıza, Türk milletin evlatlarına reva görülen bu ucube sistemin vebali ne yazık ki iktidarınızın da boynundadır. Genel Başkanımızın deyimiyle millî tahrifat bakanı bu konuda neden sessiz? Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü önce açıklama yapıyor, sonra hemen açıklamayı kaldırıyor. Sekiz yıldır çalışmış olduğu Kırşehir Millî Eğitimi bu öğretmen arkadaşımız için bir taziye bile yayınlamıyor.

Efendim, kıymetli milletvekilleri; bakınız, son bir aydır gündemde, Mecliste de hâlen gündemimizi meşgul ediyor; 24 Kasım vesilesiyle de defaatle dile getirdik. Bu, en son, mülakat ucubesi nedeniyle hakları gasbedilen 1.500'e yakın öğretmenimizden, kazanmış oldukları atama hakları apaçık bir hukuksuzlukla elinden alınan öğretmenlerimizden bir kişi eğer canına kıyarsa bunun vebali Millî Eğitim Bakanının ve iktidarınızın üzerinde olacaktır.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki ilk 2 önergeyi işleme alıyorum ve birlikte okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Hasan Ekici  
Konya  
Selçuk Özdağ  
Muğla

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa

George Aslan  
Mardin  
Zülküf Uçar  
Van

Ali Bozan  
Mersin  
Sabahat Erdoğan Sartaş  
Siirt

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyorum Sayın Başkanım.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz, Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün'e ait.

Sayın Silkin Ün, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün önümüzde duran Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ilk bakışta teknik düzenlemeler içeriyor gibi görünse de aslında altında merkeziyetçi anlayışı daha da güçlendirme motivasyonu yatan bir düzenleme.

Değerli milletvekilleri, teklifte, yapı denetim sistemini köklü bir değişime zorlayan ve tarafsız denetimi tehlikeye atan yapı denetim kuruluşlarının yapı sahiplerince seçilmesini sağlayan bir düzenleme var. Mevcut sistem nasıl işliyordu? Yapı denetim kuruluşlarının atanması Bakanlık tarafından elektronik olarak yapıliyordu. Böylece sektörde oluşacak ticari bağların önüne geçiliyordu. Yeni teklif ise geçmişte konsensüsle çözülmüş olan bir sorunu yeniden hortlatıyor.

Şimdi, yürütme tarafı diyebilir ki: "Elektronik atama yönteminde 500 metrekaresinin altı yapılar da hizmet verecek yapı denetim firması bulamıyorduk." Neden bulamıyordunuz, söyleyeyim: Çünkü hizmet bedelini inşaat maliyetinin yüzde 1,5'u kadar belirlemiştiniz.

Şimdi, düşünün, hiçbir idari, cezai sorumluluğu bulunmayan bir emlakçının yapının satış fiyatı üzerinden yüzde 2 artı 2; yüzde 4 aracılık bedeli aldığı bir denklemde siz cezai yaptırım sorumluluğu yüklediğiniz yapı denetim firmalarına yüzde 1,5'luk bir hizmet bedeli teklif etmişsiniz. Bunu yapamazsınız arkadaşlar.

Şimdi, bu durumu düzelttiniz, yüzde 3,5'e çıkardınız. O zaman yeni bir düzenlemeye demek ki ihtiyaç yok. Sorunu aslında bu şekilde çözmüş oldunuz. Eskiye döndüğünüzde bu düzenlemeyle denetlenecek yapıya ilişkin kararları müteahhitlerin inisiyatifine bırakarak bağımsız denetim anlayışının aslında canına okuyorsunuz.

Teklif, 500 metrekaresinin altı ve üstü yapılar olarak iki uygulama getiriyor. 500 metrekaresinin altındaki yapılar da müteahhide diyor ki: "Git, şehrindeki denetim firmalarından 1,75 ile 3,50 arasında denetim hizmet bedeli oranlarından teklif al, sana hangisi uyuyorsa tercihini yap." Peki, bu müteahhit, denetim firması tercihini neye göre yapacak sizce? Örneğin, Denizli'de 33 adet yapı denetim firması var; müteahhit kendisine tanınan bu hakla bu firmalardan tek tek fiyat alacak ve bu teklifler arasından, doğal olarak, kendisi için en ekonomik olanını tercih edecek. Bu düzenleme geçmişte yaşanan olumsuzlukların tekrarlanmasına yol açacak. Meseleyi ticari bir konu hâline getirip güvensizliği de kalitesizliği de beraberinde getirecek. Yine, 500 metrekaresinin üzerindeki yapılar için 2 yapı denetim firmasının elektronik atanması gibi bir uygulama var. Bu durumda da yine pazarlık ihtimali artarak denetim mekanizması zayıflamış olacak.

Beş yıldır geçerli olan ve şimdi değiştirilmek istenen bu uygulama için o günlerde Sayın Çevre Bakanı Mehmet Özhasaki ne demişti, hep beraber hatırlayalım: "Müteahhitler gidiyor, bir firmayla anlaşıyor, parasını vereceği firmayı kendisi seçiyor. Artık

öyle bir ahbap çavuş ilişkisi oluşmuş ki kimse denetlemiyor. Paranızla kendinizi denetletecek firmayı tutmanızı artık değiştiriyoruz. Bakanlık bilgisayardan sırayla atama yapacak ve karşınıza çıkaracak; böylece, deprem gerçeğini de fırsata çevirmiş olacağız."

(Uğultular)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, orada imza atan arkadaşlara sesleniyorum: Lütfen, Genel Kurulun çalışmasını da sesimizle engellemeyelim. Lütfen, hatibi saygıyla dinleyelim, uğultuya sebebiyet vermeyelim.

Sayın Silkin Ün, buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Sayın Bakan sözlerinde haklıydı. Peki, şimdi siz ne yapıyorsunuz? O şeffaf denetim mekanizmasını yeniden kaldırıp Sayın Bakanın tabiriyle "ahbap çavuş ilişkisi"ne geri dönüyorsunuz hem de milletin canı pahasına.

Türkiye'de 2.500 yapı denetim firması faaliyet gösteriyor. Bu sektör binlerce mühendise, mimara ve teknik personele istihdam sağlıyor. Bu sektörün işini doğru yapabilmesi, mesleğinin namusunu koruyabilmesi ancak tarafsız düzenlemelerle mümkün olabilir. Denetimsiz bir yapılaşma yarınlara enkaza dönüştürülmesi demektir. Bu nedenle, yapı denetim sisteminin bağımsızlığını korumak ve kamu yararını her şeyin üzerinde tutmak zorundayız birlikte arkadaşlar.

Bu teklif sadece anayasal ilkelere değil, halkın can güvenliğine de kastettiği için Gelecek-Saadet Grubu olarak teklife "hayır" oyu vereceğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Silkin Ün.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz, Van Milletvekili Zülküf Uçar'a ait.

Sayın Uçar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Öncelikle ben, ekran başında bizleri izleyen bütün halklarımızı ve cezaevlerindeki siyasi tutsakları saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum.

Kanun teklifinin 4'üncü maddesiyle daha önce hukukumuzda yeri olmayan yeni bir tanım hukuka dercediliyor. Tanımlama ne? İmar hakkının aktarımı. Bu "imar hakkının aktarımı" adıyla yapılan düzenlemeyle mülkiyet hakkına, hukuki güvenlik hakkına, yargıya erişim hakkına bir darbe daha indiriliyor. Hukuk devleti ilkesi gereği özel bir taşınmaza yönelik devlet müdahalesi sınırlanmalı ve açık kurallara bağlanmalıdır diye yıllardır söylüyoruz. Eldeki teklif yasalaştıktan sonra ise bu ilke bir kez daha rafa kalkmış olacak. Nitekim yurttaşın taşınmazı üzerindeki tasarruf hakkı ve bundan doğan diğer haklar görmezden gelinecek, idarenin karar alması hâlinde, taşınmaz, hak sahibinin iradesine bakılmaksızın devlet tarafından başka bir parselde işlenecektir. Getirilen düzenlemeyle, başka kanuni düzenlemeler işlevsiz hâle getirilerek yurttaşların taşınmazlarına müdahale etmenin şartları yaratılmaktadır.

Kanunlar çatışmasını şahitlik etmekteyiz. Şöyle ki: 7181 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesiyle getirilen kurala göre, düzenleme ortaklık payının yüzde 45'i geçmesi hâlinde ilgili taşınmazın bedelsiz bir şekilde kamu mülkiyetine geçmesi mümkün değildir. Bu durumda, kamulaştırma yapılarak yurttaşın taşınmazında azalan tasarruf hakkına denk gelecek şekilde bir kamulaştırma bedeli ödenmek zorundadır ancak getirilen düzenlemeyle kamulaştırma zorunluluğu aşılabacak olup başka parsellerle yapılacak birleştirme işlevi bedelsiz olarak yapılacaktır. Ne yapılmış oluyor böylece? Tapu Kanunu'ndaki kural eldeki kanunla işlevsiz hâle getirilecektir.

Hukuku tanımadığınızı biliyoruz. Bu kadar da irrasyonel davranmamak lazım, bu kadar da kanun tekniğinden uzaklaşmamak lazım, bu kadar da hukuk fakirliğine düşmemek lazım. Bakın, büyük bir belirsizlikten söz ediyoruz. Bu, bir yandan iktidara keyfî bir icraat alanı açarken diğer yandan yurttaşların taşınmazlarını kullanılmaz hâle getirme riski taşıyor. Parsellerin birleştirilmesi işleminde hiçbir usul ve hiçbir ilke öngörülüyor.

Değerli milletvekilleri, eldeki maddeyle hukuku katletmenin bir diğer boyutu ise mülkiyet hakkına yönelik ağır saldırılar olacaktır. Yurttaşların taşınmazlarının kamu hizmet alanlarında kalması sebebiyle ölçsüz bir müdahale olacaktır. Bir taşınmazın kamulaştırma bedeli ödenmeksizin temellük edilmesi anayasal güvence altındaki mülkiyet hakkının ağır bir ihlalidir. Bu müdahale hakkın özüne zarar verecek boyutlarda sonuç yaratacaktır. Burada kamu yükümlülükleri yurttaşın sırtına âdetâ yüklenmektedir.

Ayrıca, yurttaşın yargıya erişim hakkını da ortadan kaldıran bir düzenlemedir. Nitekim, mevcut hâlde kamulaştırma zorunluluğunun bulunduğu birçok durumda anlaşma olmaması hâlinde yurttaşlar uyuşmazlığı yargıya taşıyarak hak talebinde bulunabilmektedir. Teklifin yasallaşması hâlinde ise bu hak ortadan kaldırılacaktır. Bu husus; aynı zamanda anayasal ilke olarak düzenlenen "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." ilkesi anlamını da tamamen yitirmiş olacaktır.

Bu ve benzer uygulamaların ne kadar büyük ihlallere yol açtığını biz yıllardır Van Çevre Yolu yapım çalışmalarından biliyoruz. Tabii, bu esnada Van'da on üç yıldır yapımı devam eden çevre yolunun hâlâ bitirilmediğini de hatırlatmak gerekiyor. İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin uygulanmasıyla yıllardır plansız parselasyon işlemleriyle birbirine karıştırılıyor ve Van halkı mağdur ediliyor, hak kayıpları telafi edilmiyor. İmar düzenlemesinden önceki konum ve sınırlarla uyumlu yapılması beklenen yeni parselleme işlemi yıllardır tamamen keyfî bir şekilde Van'da tamamlanmış değil. İşte tam da bu kanun teklifiyle Van'da başlayan bu hukuksuzluk süreci genele yayılmış olacak ve tüm ülkeye yayılarak aynı hukuksuzluk devam edecek.

Biz hep söylüyoruz, yine söyleyeceğiz: Sizler hukuku uygulamıyorsunuz, yeni bir hukuk yaratamıyorsunuz, sadece hukukla oyun oynuyorsunuz.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uçar, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 4 - 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5'inci maddesine 'İmar Adası' tanımından sonra gelmek üzere aşağıdaki tanım eklenmiştir:

'İmar Hakkı Aktarımı; 1/1000 ölçekli uygulama imar planının bulunduğu, arazi ve arsa düzenlemesi yapılmış ya da yapılması mümkün olmayan alanlarda, parselin tamamının ya da bir kısmının umumi ve kamu hizmet alanlarında kalması sebebiyle parsel üzerinde özel mülkiyete konu yapılaşma hakkının verilememesi durumunda, verilemeyen emsale esas inşaat hakkının imar plan sınırları içinde kalmak koşuluyla başka parsel ya da parsellere imar planı kararı ile taşınması işlemidir.'"

Ulaş Karasu  
Sivas  
Umut Akdoğan  
Ankara  
Barış Bektaş  
Konya

Sururi Çorabatır  
Antalya  
Gülcan Kış  
Mersin  
Aşkın Genç  
Kayseri

Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Mühip Kanko  
Kocaeli  
Murat Çan  
Samsun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Samsun Milletvekili Murat Çan'a söz veriyorum.

Sayın Çan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, 4'üncü madde, özetle, imar hakkı aktarımı tanımını kanuna eklemeyi amaçlıyor. Peki, bu durum, AKP iktidarının plansız kentleşme politika ve uygulamalarının bir sonucu olarak yapı denetiminden ve genel mühendislik hizmetinden yoksun olarak inşa edilmiş yapıların, riskli yapıların hakkaniyetli bir şekilde dönüşüme tabi tutulması gereğini de ortadan kaldırmıyor ve bunun devlet erkinin kontrolünde yürütülmesi, devletin bu konuda gerekli mali kaynakları yaratması veya vatandaşın sırtındaki dönüşüm uygulamasından kaynaklı mali yükün azaltılması esasını da ortadan kaldırmıyor.

Özellikle kentsel dönüşüm konusu, gerçekten kangrene dönüşen önemli bir sorun olarak gündemimizde duruyor. Dönüşüme tabi tutulacak yapılarda yeniden inşa maliyetleri ortada, iktidarınızın vatandaşı sahipsiz bıraktığı gerçeği ortada, Hatay ortada, Maraş ve deprem bölgesinin diğer illeri ortada; ben size bir de Samsun'dan bahsedeyim. Tarih 11/8/2018; şimdiki ve dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum Samsun'a geliyor. 11 Ağustos 2018, hedefler belli; birisi başka bir yeri, Bakan başka bir yeri gösteriyor. Daha sonra, aynı Bakan, 2019 yerel seçimlerinden üç gün önce, 28 Martta Samsun'a geliyor ve bir miting konuşmasında aynen şöyle söylüyor, kendisinden aktarıyorum: "Hastane, Kökçüoğlu, Zeytinlik, Kadıköy, Fatih, Reşadiye ve Anadolu Mahallelerimizde kentsel dönüşüm projesine başlıyoruz." Burada Bakanın 8 adım atabildiği gibi 7 mahalleyi de sayabildiğini öğreniyoruz. "Bu kentsel dönüşüm projesi ilçe belediye başkanının sadece kendisinin yapabileceği bir şey değil." diyor. Başka şeyler de söylüyor, şöyle bağlıyor: "Bu dönüşümü yaparken sizlerin rızasıyla yapacağız. Buraya bir master planı yapılacak, bu projenin master planını göreceğiz. Etaplar hâlinde başlamak suretiyle 2019 yılı içinde başlayıp 2023 yılında o sağlam konutları sizlere teslim etmek istiyoruz." O konutların yerinde hâlâ yeller esiyor.

Teklif ediyoruz. Teklif, Köy Kanunu'nda ve özellikle yapılaşmada imar aktarımı konusunda değişiklik öneriyor ama köylerin sorunu bu mu sizce? Benim seçim bölgem Samsun'da, hem batı hem doğu ilçelerinde 2/B arazisi sorunu var, bu yıldan beri mekik diplomasisi yapıyoruz. İlgili ilgisiz milletvekillerine söyledik, ilgili kamu kurumlarına söyledik, hiçbir çözüm üretilmedi. Şimdi, bu sene Samsun ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nin çiftçilerinin yaşadığı mağduriyetler ortada. Bu yıl çok ağır bir fatura ödedi Samsun kırsalı. Örneğin, Salıpazarı Konakören ve çevre köyleri; Terme'nin Hüseyinmescit, Ahmetbey, Bazlamaç, Bağsaray, Evci, Kocaman ve çevre köyleri 2/B arazileriyle ilgili sıkıntı yaşıyor. Nedir bu sıkıntı? Onlarca yıldır vatandaşın kendi kullandığı arazisi için devlet, bir marifetle internet üzerinden vatandaşın kendi sattığı rayiç bedelleri satış bedeli olarak belirliyor ve diyor ki: "Bana bu parayı getireceksin, eğer anlaşırsak yarısını senden alacağım." Devleti emlakçı yaptınız ya. Ayıptır, günahıdır! Vatandaş bu sene belki elli yılın, yüz yılın en büyük mağduriyetini yaşadı, cumhuriyet kurulduğundan bu yana en büyük kuraklığı yaşadı. Siz vatandaşa "Getir parayı, tarlana ancak öyle girersin." diyorsunuz. İçinde atadan, dededen kalma fındık bahçeleri var, orman ürünleri var, kivi bahçeleri var, vatandaşın gelir kaynağı var. Samsun göç veriyor bu yüzden, vatandaşın gelirine çöktüğünüz için, vatandaş desteklemediğiniz için. Ancak vatandaş her kapıya gitti, biz de gittik, muhatap bulamıyoruz.

Ben burada bir kez daha Bakanlığa, vatandaşın bu sorununa tekrardan eğilmesini, bir çözüm bulmasını öneriyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çan, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

Burak Akburak  
İstanbul  
Hüsmen Kırkpınar  
İzmir  
Yavuz Aydın  
Trabzon

Burhanettin Kocamaz  
Mersin  
Şenol Sunat  
Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'a söz veriyorum.

Sayın Kırkpınar, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

4'üncü maddeyle getirilen imar hakkı aktarımı düzenlemesinin mülkiyet hakkına, planlama ilkelerine ve adalete karşı oluşturduğu ağır tehditleri dile getirmek istiyorum. Bu uygulama sıklıkla kamu yararı kılıfına büründürülerek haklı gösterilse de asıl amacı ve sonuçları hakkında derinlemesine düşünmemiz gerekmektedir çünkü bu ve benzeri uygulamalar uzun zamandır kamu yararına değil sadece küçük bir grubun ekonomik çıkarlarına hizmet etmekte, vatandaşlarımızın temel haklarını ihlal etmektedir. Ayrıca, emsal transferi uygulamasının kriterlerinin belirsizliği ise endişe verici boyuttadır. Hangi parselin imar hakkının kime ve hangi gerekçeyle aktarılacağı belli değil; bu belirsizlik, keyfî uygulamalara davetiye çıkarmakta, plansızlık ve adaletsizlik tohumları ekmektedir.

Sayın milletvekilleri, unutmayalım ki mülkiyet hakkı Anayasa'mız tarafından güvence altına alınmış bir haktır. İmar hakkı aktarımı ise birçok durumda bu hakkın keyfî bir şekilde sınırlandırılmasına yol açmaktadır. Son yıllarda yaşadığımız birçok örnek imar hakkı aktarımının vatandaşlarımızın hayatlarını nasıl olumsuz etkilediğini göstermektedir. Mesela, kıyı şeridindeki tarım arazilerinin imara açılmasıyla geçimini tarımdan sağlayan binlerce çiftçimiz mağdur olmuştur. Benzer şekilde, tarihî dokuyu koruyan binaların yıkılarak yerine dikilen ucube binalar kültürel mirasımıza büyük zarar vermiştir.

Değerli milletvekilleri, imar hakkı aktarımı uygulaması adil bir biçimde hayata geçirilmediğinde kısa dönemde neler göreceğiz şimdiden söyleyeyim. Adaletsizlik göreceğiz çünkü imar hakkı aktarımı sıklıkla belirli grupların çıkarlarına hizmet edecek, özellikle küçük mülk sahipleri bu süreçte büyük zarar görecektir ve hakları gasbedilecektir. Güvensizlik ortaya çıkacak çünkü imar planlarının sık sık değiştirilmesi ve mülkiyet haklarının belirsizleşmesi yatırımcıların uzaklaşmasına sebep olacak ve ülke ekonomisine zarar verecektir. Toplumsal ayrıştırmaya sebep olacak çünkü imar hakkı aktarımı nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetler

toplumumuzda ayrışmalara ve sosyal huzursuzluğa neden olacaktır. İmar sorunlarına daha kalıcı ve adil çözümler üretmek için alternatif planlama yöntemlerine yönelmeliyiz. Ayrıca, tarihî ve kültürel dokuyu koruyarak sürdürülebilir bir gelişim modeli benimsemeliyiz.

Değerli milletvekilleri, mülkiyet hakkımız bizim için sadece ekonomik bir hak değil aynı zamanda özgürlüğümüzün ve bağımsızlığımızın bir göstergesidir. Bu hakkı korumak hepimizin görevidir. Vatandaşlarımızın mülkiyet haklarına saygı duymak devletin temel yükümlülüklerinden biridir. Planlama ilkelerine uygun hareket etmek, şeffaf ve adil bir yönetim anlayışının gereğidir.

Sizleri insanoğlunun en temel hakkı olan mülkiyet hakkına saygı göstermeye, büyük Türk milletinin hakkını savunmaya davet ediyorum, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kırkpınar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.36

#### DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.27

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyorum.

Komisyon yerinde.

5'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 5 önerge vardır, aykırılık sırasına göre önergeleri işleme alacağım.

İlk 2 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyorum ve aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mersin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa

George Aslan  
Mardin  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Necmettin Çalışkan  
Hatay  
Selçuk Özdağ  
Muğla

Hasan Ekici  
Konya  
Mehmet Atmaca  
Bursa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz, Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'a ait.

Sayın Tanhan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkan, iki gündür, bu 3'üncü gün, Kürtçe birkaç kelam ettiğimizde hep mikrofonları kestiniz; ben de bu konuda bir iki şey söylemek istiyorum ama Türkçe söyleyeceğim, onu ifade edeyim, kesmenize gerek yok.

Şimdi, 1920'li yıllarda Trakya'dan Mardin'e bir müzik öğretmeni atanır. O dönemde Takrir-i Sükûn Kanunu geçerlidir. Takrir-i Sükûn Kanunu'na göre de Türkiye'de yaşayan herkes Türk'tür, Türkçe dışında bir dili konuşmak yasak, Kürtçe konuşmak çok daha yasak. Şimdi -Mardin'de o dönem 5 tane ilkokul vardı- sürgün gelen öğretmen bir gün oradaki sanatçılardan öğrenmiş olduğu bir ezgiyi sınıfta çalar ve öğrencilerine sorar "Bu ezgi neyin nesidir, bilen var mı?" diye. Öğrencilerden biri parmak kaldırır, gözleri dolar ama bir şey diyemez. "Söyle oğlum, niye söylemiyorsun?" der; o da "Öğretmenim, ben eğer söylersem -ve şarkı, bu ezgi Kürtçe- beni okuldan da atabilirler, onun için söylemiyorum." der ve gözleri dolu dolu der ki: "Ağlayan ben değilim, Kürtlüğümdür ağlayan." Daha sonra o çocuk büyüdü, Kürtlerin özgür kalemi Ape Musa oldu, Musa Anter oldu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) 1920'li yıllarda bunlar yaşanmış ve bugün biz o yaşananları, o uygulamaları mahkûm ediyorsak emin olun, bir gün Mecliste üç cümle Kürtçe söylediklerinde -ısrarla söylemeyeceğim Sayın Başkanım- mikrofonları kesildiği için belki bizden sonrakiler bugünü mahkûm edecek. Dolayısıyla ben Tahir Elçi'yi de anarak başlamak istiyorum ve burada da Agos gazetesinin rahmetli Tahir Elçi için Kürtçe yazdığı bir başlık var, onu da ifade etmeyeceğim çünkü her söylediğimizde mikrofonun kesilmesini ben ana dilime hakaret olarak görüyorum, anne ve babama hakaret olarak görüyorum çünkü bunu ben yapmadım, Yaradan yaptı, Yaradan'dan gelen bir durum, bu bir. İkincisi, Ape Musa şöyle diyor ana dili için: "Ana diller babamızın ocağı, aynı zamanda annemizin de kucağıdır." Ne baba ocağından ne ana kucağından vazgeçmeyiz; durum bu, bundan ibaret. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, konumuza gelecek olursak, teklifin 5'inci maddesiyle imar hakkının transferi öngörülmüyor. Aslında dünya örneklerine baktığımızda, bu kanunun ya da bu kurumun getiriliş amacı tarihî alanları korumak, kültürel alanları korumak, tarımsal alanları korumak, doğal alanları korumak, ekolojik alanları korumak yani bu gayeyle getirilir ama bizde durumun öyle olmadığına uygulamada çok sıklıkla rast ediyoruz. Şimdi -ismini söylemeyeceğim- diyor ki: "Düzenleme ortaklık payı yüzde 45 oranında kesilmiş -Mecliste, kürsüde bunu söylüyor- adamın arsasından yüzde 45 kesmişsin fakat imar planının şartları gereği yüzde 45 yetmemiş, adamın alanı da boşta, yapmamış, dolayısıyla biraz daha fazla alıyorsun. Şimdi ne yapacaksınız, paranız da yok?" Vallahi paranız yoksa Anayasa'nın 46'ncı maddesi devreye girer. Tabii, bu iktidar Anayasa'yı delik deşik ettiği için, Anayasa'ya uymamayı kural hâline getirdiği için çok önemsemiyor. Dolayısıyla hepimiz biliyorsunuz, George Orwell'ın da 1984 romanında dediği gibi "Aslında hiçbir şey yasal değildi, her şey yasa dışıydı, yasa dışılık yasal olmuştu."

Şimdi, uygulamada -Mardin kayyumunu sıkça anacağım- bu mevcut planlarla ilgili bir revizyon kararı alınıyor; önce ilçe belediyelerinden revizyon yapma yetkisini istiyor kayyum -ast üst ilişkisi, emir komuta da var- ilçe belediyeleri, kaymakamlar bunu devrediyor, daha sonra imar revizyonuna gidiyor. Bakın, burada bir örneği, yeşil alan konut alanına çevriliyor; bu da Nusaybin örneği, sağlık alanları, okul alanları, parklar gibi alanların tamamı değiştiriliyor. Tabii, bu ısmarlama şeyler ve bir de ne oluyor biliyor musunuz? Bu planları değiştirmeyenleri ya da para ödemeyenleri tehdit ediyorlar ve bunu bir şebeke aracılığıyla yapıyor; kuyumcular, işte daire başkanları, Ankara'dan giden bir ekip bunu tamamıyla Mardin'de, Kızıltepe'de ve Nusaybin'de bir şebeke olarak yapıyorlar. Aslında bir çeteleşme durumu söz konusu. Gerçekten, siz var olan bu durumu yasal hâle getirmeye çalışıyorsunuz. En son haber Ankara'dan geldi dün değil ondan önceki gün.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Dolayısıyla bu durum iktidarın belediyelerinde de söz konusu yani iktidar burada fiilî durumu hukuki duruma çevirmeye çalışmaktadır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Tanhan.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'a ait.

Sayın Özdağ, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben ülkemizin yeni ama iktidarın uzun zamandır taşlarını döşediği bir konu olan -malum olduğu üzere- kreşler ve vatandaşla bu hizmeti sunan özellikle muhalefet belediyelerine karşı başlatılan -tırnak içinde- kanuni görünümü sindirme operasyonu hakkında konuşacağım.

Bakınız, Bakanlık yani iktidar, belediyelere bir yazı göndermiş ve özetle "Sen imkânı olmayan aileler istifade etsin diye kreş ve anaokulu açamazsın, açtıklarını da kapatacaksın." diyor, neden olarak da Anayasa Mahkemesinin 2007 yılında verdiği kararı gösteriyor. Karar ne zaman alınmış? 2007 yılında. Aradan geçmiş tam on yedi sene, beyefendilere ilham gelmiş, konunun farkına varmışlar ve bir anda aydınlanmışlar. Özellikle, Anayasa Mahkemesi kararlarına uyma ve saygı duyma konusunda -yine tırnak içinde- ne kadar hassas olduğumu bildiğimiz iktidar bir anda AYM'nin bu kararını hatırlayıvermiş(!) Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin "Gönderdiğimiz yazı kreşle alakalı değil, belediyelerin kreş açmasına yönelik bir engel ya da yasak yok. Kreşler zaten bizim Bakanlığımızın yetki alanında değil, bahsettikleri yazı anaokulu ve ana sınıflarıyla alakalı. 2007'den beri hiçbir belediyeye anaokulu veya ana sınıfı açması için ruhsat vermedik; açılanlar varsa kanuna aykırı biçimde açılmışlardır." diyerek lafı eğip büküyor ama yapmak istediğiniz şeyin çok açık olduğunu ve bunun taşlarını önceden dösemeye başladığınızı söylüyorduk ki gerçek ortaya çıktı. Nasıl mı? Belediyelere söz konusu tartışmalı yazıyı gönderen Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Fethullah Güner kısa bir süre önce özel anaokulu sahipleriyle yaptığı toplantılarda belediye kreşlerini kapatma müjdesi vermiş ve bu yetkili, belediyelerin şu an kanunen yapabilecekleri tek faaliyetin destek kursları yani üniversiteye veya liseye destek kursları olduğunu söylüyor; kanuna göre, belediyeler kendi çalışanları haricinde kamuya açık bir şekilde kreş hizmeti veremez." diyor yani Yusuf Tekin'in lafı eğip bükmesinin altında bu gerçeği ve niyeti gizlemek olduğu anlaşılıyor. Sorun şu ki: Bunun bilinmesini istememişler. 1 Kasım tarihinde söz konusu konuşmayı yapan Fethullah Güner'in bu videosu bir aydır Özel Anaokulları Derneğinin Instagram hesabında duruyormuş lakin kreş tartışmaları başlayınca gerçek ortaya çıkmasın diye bu videoyu silmişler.

Şimdi, ben buradan Bakana soruyorum: Hani kreşleri kastetmemiştiniz? Hani bizler okuduklarını anlayamayan kıt akıllı kişilerdik? Bu sözlerini sana aynen iade ediyorum. Ayrıca "2007'den beri hiçbir belediyeye anaokulu veya ana sınıfı açması için ruhsat vermedik." diyor ama mesela, İstanbul Bahçelievler Belediyesi bünyesinde 4 adet anaokulu yani okul öncesi eğitimi veren kurum var. AK PARTİ'li Bahçelievler Belediye Başkanı Hakan Bahadır bile bu duruma bir anlam verememiş ki şöyle diyor: "Anayasa Mahkemesi kararına rağmen Millî Eğitim Bakanlığı bizim buraları açmamıza nasıl izin verdi o zaman?" Yahu, sizin birbirinizden mi haberiniz yok, yoksa sizin kararttığınız gözleriniz hiçbir şeyi görmez mi oldu? İktidarın özellikle İstanbul, Ankara başta olmak üzere belediyelerin kreş hizmetini niçin engellemek istediği malum, lafı eveleyip gevelemenizin bir manası yok. Esasen böyle yaparak Ekrem İmamoğlu'nu, Mansur Yavaş'ı veya bir başka belediye başkanını cezalandırmıyorsunuz, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızı yani milletimize kötülük yapıyorsunuz, yoksul halkımıza, annelere, babalara "Evinizde oturun, çalışmayın." diyorsunuz, "Evlenmeyin." diyorsunuz, "Çocuk yapmayın." diyorsunuz. Bir yandan "Nüfusumuz azaldı." diyorsunuz, bir yandan da bu çocuklar olduktan sonra bu kreşlere gönderenlere karşı da bu kreşlere el koymanın yollarını araştırıyorsunuz. Aklıma tam da bu yaşananlara denk düşen bir hikâye geldi: Adamın teki sihirli bir ampul bulmuş yolda; ampulü evirmiş çevirmiş, ampulün içerisinden bir cin çıkmış ve cin çıkınca "Dile benden ne dilerse." demiş. Vatandaş çok fakir, yoksul biri ama komşusuna haset etmiş, hiç sevmiyor vatandaş komşusunu -komşusundan intikam alacak ya- ve demiş ki: "Benim bir gözümü çıkar." Şimdi siz de aynısını yapıyorsunuz. Böylece vatandaşı, yarı aç yarı tok yaşayan zavallı bir adam olan vatandaşlarımızı bu konuda sefaletten kurtarmanız, yoksulluktan kurtarmanız, çaresizlikten kurtarmanız gerekirken başka şeyler düşünüyorsunuz.

Yine aynı şey, hani "Kreşleri kastetmiştik." diyorsunuz ya, testinin içinde ne varsa dışına o sızarmış; sızdığının en iyi örneklerinden biri de budur işte. İlgili yazıda kreşleri kastetmemiş olabilirsiniz ama yazıyla öyle muğlak ve gri alanlar oluşturmuşsunuz ki her zaman olduğu gibi yasayı siyasi ajandanıza göre eğip bükeceksiniz. Aynen nerede olduğu gibi? Dezenformasyon yasasında olduğu gibi, 29'uncu maddede, RTÜK yasasında olduğu gibi, RTÜK'ün yaptığında olduğu gibi, düzenlemelerde olduğu gibi, etki ajanlığı yasasında olduğu gibi.

Şimdi ben Bakana soruyorum: Sana bağlı okulları pislik götürüyor, daha kendi sorumluluğunda olan okulları bile yönetemiyorsun ama çıkmışsın ekranlara "Kreşleri bize devretsinler." diye efeleniyorsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Buraları da pislik götürsün diye mi sesleniyorsun? O nedenle bir kez daha...

Murat Kurum da seçimlerde aday olduğunda "Ben İstanbul'a ne kreşler açacağım." diyordu, Binali Yıldırım da 2019'da "300 kreş açacağım." ifadesini kullanıyordu.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Açtı, açtı!

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Bu kreşlerden elinizi çekin, çocuklar buralara devam etsinler. Eğer Türkiye'de yanlış yapan bir belediye varsa...

BAŞKAN - Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - ...anaokulu ve ana sınıfı yapmada yanlış yapan varsa onu cezalandırın, bütün genele şamil bir yazı göndermeyin der, saygılar sunuyor, teşekkür ediyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle değiştirilen 3194 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen ilk fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"c) İmar hakkı aktarımı yapılırken, alıcı parselin emsale esas inşaat alanı en fazla imar planı ile belirlenmiş oranlar kadar ve her halde alıcı parselin % 20'sini geçmemek üzere artırılabilir. Verici parselin/parsellerin aktarıma esas inşaat hakları, % 45 DOP kesintisinden sonra kalan kısmı kadar, en yakın komşuluğundaki imar parselinin/adasının emsale esas inşaat hakkını aşmamak kaydıyla ilgili idarece belirlenir. Aktarma işlemi, alıcı ve verici parselin değer tespitleri üzerinden yapılır."

Ali Mahir Başarır  
Mersin  
Sururi Çorabatır  
Antalya  
Gülcan Kış  
Mersin

Ulaş Karasu  
Sivas  
Umut Akdoğan  
Ankara  
Aşkın Genç  
Kayseri  
Bariş Bektaş  
Konya

Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Muhip Kanko  
Kocaeli  
Gökhan Zeybek  
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek'e söz veriyorum.

Sayın Zeybek, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; görüşmekte olduğumuz kanunun 4, 5 ve 6'ncı maddeleri, bir de 9'uncu maddesi benzer içeriklerde bulunmaktadır. Burada bahse konu olan kamulaştırması yapılamamış "düzenleme ortaklık payı" adı altında bulunan parsel maliklerinin hak kaybını ortadan kaldırmaya dönüktür. Teklif metnimizde de söylediğimiz gibi, esas olarak imar planlarının, bir plan sınırı içinde nüfus yoğunluğuyla, donatı miktarıyla, orada olan ticaretle, sanayiyle, endüstriyle ve konut yaşamlarıyla ilgili belli bir bütünlük içinde olması gerekir. Ancak teklif metninde görüldüğü üzere, burada imar verici parsellerle ilgili açıklama gayet açıkken imar emsal transferinin yapılacağı alıcı parsellerin konumu ve durumuyla ilgili belirsizlik çok açık biçimiyle gözükmemektedir. Bizim bu konuyla ilgili önerimiz çok açık ve nettir, teklifte de belirttiğimiz gibi, burada esas olan plan bütünlüğü içinde -yani imar planlarının bütünlüğünün korunması esas olduğuna göre- gelin, bunu, biz, plan sınırları içinde, o da olamıyorsa belli bir nüfus planlamasıyla 1/100.000 ve 1/25.000'lik planlarda -ilçe nüfusları belirli bir standart getirilmişse- ilçeler için de emsal transferine olanak sağlayan bir düzenlemeyi getirelim. Ancak yasa koyucu diyor ki: "Ben, Türkiye'nin her yerinden imar transferine konu olacak verici parsellerdeki hakları alırım, Türkiye'nin bir başka yerindeki coğrafyaya değerleri birbirine eş değer ya da -biraz sonra bir önerge vereceklermiş- az değerdeki olan bir yere aktarabilirim."

Arkadaşlar, bu, şehircilik ilkelerine tümüyle aykırıdır, plan bütünlüğüne tümüyle aykırıdır. Plan bütünlüğü, plan sınırları içindeki ticareti, nüfusu, yoğunluğu, konutu, sanayiye, eğitimi, bütün bunları donatısına kadar belirler. Başka bir ilden, hele de şimdi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle yapılacak olan kentsel dönüşüm uygulamalarına Türkiye'de başka coğrafyalardan emsal transferleriyle, özellikle de rantın çok yüksek olduğu yerlere gelecek olan transfer imkânlarının o kentlerdeki baskıyı çok daha yoğunlaştıracağı çok açıktır. O nedenle, şehircilik ilkelerinin temel ilkelerine aykırı olan bu maddeyle ilgili olarak bu biçimiyle yasalaşması durumunda bunun Anayasa Mahkemesine gideceğini, 3194 sayılı İmar Yasası'nın pek çok bendine de aykırı olduğunu belirtmek istiyorum.

Burada verici parseller açısından durum şudur: Verici parseller ile alıcı parseller arasındaki değerlendirmede verici parsellerin ne kadarının verileceği noktasında bir hüküm, açıkçası, bulunmamaktadır. Yine, gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının yapacağı çalışmayla ilgili idare tarafından yapılacak olan değerlendirmede nihai kararı verecek olan ilgili kurum, buradaki yanlışları, özellikle verici parseller lehine oluşacak olan yanlışları nasıl gidereceği konusunda hiçbir önerme yapmamaktadır.

Bizim bu konuyla ilgili önerimiz çok açık ve nettir: Emsal verici imar parselleri ile alıcı imar parsellerinin aynı ilçe sınırları içinde olması durumunda bu maddenin uygulanma şansı vardır. Uygulama idare açısından, belediyeler açısından ya da ilgili Bakanlık açısından yönetilebilir ancak bunun dışındaki her madde metni suistimale açık; kafamızın içinde çok farklı senaryoların oluşmasına yol açmaktadır.

Buradan şu soruyu sormak istiyorum: Bu kanunun geleceğinden haberdar olup bugüne kadar kamulaştırmaz el atmadan dolayı "düzenleme ortaklık payı" adı altında imar haklarından yoksun bırakılmış mülkiyet sahipleri ya bu dönem içinde tapularından mahrum kaldıysa, tapuları el değiştirdiyse? Yani, neredeyse bazı belediyelerde, bazı kurumlarda gördüğümüz biçimiyle, imar planı olmayan yerlerde imar planı geçmeden önce arazileri toplayıp plan geçince 1'e 100, 1'e 200 kazanmak nasıl gerçekleşmişse bu uygulamayla birlikte de kamulaştırmaz el atmaya konu olan DOP kesintisi nedeniyle imar haklarına kavuşmamış parseller eğer son bir yıl, iki yıl içinde el değiştirmişlerse bilin ki bu, birileri tarafından önceden biliniyordu, bu yasanın Meclise geleceği önceden biliniyordu ve mülkiyetler el değiştirmişti. Bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten geriye gitmek üzere son iki yıl içinde el değiştirmiş olan yani kamulaştırma kararı alınmış olan bir arsayı niye gider, birisi satın alır?

Şimdi, buradan bir çağrı yapıyorum: Gelin, son iki yıl içinde satın alınmış olan maliklere diyelim ki bu emsal transferi 1/2 oranında uygulanır. İşte o zaman biz bu işin arkasında art niyet varsa çıkarmış oluruz, yoksa zaten son iki yıl içinde kamulaştırmaz el atmaya konu oluşturan bir parseli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Zeybek, birer dakika uzatmayı kaldırmıştık.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Cümlem tamamlayayım, tutanaklara geçsin.

O zaman, kamulaştırmaz el atmaya konu olmuş DOP parsellerindeki maliklerin ucuza yerlerini satıp, buralardaki emsal haklarını alıp yeni yerleşim alanlarına, kentleşmenin güçlü olduğu yerlere ya da kıyı sahil bantlarına ya da turistik işletmelerini büyük rant getirdiği bölgelere taşıma niyetinde olanlarla ilgili de en azından 1/2'lik bir engelleyici düzenleme getirmiş oluruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlemiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Yavuz Aydın  
Trabzon

Hakan Şeref Olgun  
Afyonkarahisar  
Burak Akburak  
İstanbul

Burhanettin Kocamaz  
Mersin  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Burak Akburak'a söz veriyorum.

Sayın Akburak, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teklifin 5'inci maddesinde yer alan imar hakkı aktarımı düzenlemesiyle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5'inci ve 13'üncü maddelerine eklenmek istenen hükümler mülkiyet hakkı, kamu yararı ve şehircilik ilkeleri açısından birçok sorunu barındırmaktadır. Özel mülk sahiplerinin yıllardır kamulaştırılmayı bekleyen taşınmazlarının bedelsiz olarak kamuya devredilmesi ve ardından imar hakkı aktarımı yöntemiyle başka parsellerde kullanıma sunulması öngörülmektedir.

Teklifin öngördüğü imar hakkı aktarımı yöntemi vatandaşlarımızın mülkiyet hakkını ihlal eden ve anayasal güvenceleri yok sayan bir düzenlemedir. Bugün bir taşınmazın imar planında kamu hizmetine ayrılması durumunda mülk sahibine tazminat ödenmesi veya bu alanın kamulaştırılması gerektiği açıktır ancak bu düzenleme kamulaştırma sürecini devre dışı bırakarak vatandaşın mülkiyet hakkını karşılıksız bir şekilde elinden almayı hedeflemektedir. Daha da vahimi, tazminat ödenmeksizin yapılan bu devirlerin kamu hizmeti dışındaki alanlarda değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Somut bir örnekle açıklayayım: İstanbul Pendik'te bir vatandaşımızın arsası yıllar önce bir okul alanı olarak belirlenmiş olsun. Bugüne kadar bu alan kamulaştırılmamışsa vatandaşımız arsa üzerinde tasarruf edemediği gibi bu sürede arsanın değerinden de yararlanamamıştır. Şimdi, bu teklif diyor ki: "Bu arsa bedelsiz olarak kamuya devredilecek ve imar hakkı başka bir alana aktarılacak." Peki, bu süreçte vatandaşın mağduriyeti nasıl giderilecek? Hak ettiği tazminat nerede? Tabii ki hiçbir yerde. Bu, sadece mülkiyet hakkının değil, aynı zamanda adalet duygusunun da gasbedilmesidir. Burada sormamız gereken sorular nettir: Vatandaşın mülkiyet hakkına saygımız bu mu? Uzun yıllar boyunca hak sahiplerinin sabrını zorlayan devlet şimdi bu hakları karşılıksız olarak ellerinden mi alıyor?

Sayın milletvekilleri, bu teklifin uzun vadeli etkilerine dair hiçbir etki analizi yapılmamış. Daha önceki benzer uygulamalardan biliyoruz ki imar hakkı aktarımı yoğun bir nüfus artışına yol açacak, altyapı sorunlarını artıracak, eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlerde ciddi yetersizliklere neden olacaktır. Örneğin 1999 Marmara depreminde yıkılan binaların birçoğu plansız ve yoğun yapılaşmanın sonucuydu. Bu düzenlemeyle imar hakkı aktarımı yapılacak alanlarda nüfus yoğunluğu artacak, afet riski de aynı oranda yükselecektir. Deprem riskinin yüksek olduğu yerlerde kontrolsüz şekilde artan yapılaşma olası bir afette geri dönülemez kayıplara neden olacaktır. Nüfus yoğunluğunun artmasıyla bir mahalledeki ilkokul kapasitesinin 2 katına çıkacağını düşünelim, aynı mahallede mevcut sağlık ocağının kapasitesinin aşılabacağı ve vatandaşların en temel sağlık hizmetlerine bile ulaşamayacağı bir tabloyla karşılaşacağız. Bugün dahi büyük şehirlerde birçok okulun ikili öğretim yaptığı, sağlık merkezlerinde randevu almanın günler sürdüğü unutulmamalıdır. Bu teklifin uygulanmasıyla bu sorunlar büyüyerek devam edecektir. İmar hakkı aktarımıyla nüfusun yoğunlaştığı bölgelerde mevcut yollar, otopark alanları, su ve kanalizasyon sistemleri gibi altyapılar yetersiz kalacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin gerekçesi yalnızca kamulaştırma davalarını azaltmak ve mahkemelerin yükünü hafifletmek üzerine kuruludur ancak bu hedefin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsizdir çünkü mülkiyet hakkı gasbedilen bir vatandaşın bu kez imar hakkı aktarımı işlemlerine ilişkin davalar açması kaçınılmazdır. Böyle bir durumda mahkemelerin yükü gerçekten azalacak mıdır? Hayır, aksine daha da artacaktır. Mülkiyet hakkını gasbeden, sosyal sorunları artıran ve planlama disiplininin yoksun bir düzenlemeye karşı çıkmak yalnızca bir muhalefet görevi değil, aynı zamanda bir vatandaşlık sorumluluğudur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akburak, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle değiştirilen 3194 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkrada yer alan "% 20'sini" ibaresinin "% 30'unu" şeklinde, eklenen dördüncü fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Verici parselin imar hakkı aktarım işlemi bulunduğu idare veya kurumun yetki alanı içerisinde olması, alıcı parselin imar planı kararı ile belirlenmesi, alıcı parselin metrekaresi birim değerinin verici parselden daha fazla olmaması kaydıyla ve verici parselin ilgili İdareler lehine bedelsiz devredilmesi suretiyle gerçekleştirilir."

Leyla Şahin Usta  
Ankara  
Adil Biçer  
Kütahya

Bahadır Nahit Yenişchirlioğlu  
Manisa

Osman Sağlam  
Karaman  
Kurtcan Çelebi  
Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İmar aktarımının yapılacağı alıcı parselin bulunduğu bölgenin uygun olması hâlinde daha fazla kullanımın sağlanması amaçlanarak yüzde 20 oranı yüzde 30'a çıkarılmakta, ayrıca verici parselin imar hakkı aktarım işlemi bulunduğu idare veya kurumun yetki alanı içerisinde olması, alıcı parselin imar planı kararıyla belirlenmesi, alıcı parselin metrekaresi birim değerinin verici

parselden daha fazla olmaması kaydıyla ve verici parselin ilgili idareler lehine bedelsiz devredilmesi suretiyle gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

### III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yoklama talebinde bulunan arkadaşlarımızın isimlerini tespit edeceğim: Sayın Emir, Sayın Zeybek, Sayın Karasu, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Arslan, Sayın Tahtasız, Sayın Genç, Sayın Ünver, Sayın Bülbül, Sayın Dinçer, Sayın Barut, Sayın Gürer, Sayın Sümer, Sayın Şevkin, Sayın Kılınç, Sayın Yıldızlı, Sayın Türel, Sayın Başarır, Sayın Coşar, Sayın Erdan Kılıç.

Değerli milletvekilleri, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Pusula veren sayın milletvekilleri Genel Kuruldan ayrılmazlarsa iyi olur.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:19.58

### BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.24

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta ve arkadaşlarının önergesinin oylanmasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN - Pusula veren sayın vekillerimiz Genel Kuruldan ayrılmasınlar, yoklayacağım pusulaları.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 3 önerge vardır, aykırılık sırasına göre önergeleri işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Hasan Ekici  
Konya  
Şerafettin Kılıç  
Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'a söz veriyorum.

Sayın Kılıç, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, 6'ncı madde üzerinde grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin adını köylerimiz için rencide edici bulmakla birlikte torba yasa tekniğini de yasama süreci açısından sorunlu bulduğumuzu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum. Zira, bugünkü şartlar göz önüne alındığında köylerimiz bu Mecliste özel olarak ele alınmalı ve var olan sorunlarına kapsayıcı ve kalıcı çözümler getirilmelidir. Bu yapılırken "Ben yaptım oldu." mantığıyla değil, Komisyonunda bütün paydaşların katılımıyla ciddi bir istişare süreci yürütüldükten sonra Genel Kurul aşamasına getirilmelidir. Köylerin sorunları bir torba yasaya sıkıştırılarak çözülemez, nitekim çözülemiyor da. Özellikle büyükşehirlerimizde, Büyükşehir Yasası çıktıktan sonra köylerimiz neredeyse yok olmuş, köylerimizin yok olmasıyla birlikte tarım ve hayvancılık ciddi zarar görmüştür. Meralar ve tarım arazileri kamulaştırılmış, nesilden nesile üzerinde üretim yapılan topraklar kamulaştırılarak TOKİ eliyle satışa çıkarılmıştır. Gelin, evvela Büyükşehir Yasası'nı yeniden gözden geçirelim; mahalleye dönüştürülen köylerimizdeki köylünün sesine kulak verelim, feryadını dinleyelim; üretim yapılan köylerimizi ve köylümüzü koruyalım, onları bir torba kanuna sıkıştırıp geçiştirmeyelim.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde tarım ve hayvancılık kan kaybetmeye devam ediyor. Çiftçilerimiz bir yandan borç ve faiz yükü altında ezilirken diğer yandan tarım arazileri ve meralarına el konuluyor. Üretim yapabilen köylümüz borçlu, üretecek arazisi olmayan ise mecburen ya şehre göçüyor ya da ilçede asgari ücret karşılığında bir iş bulursa işçi oluyor.

Bakın, size sadece bir örnek vereyim. Aydın Bozdoğan ve Muğla Kavaklıdere arasındaki 1.479 dekarlık alan madencilik faaliyeti yapılabilsin diye 9088 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla acele kamulaştırılıyor. Bu alan, Örentaht ve Derebağ Mahallelerimizi içerisine alan; ormanlık arazi, yerleşim yeri, tarım arazisi ve zeytinlikleri de kapsayan bir alandır. Burada bir kömür ocağı kurulacağı söyleniyor. Yerleşim yerlerine 15 metre mesafede, zeytinliklerin olduğu bölgede, burada kömür ocağı kurmak demek, yerleşik halka, zeytinliklere, tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ve ormanlık alanlara yaşama hakkı tanımamak demektir. ÇED raporu başvurusu yapılmış fakat sonucu beklenmeden harekete geçilmiş. Bu sorun sadece bir bu bölgemizde yok, Türkiye'mizin dört bir yanında rant uğruna bu faaliyetler yürütülüyor. İşte Kazdağları, işte Fatsa, işte Akbelen, işte Giresun ve daha niceleri. Çocuk kandırır gibi diyorsunuz ki: "Kesilen her ağacın yerine 5 ağaç dikiyoruz." Biz size "Bu fidanları dikmiyorsunuz." demiyoruz ancak bunların çoğunun ağaca dönüşmeden kuruyup yok olduğunu siz de biliyorsunuz ve diktiğiniz tohumları grafiklere yazıyorsunuz. Grafiklere bakınca orman varlığımızın arttığı görülüyor ancak bunun aksine, gerçekte, orman varlığımızın hızla azaldığını hepimiz biliyoruz. Grafiklerle oynayarak bu hakikatlerin üzerini örtemezsiniz. Hakikat şudur ki maden ocaklarını işleten firmalar ve bir avuç yandaş kazanırken köylülerimiz ve üreticimiz özelinde 85 milyon vatandaşımızın tamamı bu işlerin zarar görmektedir. İnsan ve doğa yaşamını hiçe sayarak rant uğruna yapılacak her türlü faaliyete sonuna kadar karşı olacağımızı buradan ifade ediyorum. Bu yanlışlardan bir an önce geri dönmenizi bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, köylüyü korumak üretimi korumaktır, üretimi koruyup geliştirmek ise 85 milyon vatandaşımızın tamamının hakkını korumaktır. Biz her defasında, siz yetki sahiplerini, bütün vatandaşlarımızın hakkını hukukunu korumaya davet ediyoruz. Burada ifade ettiğimiz hakikatleri sorumluluklarınızı hatırlatmak maksadıyla dile getiriyoruz. Size düşen, alınganlık göstererek sorunlardan kaçmak değil, sorumluluklarınızı hatırlayıp gereğini yapmaktır; size düşen, her adımınızı iktidar olduğunuz gerçeğini unutmadan atmanızdır. Şairin ifadesiyle "Uyarınca kabullenip hatayı, süpürmeli çapulcuyla çeteyi./Bugünden bakıp da yüz yıl öteyi görmeyen iktidar neyime gerek?" diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin birinci paragrafında yer alan "gelmek üzere" ibarelerinin "gelecek şekilde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mersin

George Aslan  
Mardin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılmıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'a söz veriyorum.

Sayın Şenyaşar, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu ve haksızlığa, hukuksuzluğa ve kayyum zihniyetine karşı direnen onurlu halkımızı saygıyla selamlıyorum.

İktidarın önümüze getirdiği Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi hakkında söz almış bulunmaktayım. Kanun maddesine geçmeden önce ben şu fotoğrafı göstermek istiyorum: Burada iki anne var, bir anne Türkçe bilmiyor, bir anne de Kürtçe bilmiyor ve o iki anne el ele tutuşmuş, yer Adalet Bakanlığının önü. Bir annenin talebi kabul edildi, ikinci anne hâlâ Adalet Bakanlığının önünde eylemine devam ediyor. İki anneyi bir araya getiren duygu adalet talebidir ve iki anne de evlatları için adalet istiyordu. Asker anneleri ile barış anneleri bu şekilde el ele tutuştuğu gün kırk yıldır devam eden bu savaş, bu çatışma bitecek, ülkeye huzur ve barış gelecektir. "En kötü barış, en haklı savaştan iyidir." felsefesiyle büyük barış için küçük bir adım attık, devleti yönetenlerden de büyük barış için adım bekliyoruz. "Bu ülkede artık anneler ağlasın." diyoruz.

İktidarın önümüze getirdiği Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi hakkında söz almış bulunmaktayım. Ülkeyi yönetemeyen iktidar partisine şu soruyu sormak istiyorum: Ülkede çiftçi mi bıraktınız da Köy Kanunu'nda düzenlemeye gidiyorsunuz? Bu kanunu Meclise getirmenizdeki amacınızın emekçi halk veya çiftçilerin durumunu iyileştirmeye dair bir yasal düzenleme olmadığını çok iyi biliyoruz. Rant kapısı olan birçok belediyenizi kaybettiniz. Demokrasiyle kaybettiğinizi kayyum darbesiyle gasbediyorsunuz. Bu arada da yandaşlara yeni rant alanı açmak için köylünün ekip biçtiği tarlasına, mera alanlarına göz diktiniz. Eğer bu yasakçı, baskıcı politikalarınız olmasaydı emekçiler, çiftçiler sizi Meclise almazdı.

Her hafta bir bakan Urfa'ya gidiyor. Urfa'ya geliş amacınızı da çok iyi biliyoruz. Geçen hafta Tarım Bakanı Urfa'ya bir ziyaret gerçekleştirdi. "Urfa'lı çiftçilerin bundan haberi var mıydı ya da Tarım Bakanı Yumaklı kaç çiftçiyle görüştü?" sorusunun cevabı bu görsele; Tarım Bakanı Urfa'ya gidiyor, bürokratlarıyla görüşüyor, hediyesini alıp gidiyor.

Halkın, çiftçilerin derdi her geçen gün derinleşen yoksulluktur; sizin derdiniz ise yandaş sermayedir. Yandaş sermayeye ait sulama birlikleri çiftçilerin kârına ortak olmuyor, hasat sonunda çiftçilerin bütün gelirini elinden alıyor. Sulama birliğinin sulama suyunu kullansan da kullanmasan da dönüm başı 2 bin TL "sulama parası" adı altında birliğe borçlanıyorsunuz. 100 dönüm ekim yapan bir çiftçi 200 bin TL'yi sadece sulama birliğine veriyor. Urfa'da çiftçileri sömüren sulama birliklerini halk, çiftçiler istemiyor.

Yasa değişikliğinin 6'ncı maddesine baktığımızda, imarı yapılmış sosyal donatı alanları, afet anında toplanılacak alanlar, parklar, bahçeler, her şeyi bitirilmiş bir alan için diyorsunuz ki: "Ben kamu olarak kamulaştırma yapmayayım, senin arazindeki yüzde 40'ı, yüzde 20'yi bana ver, al sana fazladan imar hakkı." Bu durum, temel altyapı çalışmaları başta olmak üzere her türlü çalışmayı yeniden ele alma sürecini gerektirir. Ayrıca, olası bir afet durumunda da çok ciddi riskler barındırır. Daha fazla kat çıkartılarak teşvik edilen dikey mimarinin yarattığı rantla birlikte sosyal etkiler göz ardı ediliyor, her şeyden önemlisi, insan ve canlı yaşamına dair risk açığa çıkıyor. En temel kamusal hizmetleri dahi "Al takke ver külah." mantığıyla halletmeye çalışıyorsunuz. Bunu kabul etmek mümkün değildir, bunu kabul etmek 6 Şubat depreminden hiçbir şey öğrenmemek demektir, olası bir afette yaşanabilecek can kayıplarını göz ardı etmek demektir. Bunun için 6 Şubat depreminden ders çıkarmamız gerekiyor; ranttan vazgeçin diyoruz.

Ülke olarak cumhuriyet tarihinin en karanlık dönemini yaşıyoruz. Demokrasi ve yargı yerle yeksan hâlde iken sadece rant yasanızı konuşmayacağız. Bir yandan barış elini uzatıp diğer taraftan belediye eş başkanlarını görevden alanlar ülkenin

değerlerine ihanet ediyorlar; siyasi ikballeri için barıştan kaçan her siyasetçi ikiye bölünmüştür. Barış elini uzatanlar barışın koşullarını oluşturmakla mükellefler, barışta samimiyseniz halk somut adımlar bekliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FERİT ŞENYAŞAR (Devamla) - Ülke, Anayasa'da belirtildiği gibi demokrasiyle yönetiliyorsa İçişleri Bakanının kayyum kararı bizim nezdimizde yok hükmündedir, gasbedilen belediyelerin önünde bulunan demir bariyerler, beton duvarlar halktan korkunuzun göstergesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 6'ncı maddesiyle değiştirilen 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında geçen "alınabilir" ifadesinin "alınacaktır" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ulaş Karasu

Sivas

Gülcan Kış

Mersin

Mühip Kanko

Kocaeli

Okan Konuralp

Ankara

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Mehmet Tahtasız

Çorum

Umut Akdoğan

Ankara

Aşkın Genç

Kayseri

Sururi Çorabatır

Antalya

Barış Bektaş

Konya

Elvan Işık Gezmiş

Giresun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'e söz veriyorum.

Sayın Işık Gezmiş, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Bu maddeyle, düzenleme ortaklık payı oranının yüzde 45'i aştığı durumlarda yapılacak zorunlu kamulaştırma işlemlerinin ne şekilde ve nerelerde yapılacağını belirlemek, parselasyon planlarında farklı uygulamaların önüne geçilmesi ve belirsizliklerin ortadan kaldırılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır. 4, 5 ve 6'ncı maddeler aynı mahiyettedir. Grubumuz adına yapılan konuşmalara katılıyorum ve müsaadenizle başka bir konuya değinmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, birkaç gün önce 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ydü. Maalesef, Türkiye'nin karnesi bu konuda hiç iyi değil. Türkiye, Dünya Cinsiyet Ayrımcılığı Raporu'nda 125'inci sırada; Gana'yla, Tanzanya'yla, Katar'la yakın yerde. Soruyorum size: Bu mu Ata'mızın Avrupa'da pek çok ülkeden önce seçme seçilme hakkını verdiği, Kurtuluş Savaşı'ndaki destandaki Kara Fatmaların, Şerife Bacıların memleketi? Bu mu kurtuluş destanını kadın kahramanların yazdığı benim güzel ülkemizin durumu?

Sayın milletvekilleri, ülkemizde şiddet vakaları maalesef kronik bir travmaya dönüştü. Uluslararası araştırmalara göre Türkiye'de günde 40 kadın şiddete maruz kalıyor. Ülkemizde her 3 kadından 1'i fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddetten en az birine maruz. 2024 yılının ilk on ayında 357 kadın katledildi, 2002'den bu yana AKP iktidarında kadın ölümlerinin toplamı 8 bini buldu. 8 bin can, 8 bin hayat, 8 bin katledilen kadın; kimi evladının anası, hepsi bir ananın evladı. Bunlar, sadece bir istatistik değil, her biri bir hayat ve bir şiddetin gerçeği. Kadına yönelik şiddet, toplumumuzun kanayan en önemli yarası hâline geldi ve çok geniş alana yayıldı. Şiddetin hedefi, yalnızca kadınlar değil kadınların yanında olan yakınları ve hatta çocuklar bile bu şiddetin kurbanı oldu. Soruyorum size: Kadına yönelik şiddet sizin iktidarınızda neden arttı? Ne değişti bu ülkede? Sizin üslubunuzla "Kadın gülmez." "Hamile kadın sokağa çıkmaz." "Kadının tek kariyeri annelik kariyeri." diyen bakanlarınızın sözlerinin de topluma olumsuz örnek olduğunu söylemeyi bir borç bilirim.

Yasalar ve cezalar önemlidir. Sayın iktidar milletvekilleri, her şeyi hak görüyorsunuz, "Yaptım, oldu." diyorsunuz. Bir gecede İstanbul Sözleşmesi'nden neden çıkıldı? 6284 sayılı Yasa neden etkin uygulanmıyor? Sizin evladınızın sokakta tacize uğradığını düşündüğünüzde ne hissediyorsanız bütün vatan evlatları için aynı şeyi hissetmelisiniz. Biliyor musunuz, gelişmiş ülkelerde bir erkek sebepsiz yere bir kadını takip ettiğinde bile potansiyel suçlu olarak takibe alınıyor. Benim komşu ilim Ordu'da gencecik Ceren'imizi öldüren katil 12 suçtan sabıkalı bir firariydi, elini kolunu sallaya sallaya gezerek Ceren'imizi öldürdü.

Sayın milletvekilleri, gençliğimizin, en güzel yıllarımızın geçtiği İstanbul şu an kimliği belirsiz göçmenler cennetine döndü. Yakın zamanda İstiklal Caddesi'nde yol ortasında tecavüze yeltenildi umursamazca. Ülkenin her yeri feryat figan kadın çığlıklarıyla dolu. Kadınları, çocukları güven içinde yaşatamadığımızda hiçbir sorunu çözemeyiz. Sonrasında "Neden gençler isyan ediyor, neden bu ülkeden kaçıyorlar?" diye düşünüp dururuz. Bu makamlar gelip geçici sayın milletvekilleri.

BAŞKAN - Sayın Işık, teşekkür ediyorum.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Devamla) - Sayın Başkan, bir dakika daha...

BAŞKAN - Efendim, bir dakikaları bugün kaldırdım.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Devamla) - Sağduyulu ve akılcı davranıp çözüm noktasında hep birlikte hareket etmeliyiz. Kadın mücadelesi sonuna kadar devam edecek, kadınlar asla yalnız yürümeyecektir.

Teşekkür ederim. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gezmiş, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri ayırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin

İstanbul

Mustafa Kaya

Sema Silkin Ün

Denizli

Hasan Ekici

Konya

Mehmet Atmaca

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya söz veriyorum.

Sayın Kaya, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Yapılan bu düzenlemeyle, kamusal alanların fonksiyonları değiştirilerek ticari alanlara dönüştürülmesinin yolu açılmaya çalışılmaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen yeni maddelerle, imar planlarında daha önce kamu hizmetlerine ayrılmış alanların herhangi bir eş değer alan ayrılmadan ve ilmî bir gerekçe sunulmadan konut dışında ticari alanlara dönüştürülmesinin önü açılmaktadır. İktidar, bu adımlarla kamusal alanları bazı özel sektör temsilcilerinin istismarına açık hâle getirmektedir, şehirlerin en değerli bölgelerinin rant alanına dönüşmesine imkân sağlamaktadır. Bu düzenleme, kamu hizmetine tahsis edilmiş olan alanların kamusal hizmet alanına ihtiyaç olmadığını belirterek hiçbir alternatif plan sunmadan özel sektöre devredilmesini mümkün kılmaktadır. Kaldı ki imar planlarında alınan kararlar yalnızca ilgili idarenin görüşüne dayandırılmakta ve bu görüş herhangi bir sosyal ya da çevresel analizle desteklenmemektedir. Böylece, şehir planlaması halkın ihtiyaçları doğrultusunda yapılmamaktadır. Sermaye sahiplerinin çıkarları maalesef belirleyici olmaktadır. Bu, kamusal alanların satışa çıkarılmasından başka bir anlam taşımamaktadır ve bu tür değişiklik anayasal açıdan da sorunludur.

Yasanın getirdiği düzenlemelere bakıldığında, aslında kamuya ait alanların ticaret alanlarına dönüştürülmesi ve buradan elde edilecek gelirlerin özel sektörle paylaşılması gibi bir amaç güdüyor ancak bu adımlar, şehirlerin geleceğini yok etmekten başka bir şey sağlamayacaktır. Ne yazık ki "kentsel dönüşüm" adı altında yapılan bu düzenlemeler halkın güvenliğini ve yaşam kalitesini artırmayı değil, aksine büyük sermaye gruplarına yeni rant alanları oluşturmayı hedeflemektedir. Kamu hizmeti alanları olarak ayrılan alanlar sosyal ihtiyaçlarının karşılanması için kritik öneme sahipken şimdi bu alanlar birer ticaret alanına dönüşerek halkın ihtiyaçları hiçe sayılacaktır.

Bir diğer endişe, bu düzenlemelerin sadece imtiyazlı kişilere avantaj sağlamasıyla sınırlı kalmayacak olmasıdır. Yapılmak istenen düzenlemelerde, özellikle kamusal alanlarda yapılacak fonksiyon değişiklikleriyle birlikte kamulaştırma yoluyla el konulması gereken alanlar artık kamunun tasarrufundan çıkarılacak ve büyük sermayelere devredilecektir. Bu durum, mülkiyet hakkının ihlali anlamına gelir ve Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce iptal edilen kararlar göz önünde bulundurulduğunda, bu tür değişikliklerin hukuken geçerli olmayacağı açıktır. İktidarın bu tür düzenlemeleri savunmasının ardında yatan asıl gerekçe daha fazla gelir elde etme isteğidir. Kamusal alanların ve kamu hizmetlerinin rantta açılması, uzun vadede şehirlerimizi yaşanmaz hâle getirecek, halkın yaşam kalitesini düşürecektir. Hele ki afet riski taşıyan bölgelerde kamusal alanların satılması ve bu alanların ticari kullanıma sunulması hem halk sağlığını hem de can güvenliğini tehdit edecektir.

Değer artış payı gibi kavramlarla kamulaştırma işlemlerinin işleyişi değiştirilmeye çalışılmaktadır ancak bu düzenlemeler, sadece kamu yararını değil aynı zamanda halkın mülkiyet haklarını da ihlal anlamına gelecektir. Kanunla getirilen değer artış payı düzenlemeleri devletin mülk sahiplerinden elde edeceği payı artırmayı amaçlasa da bu, mülkiyet hakkına ciddi bir sınırlama getirmektedir. Taşınmaz sahiplerinin mülklerinin değer artışlarından faydalanması en temel haklarından biriyken bunun tamamen devlete aktarılması, Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği kararlarla net olarak reddedilmiştir.

Kentsel dönüşüm projeleri belediyeler ve devletin kontrolünde olmalıdır ancak mevcut düzenlemelerle bu projeler, daha çok kısa vadeli mali hedeflere yönelik bir araca dönüştürülmektedir. İmar planlarıyla yapılan bu değişiklikler, şehirlerin temel yapısını ve sosyal altyapısını zedeleyecek şekilde yapılmaktadır. Bu tür adımlar, şehircilik anlayışını yalnızca rant odaklı bir perspektife indirgemekte, uzun vadeli sürdürülebilir şehirleşmeyi engellemektedir.

Özetle, yapılan bu düzenlemeler kamu yararını gözetmemektedir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 7'nci maddesiyle değiştirilen 3194 sayılı Kanun'un ek 8'inci maddesinde geçen "İmar planında umumi hizmet alanına ayrılan ayrılan yerlerden 13'üncü madde kapsamında kamu eline geçişi sağlanamayan alanlarda kamu hizmetini yapacak ilgili idarenin kamu hizmet alanına ihtiyacı olmadığına dair görüşü alınarak eş değer alan ayrılmaksızın 2942 sayılı Kanun'un ek 1'inci maddesi hükümlerine göre ve çevre yapılaşma koşullarıyla uyumlu olmak kaydıyla konut kullanımı hariç fonksiyon değişikliği amaçlı plan değişikliği yapılabilir" ifadelerinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ulaş Karasu  
Sivas  
Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Barış Bektaş  
Konya

Sururi Çorabatır  
Antalya  
Umut Akdoğan  
Ankara

Gülcan Kış  
Mersin  
Mühip Kanko  
Kocaeli  
Aşkın Genç  
Kayseri

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'e söz veriyorum.

Sayın Genç, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz 3194 sayılı İmar Kanunu'nda değişiklik öngören 7'nci madde, birçok açıdan üzerinde dikkatle durulması gereken kritik düzenlemeler içermektedir ancak ne yazık ki bu düzenlemelerin mevcut hâli hem hukuki hem de toplumsal açıdan ciddi sorunlar barındırmaktadır. Vatandaşlarımızın mülkiyet haklarından yerel yönetimlerin yetkilerine, çevre koruma ilkelerinden kamu yararına kadar pek çok konuda derin endişeler uyandıran bu değişiklik önerisini detaylı bir şekilde ele almak durumundayız.

Teklifin en tartışmalı noktalarından biri, değer artış payının yüzde 90 olarak belirlenmesidir. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği önceki düzenlemede taşınmazın artan değerinin tamamı kamuya aktarılacak istenmişti. Mahkeme, bu düzenlemenin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ve maliklere orantısız bir yük getirdiğini açıkça beyan etmiştir. Ancak bu yeni düzenlemede getirilen yüzde 90

oranı da Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararını tam anlamıyla karşılamamaktadır çünkü değer artış payının bu kadar yüksek belirlenmesi, maliklerin ekonomik kazanımları ile üstlendikleri yük arasında ciddi bir dengesizlik yaratmaktadır.

Bu noktada, özellikle belirtilmesi gereken bir husus daha var: Maddede "arsa" yerine "parsel veya parseller" ifadesinin kullanılması uygulama kapsamını da genişletmektedir. Bu değişiklik, vatandaşların daha fazla yükümlülük altına girmesine neden olabilir. Ayrıca, değer artış payının her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılması taşınmaz sahiplerini uzun vadede daha büyük ekonomik baskılarla karşı karşıya bırakmaktadır. Ödeme kolaylığına yönelik düzenlemeler olsa da mali yük hâlen vatandaşların omzuna yığılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu düzenlemenin yerel yönetimlerin yetkilerini kısıtlama yönünde ciddi bir etkisi de ayrıca bulunmaktadır. Parsel bazında fonksiyon değişiklikleri gibi konular, halkın taleplerine göre değişiklikleri gidermediği gibi yerel yönetimlerin yetki alanında olan kararlardır ancak merkezî idare, bu düzenlemeyle yerel yönetimlerin de yetkilerini zayıflatarak kendi kontrolünü artırmayı hedeflemektedir. Bu durum, Anayasa'nın öngördüğü yerinden yönetim ilkesine açıkça aykırıdır. Yerel yönetimlerin yetkilerinin tırpanlanması, vatandaşların yaşam alanları üzerindeki karar alma süreçlerinden dışlanması anlamına gelir. Düzenleme, ayrıca, yalnızca demokratik süreçleri değil kentleşme ve yapılaşma süreçlerinde kamu yararını da göz ardı etmektedir. Yerel yönetimlerin, meslek odalarının işlevsizleştirilmesi, hukukun üstünlüğü ilkesine aykırıdır ve toplumun temsilini de zayıflatmaktadır.

Değer artış payının kamu yararına kullanılacağı ifade edilse de bu kaynakların nasıl ve nerede kullanılacağı konusunda ne yazık ki bir şeffaflık bulunmamaktadır. "Kamu yararı" iddiasıyla yapılan düzenlemeler aslında rant odaklı bir anlayışı da teşvik etmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik ve kentsel estetik gibi kritik konular tamamen göz ardı edilmiştir. Örneğin, riskli yapıların dönüşümüne ilişkin maddelerde emsal artışı sınırları ve değer artış payı muafiyeti gibi detaylar daha açık şekilde tanımlanmalıdır. Sağlıklı yapı stokunu artırmayı hedeflediği belirtilen bu düzenlemeler, uygulanabilirlik açısından belirsizlikleri de içinde barındırmaktadır.

Bu düzenleme, yalnızca İmar Kanunu'yla sınırlı değil aynı zamanda Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği gibi demokratik meslek örgütlerini de hedef almaktadır. Meslek odalarının yetkilerinin kısıtlanması, denetim mekanizmalarının işlevsiz hâle getirilmesi anlamına gelir. Bu tür müdahaleler, yalnızca meslek örgütlerinin özerkliğine yönelik bir tehdit değil aynı zamanda demokratik hukuk devleti ilkelerini de baltalamaktadır. TMMOB ve bağlı odalar, yıllardır çevre ve kamu yararını önceleyen çalışmalarıyla topluma hizmet etmektedir. Bu yapılar, kamusal denetim mekanizmalarının temel taşlarıdır ve işlevsiz hâle getirilmemelidir.

Değerli milletvekilleri, bu teklif, yerel yönetimleri devre dışı bırakan, vatandaşlarımızın mülkiyet haklarını zayıflatan ve çevreyi göz ardı eden anlayışla hazırlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararını tam olarak karşılamayan, demokratik ilkeleri zedeleyen ve "kamu yararı" adı altında bireylerin haklarını ihlal eden bu düzenleme kabul edilemez diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin birinci paragrafında "yer alan" ibarelerinin "bulunan" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mersin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

George Aslan  
Mardin  
Nejla Demir  
Ağrı

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılmıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Ağrı Milletvekili Nejla Demir'e söz veriyorum.

Sayın Demir, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, üç gündür, kadınların tüm dünyada yankılanan "Kadın, Yaşam, Özgürlük!" sloganını her Kürtçe duyduğunuzda mikrofonları kapattınız. AKP sıralarında oturan ve kadınların örgütlenmesinden, özgürleşmesinden son derece rahatsız olan erkeklerin bu slogana tahammülsüzlüğü bizleri tabii ki şaşırtmadı ancak AKP'li kadın parlamenterlerin tüm dünyadaki kadınlara mal olmuş bu slogana saldırılarını gerçekten üzülerken izledik, bunu belirtmek istiyorum. Oysaki kadın kazanımlarını bu denli hedefe alan bir sistem ve iktidar karşısında meseleye siyasetüstü yaklaşıp kadın dayanışmasını büyütme "Kadın, kadının yurdudur." diyerek bu dayanışmanın bir parçası olmak gerekirdi. Bu hususta tutum almalarını bekledik ancak tüm saldırılarınıza rağmen "..."<sup>6</sup>

(Mikrofon kapandı)

NEJLA DEMİR (Devamlı) - Başkan, yine mikrofonu kapattınız, isterseniz bir de konuşulan Kürtçe kelime başına para cezası kesin; neticede, tarihte Kürtlere yapmadığınız bir şey değil yani bu.

"..."<sup>7</sup> felsefesi bir çınar ağacı misali tüm dünyaya kök salmaya devam ediyor. Bu felsefe bir güvercin gibi nazik, bir şahin gibi kudretlidir ve tüm dünyaya kanat çırpılmaktadır yani "Kadın, yaşam, özgürlük!" felsefesinin görkemi, oturduğunuz konforlu koltuklardan yasaklanamayacak kadar büyümüştür. Bu da size dert olsun ki gördüğüm kadarıyla da fazlasıyla dert olmuş.

Şimdi, gelelim AKP'nin yasama sürecindeki üstün performansına. Tarzınız şu: Kayyuma yasal, halka yasak; sömürene yasal, işçiye yasak; sermayeye yasal, fakire fukaraya yasak; kravatlı faile yasal ama öz savunma yapan kadına yasak. Bu çürümüş sistemle daha bir adım yol bile gidemezsiniz.

Değerli milletvekilleri, üzerinde konuştuğum 7'nci madde özeline baktığımızda, bu maddeyle birlikte aslında, kamuya ayrılmış tüm yerleri imara açıp ranta dönüştürmek istediğinizi gayet iyi biliyoruz yani konut haricindeki tüm yapılara, okullara, kent ormanlarına, hastanelere ayrılması gereken yerleri ranta açacaksınız. Bunu daha önce yaptınız, tekrar yapmak istiyorsunuz." Bu kadar da olmaz!" dedirttiğiniz afet durumunda acil toplanma alanlarını dahi ranta açtınız; şimdi de olası bir İstanbul depreminde insanlar nerede toplanacak diye bir zahmet düşünün çünkü bazı şeylerin maalesef, telafisi olmuyor. Örneğin, 17 Ağustos Marmara depreminin ardından İstanbul'da afet anında toplanma yeri olarak belirlenen 480 acil toplanma alanının 270'inin üzerine AVM ve lüks sitelerin yapıldığı ortaya çıktı. Bakın, bu alanların rantını siz yediniz, yarın bir afet olursa yine cefasını halk çekecek. Her şeyi rant olarak görmenize şaşırmıyoruz ancak bunu da kabul etmiyoruz.

<sup>6</sup> Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

<sup>7</sup> Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Değerli milletvekilleri, bu düzenlemeyle, kentsel yerleşim alanlarımız da yaşanmaz hâle getirilecek sadece afet toplanma alanları değil; bakın, kent ormanlarının, parkların, meraların daha kolay rantta dönüştürülmesinin zemini oluşturuluyor. Benzer tahribat şu an Ağrı'nın birçok yerinde de yaşanıyor; yasal düzenlemelerle yenilenebilir doğal enerjileri bile zararlı hâle getirmeyi başarıyorsunuz, buna GES'ler de RES'ler de dâhil. Hakikaten, AKP olarak neye el atsanız, halk için her şeyi zehir zakkım yapmasını çok iyi biliyorsunuz ve çeviriyorsunuz. Her gün tonlarca dinamitlerle habitatlar yok ediliyor, her yerde korkunç bir ekolojik yıkım var. Aynı şekilde, seçim bölgem olan Ağrı'nın Diyadin ilçesinde de altın madeni için "ÇED Gerekli Değildir" kararı verildi. Bakın, size soruyorum: Murat Nehri'nin dibinde kurulan madende kullanılan kimyasallar sadece Kürt coğrafyasını mı tahrip eder zannediyorsunuz, sadece Kürtlerin sağlığını mı tehlikeye atar zannediyorsunuz?

Sürem yetmiyor, yalnız şunu bilin: O zehirlenmeler bir süre sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Söyle söyle, biz duyuyoruz.

BAŞKAN - Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

### III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yoklama talebimiz vardır.

BAŞKAN - Oylamaya geçmeden önce, bir yoklama talebi vardır.

Sayın Başarır, Sayın Zeybek, Sayın Karasu, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Çan, Sayın Genç, Sayın Sümer, Sayın Tanal, Sayın Coşar, Sayın Suiçmez, Sayın Şevkin, Sayın Tahtasız, Sayın Dinçer, Sayın Bülbül, Sayın Uzun, Sayın Öztürk, Sayın Akdoğan, Sayın Yıldızlı, Sayın Türeli, Sayın Çorabatır.

Şimdi, yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.09

### ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.27

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşlarının önergesinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN - İsmail Erdem? Burada.

Fatma Öncü? Burada.

Mehmet Eyup Özkeçeci? Burada.

Vedat Bilgin? Burada.

Durmuş Ali Keskinkılıç? Burada.

Yusuf Ziya Aldatmaz? Burada.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

#### A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde, 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki 2 önergeyi birlikte işleme alıyorum ve okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Bülent Kaya  
İstanbul

Hasan Ekici  
Konya  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ulaş Karasu  
Sivas  
Umut Akdoğan  
Ankara  
Mühip Kanko  
Kocaeli

Sururi Çorabatır  
Antalya  
Aşkın Genç  
Kayseri  
Mehmet Tahtasız  
Çorum

Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Gülcan Kış  
Mersin  
Barış Bektaş  
Konya

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz, İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; anayasalar devleti tanımlarken birden fazla erk ve kuruma yer vermektedir. Anayasa'mız da "Üçüncü Kısmı"nda cumhuriyetin temel organlarını saymıştır.

(Uğultular)

BÜLENT KAYA (Devamla) - Başkan, bir uğultu var.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Genel Kurulda büyük bir uğultu var. Hatibin konuşmalarını anlayabilmek için lütfen sessizce hatibi dinleyelim ya da birbirimizi rahatsız etmeyecek şekilde aramızda konuşalım. Evet, lütfen, saygıyla hatibi dinleyelim; bir daha ikaza ihtiyaç duymayalım.

Buyurun Sayın Kaya.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anayasalar devleti tanımlarken birden fazla erk ve kuruma yer vermektedir. Anayasa'mızın da "Üçüncü Kısmı"nda cumhuriyetin temel organları sayılmıştır. "Birinci Bölüm"de yasama yani Türkiye Büyük Millet Meclisi; "İkinci Bölüm"de yürütme yani Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, eskiden başbakan ve bakanlar, idare kurumları; "Üçüncü Bölüm"de yargı, yüksek mahkemeler, HSK ve Sayıştay. Niçin bunları ifade etmeye çalışıyorum? Seçimlerle işbaşına gelen hükümetler devletin kendisi değildir, devletin parçalarından biri olan yürütme erkinin sahipleridirler. Dolayısıyla nasıl sizden önceki iktidarlar döneminde iktidarlara tanınan alanlara başka erklerin müdahale etmesi problem idiyse sizin de iktidar olarak iktidarın dışındaki yasamaya, iktidarın dışındaki yürütmeye, iktidarın dışındaki Anayasa Mahkemesine, Sayıştaya, iktidarın dışındaki yerel yönetimlere müdahale etmeniz de tıpkı sizden önceki yönetimlerin yanlış yaptığı gibi sizin de yanlış yapmanız manasına gelir. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı ilk döneminde iktidar oldu; muktedirlikle ilgili sorunları vardı, muktedir olma gayretine girdi. Sonuna kadar bu mücadelesini destekledik ve alkışladık çünkü Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda bir iktidara tanınan bütün yetkileri iktidarın kullanması esastır ama Anayasa'nın yürütme organına tanımadığı yetkileri yürütme organı kullanmaya çalışırsa işte orada ikinci problem meydana gelmeye başlıyor. Dolayısıyla hepinizin, daha doğrusu birçoğunuzun -diyeyim- öğrencisi olduğu ve hayırla yâd ettiği rahmetli Erbakan Hocanın metfun olduğu Merkezefendi Mezarlığı vardır, belki bir kısmınız manasını bilerek oraya gidiyordur, bir kısmı da Fatiha okumak için gidiyordur ama Merkez Efendi'nin bir manası var. "Muslihiddin Musa Efendi" adlı bir zat var. Bu zat, Sümbül Sinan Efendi Hazretlerinin sohbetlerine gitmek istiyor ama onunla ilgili dedikodular sebebiyle de bir türlü gitmeye imkân bulamıyor. Sonra, bir gece rüyasında Sümbül Efendi'nin kendi evine doğru geldiğini ama hanımıyla beraber kapının arkasına bir kısım eşyalar koyarak onun içeriye girmesine engel olduklarını görmüş; sabah da bu durumundan hiçap duyarak Sümbül Sinan Efendi'nin sohbetine gidiyor. Orada bir ayetikerimeyi tefsir ettiği zaman "Ey cemaat, siz anladınız ama Muslihiddin Musa Efendi anlamadı." demiş. Sonra ayeti tefsir etmeye devam etmiş ve "Ey cemaat, siz anladınız ama Muslihiddin Musa Efendi anlamadı." demiş. O da "Herhâlde bunun bir hikmeti var." diyerek sohbet bittikten sonra Sümbül Sinan Efendi'nin huzuruna varıyor, o da diyor ki: "Seni güçlü, heybetli biri olarak zannederdik ama dün senin evine girmek için o kadar kapının arkasına eşya koymamıza rağmen engel olamadın." deyince hadiseyi anlar ve ona intisap ederek artık o dergâhta kalmaya devam eder. Bir gün Sümbül Sinan Efendi bunun iyice pişip pişmediğini kontrol etmek için der ki: "Haşa, bu mümkün değil ama bu kâinatı sen yaratsaydın nasıl bir nizam içerisinde bırakırdın?" O da diyor ki: "Haşa, bu mümkün değil ama mümkün olsaydı her şeyi merkezinde bırakırdım." diyor. Sinan Efendi "Tamam, senin artık ismin 'Merkez Efendi'dir ve sen piştin, gidebilirsin." diyor ve "Merkez Efendi" ismiyle nam salan Muslihiddin Musa Efendi hayatının sonuna kadar başkalarının da hukukuna riayet ederek âlemin nizamını ibretle seyretmeye başlamış. Ya, Cenab-ı Allah bile her şeyi merkezinde bırakırken ve bunun hikmetini bize anlatırken bize ne oluyor da belediyelerin yetkilerini almaya çalışıyoruz, Anayasa Mahkemesinin yetkilerini almaya çalışıyoruz, HSK'nin yetkilerini almaya çalışıyoruz, Sayıştayın yetkilerini ortadan kaldırmaya çalışıyoruz, Meclise müdahale ediyoruz? Ya, Cenab-ı Allah kendisinde böyle bir kudret görmemiş. Bizim sadece Cenab-ı Allah'ın bu nizamına bakarken bazı dersler almamız gerekiyor. Rahmetli Erbakan hocanın mezarına gidip bir Fatiha okurken her şeyi merkezinde bırakmanın ne kadar önemli olduğunu bilin, bırakın belediyeler belediye kalsın iktidar da iktidar kalsın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz, Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'a ait.

Sayın Tahtasız, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifiyle kentsel dönüşümle ilgili bazı düzenlemeler getiriliyor. Her fırsatta Anayasa'yı ihlal etmeyi alışkanlık hâline getiren AKP iktidarı, örneğin bu kanunun 16'ncı maddesiyle daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir düzenlemeyi kanun formunda yeniden önümüze getiriyor. Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilanı ile yenileme alanı ilanına ilişkin gerekli işlemlerini yürütme görev ve yetkisi yerel yönetimlerden alınarak Bakanlığa veriliyor. Bu düzenlemenin altında yatan sebebin 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde alınan ağır yenilginin, belediyeleri kaybetmenin neden olduğunu biliyoruz. Sosyal demokrat belediyelerimizi özellikle mali anlamda zor durumda bırakmak isteyen iktidar, bu düzenlemeyle belediyelerimizin kentsel dönüşüm çalışmalarını da engellemeyi amaçlıyor ama gelin görün ki yıllardır AKP belediyesi olan Çorum'da kentsel dönüşüm anlamında ciddi bir çalışma yapılmadı. Çorum Kuzey Anadolu Fay Hattı'nda deprem riski yüksek olan bir ilimiz. "Deprem öldürmez, AKP'nin rantçı anlayışı öldürür, ranttan vazgeçin!" dememize rağmen Çorum ilimizde tarım arazilerini maalesef imara açtılar. Çorum'un merkez Kale, Mimar Sinan, Ulukavak, Çöplü, Üçtutlar, Çepni, Kunduzhan -3'üncü etap- Yeniöl, Gülabibey Mahallelerinde metruk evler fazla. Bu metruk evlerde maalesef uyuşturucu kullanımı da çok yüksek. Yine, bu mahallelerimizdeki yapıların çoğu depreme dayanıksız, Allah korusun, bir depremde çok ciddi can kayıpları vereceğiz. Yıllardır dile getirmemize ve bu mahallelerde kentsel dönüşümün bir an önce başlamasını istememize rağmen ne iktidar partisinin kendi ne de iktidar partisinin belediyesi bu anlamda bir çalışma yapmadı. Yani iktidar partisi kendi belediyelerinde dahi kentsel dönüşümü yapmıyorken bu düzenlemeyle Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin elini kolunu bağlamak istiyor. Yirmi iki yıldır iktidarda olan sizsiniz, belediyelerin çoğu sizdeydi, elinizi kolunuzu bağlayan mı vardı, neden kapsamlı bir kentsel dönüşüm çalışması yapmıyorsunuz, neden depremde insanlarımızın ölmesine göz yumuyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz kanunun adı "Köy Kanunu" ama geline nokta kâğıt üzerinde "köy" diye bir tanımlama kalmadı. İktidarın çıkarttığı Büyükşehir Yasası'nın 2014 yılında yürürlüğe girmesiyle binlerce köy tüzel kişiliğini

kaybederek mahalleye dönüştü ve belediyelere bağlandı. Köyler mahalleye dönüşünce Büyükşehir Yasası ve kuralları uygulandığı için köylülerin ihtiyaç duydukları ahır ve benzeri yapıları yapmaları zorlaştı; bürokrasi arttı, hayvancılık yapanlar, evinde hayvan besleyen, süt üretenler koku yapıyor diye şikâyet edilerek buraları uzak yerlere taşımak zorunda kaldılar. Meralar imara açıldı ve köylüler hayvanlarını sattılar yani sizin köylüye düşmanlığınız 2014 yılında başladı. Köyleri mahalleye çevirdiniz ama köylülerimizi de yirmi beş yıl geriye götürdünüz. Tüm köylerde internet yok, köylerin içme suyu sorunlarını çözmediniz, köylerin köstebek yuvası hâline gelmiş yollarını asfaltlamadınız, tarım arazilerine akan lağımaları engelleyemediniz, altyapı sorunlarını çözmediniz; tam aksine, köy okullarını kapattınız, köydeki sağlık ocaklarını kapattınız, köyden kente göçü hızlandırdınız, tarım ve hayvancılığı yapılamaz noktaya getirdiniz. Siz isimleri değiştirerek değişimin geleceğini düşündünüz ama yanıldınız. Siz "mahalle" dediniz, halkımız "köy" demekten vazgeçmedi. Siz "külliye" dediniz, halkımız "kaçak saray" demekten vazgeçmedi. Siz "ümmet" dediniz, halkı tebaanız gibi gördünüz, halkımız "millet" olmaktan vazgeçmedi. Siz "ensar", "muhacir" dediniz, ülkemizi mülteci kampına çevirdiniz; milleti açlığa mahkûm ettiniz. Bırakın bu torba, bohça yasalarla halkı oyalamayı, getirin sandığı. Halk birlikte, bizimle beraber kökten çözüm üretecek, AKP'yi geldiği o bataklığa yeniden gönderecek.

Saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tahtasız, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinde yer alan "kaydıyla" ibaresinin "koşuluyla" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mardin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

George Aslan  
Mardin  
Bircugül Çubuk  
İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İzmir Milletvekili Bircugül Çubuk'a söz veriyorum.

Sayın Çubuk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Yirmi iki yıllık iktidarınızda halk sağlığı, halk güvenliği, halk için denetim bunlardan bihaber bir iktidar inşa ettiniz. İmar planlarınız daha fazla rant alanı bulmak üzerine kurulu, rant alanlarınızın denetlenmemesini istiyorsunuz. AKP iktidarı ne zaman bir imar kanununda değişikliğe gitmek istese biz o an anlıyoruz ki orada yine rant arıyor, yine doğayı talan etmek istiyor, yine insanların evlerini yıkacak, sağlığını bozacak. Kendinize bir sadaka iktidarı mı kurdunuz? Sadaka iktidarınız yoksulu daha yoksul, zengini daha zengin ederken sizi de zenginleştirdi.

Şimdi gelip burada daha zengin olmak için "imar kanununda değişiklikler" adı altında yeni rant alanları arıyorsunuz. Yirmi iki yılda işçi sınıfı hiç olmadığı kadar yoksullaştı. Emekliler artık yaşayamaz hâle geldi. Ekolojik dengeyi mahvettiniz, tahrip ettiniz, yok ettiniz. Ne zaman sermayeniz otel açmak istese nizami bir şekilde ormanlar yandı. Ne zaman "kamusal fayda" deseniz elektromanyetik kanserojen yapıları getirip evlerin dibine diktiniz. Aslında farkında değilsiniz ama ranta açacak doğa alanı da bırakmadınız.

Kentleri tanıyorsunuz, kentlerde yaşayan insanların sorunlarını dinlemiyorsunuz, kentleşme, gereklilik ve esaslarına dair çıkarımlarınız hak ihalleriyle dolu. Sermayeye peşkeş çekebilmek için kentleri talan ediyorsunuz, talana devam etmek için kendinize kanuni meşruluklar yaratmaya çalışıyorsunuz.

Ege'de onlarca JES var, birçoğu Aydın'da. Tarlalara kurulmaması gereken JES'leri tarlalara kuruyorsunuz, "yerleşim yerlerine uzaklık" ilkesini ihlal ediyorsunuz; bu, sadece bir kentte yaptıklarınızın bir kısmı. GES projelerinde, RES projelerinde yapı denetimini kaldırmaya çalışıyorsunuz çünkü sermayeye müdahale edilsin, sermaye denetlensin istemiyorsunuz. Bu projeleri yapan firmalara milyonlarca lira teşvik yardımı yapıyorsunuz. "Halktan, işçiden yana bugüne kadar ne yaptınız?" sorusunu artık sormuyoruz; yapmadınız, etmediniz.

Kentlerde düzenlemeye gitmek istiyorsanız yerel yönetimlerle iş birliği yapmak zorundasınız ancak siz o yerel yönetimlere AKP'li değilse kayyım atadınız; burada, gelip, kent düzenlemesi yapmak istediğinizi bu nedenle söyleyemezsiniz. Yıllardır meslek odaları kentleşme esaslarını ve toplum yararına kentleşmenin nasıl olması gerektiğini anlatıyor, siz ne yapıyorsunuz? Kendi işinize bakıyorsunuz, rantınıza bakıyorsunuz. Yoksulları daha yoksul eden sisteminiz "kentsel dönüşüm" adı altında binlerce yoksulu evinden çıkardı, borçlandırdı; bu da yetmedi, şehirlerin ücra köşelerine taşınmak zorunda kaldılar. Kentte yaşayanları kentten sürdürdünüz. Yoksullarla uğraşan iktidarınız yirmi iki yılda insanları evlerinden çıkarmakla değil, depremin gerçekliğine dair önlem almakla ilgilenseydi bugün binlerce insan yaşayabilirdi. Sizin derdiniz hiçbir zaman kamu yararı olmadı, hiçbir zaman da olmayacak. Minareyi çalmak istediğinizde kılıfını getirip bize sunuyorsunuz. Biz sizin kılıflarınızı halklara teşhir etmeye devam edeceğiz. Gaspçı, rantçı, sadaka iktidarınız kaybetmeye mahkûm. Sizin kâr hırsıyla yaktığınız ormanları, içinde göçmen işçiyi öldürdüğünüz ruhsatsız madenleri, ekolojik denge düşmanı politikalarınızı teşhir ettik, teşhir etmeye devam edeceğiz.

AKP sıralarının sadece yoklama ve oylamada dolduğu bir Mecliste halkların çıkarına, işçi sınıfının çıkarına, kadınların, doğanın, LGBT+'ların çıkarına, şu dünyada yaşayan, var olan herhangi bir şey ya da canlının çıkarına hiçbir şey çıkmayacağını biliyoruz. Kendisine kurduğu rant iktidarını yıktırmamak için her türlü yasal düzenlemeyi yapıp kendince yasal meşruluk arayanlar unutmasın: Gerçek meşruluk halktadır, gerçek meşruluk sokaktadır. Sokakta sizden nefret ediliyor. "AKP'ye oy verdiğim için utanıyorum." diyenlerle dolu sokaklar, aç bıraktığınız insanlarla dolu. Bu açlığa mahkûm ettiğiniz insanlar sizden nefret ediyor. Osmanlı'daki zalim paşaları hatırlayın, halkın adalete güvenin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çubuk, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "yeniden düzenlenmiştir" ibaresinin "değiştirilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Burak Akburak

Kürşad Zorlu  
Ankara

Hüsmen Kırkpınar  
İzmir  
Yüksel Selçuk Türkoğlu

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na söz veriyorum.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, devriktidarınızda bir torba kanunu tutturdunuz, içine ne tıktırırsanız öylece gidiyor. Adı "Köy Kanunu" ama memlekette köy var mı? Köy yok. Ne var? Mahalle var, kırsal mahalle var. Mahalle olurken demiştiniz ki: "Köyden kurtulacaksınız, efendim, bununla birlikte size hizmet gelecek." Ne geldi peki? Fatura geldi. "Bununla birlikte siz ihya olacaksınız." dediler. Ama, ne oldu? O köylülerin meralarına, ortak mallarına, mülklerine, köy evlerine, traktörlerine, su motorlarına, her şeyine el koydunuz ve sonra da satmaya başladınız. O yüzden, gerçekten köyle ilgili yapılacak bir şey var mı ortada? Bu teklifte de zaten bu torba kanunda da yok.

Diğer taraftan, efendim, bu ek 11'inci madde niye değişiyor? Anayasa Mahkemesi burada yazan görevlerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yerine getirilemeyeceğine hükmetti. Siz de şimdi yüksek mahkemenin iptal ettiği bu hükümleri kanunla düzenlenmek istiyorsunuz. Ama, aslında bu teklifle ne yapıyorsunuz biliyor musunuz? Bu ek maddeyle Türkiye haritasını Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat Kurum'un önüne koyuyorsunuz "Dile bizden ne dilerse." diyorsunuz. Malum, Türkiye Cumhuriyeti'nin, vatanın bütün toprakları kupon arazi zihniyetiyle görüldüğü için bunun yasal zeminini de tabii ki hazırlamak lazım. Ne var biliyor musunuz burada? Mesela, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapıya ilişkin imar planları düzenleme ve değişikliklerini resen yapma, yaptırma, onaylama, ruhsatlandırıp yapı kullanma iznini Bakanlığa veriyorsunuz. Gecekondu, kıyı alanları, kıyı tesisleri, orman ve mera dışına çıkarılan alanlar dâhil, kentsel ve kırsal alan ve yerleşimlerde yapılacak iyileştirme, yenileme, dönüşüm uygulamalarında idarelerce uyulacak usul ve esasları belirleme yetkisini de yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veriyorsunuz. Finans ve ticaret merkezleri, fuar ve sergi alanları, eğlence merkezleri, şehirlerin ana giriş düzenlemeleri gibi şehirlerin marka değerlerini artırmaya ve şehrin gelişmesine katkı sağlayacak özel proje alanlarına dair her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, arazi ve arsa düzenlemeleri ve yapı projelerini yapma, yaptırma, onaylama, kamulaştırma, ruhsat ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesi ve kullanım izinlerini de veriyorsunuz. Toplu Konut Kanunu ile Gecekondu Kanunu uyarınca yapılan uygulamalara ilişkin her türlü ve ölçekte etüt, harita, plan, arazi, arsa düzenlemelerini ve daha bunun gibi aşağı yukarı -teşbihte hata olmasın- Allah'ın, peygamberine vermediği bütün yetkileri veriyorsunuz.

Şimdi, bakın, ben size Bursa'dan bir örnek vereyim de... Allah gecinden versin, bir deprem olsa ve bütün Bursa yıkılsa yıkılmayacak bir tane yer var, orası da şimdi 100 bin metrekare, şehrin tam, en merkez göbeğindeki Carrefour azisinin olduğu yer. Burayı "Katılmevim" diye bir firma aldı, şimdi orada bir imar değişikliği oluyor. Oraya şimdiden 3 bin konut, AVM, hastane falan yapılacak. İlginç olan şu: Yirmi beş yıldır taş gibi ve Bursa'nın en sağlam yeri -hatta Allah muhafaza, deprem olursa burada toplanırız çünkü 70 bin metrekaresi otopark- denilen yer bir anda bir de baktık Çevre ve Şehircilik Bakanlığından çürük rapor almış. Ne demek bu? 0,50 emsali artıralım, muafiyetleri alalım, yeni imarları değiştirelim. Allah gözünüzü doysun.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkoğlu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

### III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yoklama talebimiz var efendim.

BAŞKAN - Oylamadan evvel yoklama talebi vardır.

Sayın Başarır, Sayın Zeybek, Sayın Karasu, Sayın Tahtasız, Sayın Şevkin, Sayın Tanal, Sayın Çan, Sayın Dinçer, Sayın Gökçen Göl, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Özer, Sayın Sümer, Sayın Suiçmez, Sayın Çorabatır, Sayın Kış, Sayın Kaya, Sayın Genç, Sayın Arslan, Sayın Ocaklı, Sayın Bektaş.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.01

### YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.19

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu ve arkadaşlarının önergesinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre vereceğim.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi, pusula veren sayın vekillerimizi arayacağım.

Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyup Özkeçeci? Burada.

Erzurum Milletvekili Fatma Öncü? Burada.

İstanbul Milletvekili İsmail Erdem? Burada.

Ankara Milletvekili Vedat Bilgin? Burada.

Mersin Milletvekili Levent Uysal? Burada.

İstanbul Milletvekili Suat Pamukçu? Burada

Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı? Yok.  
Bartın Milletvekili Yusuf Ziya Aldatmaz? Burada.  
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü? Burada.  
Karabük Milletvekili Durmuş Ali Keskinlikçi? Burada.  
Toplantı yeter sayısı vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

#### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

##### A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.  
174 sıra sayılı kanun teklifinin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde 1'i Anayasa'ya aykırılık önergesi olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk olarak Anayasa'ya aykırılık önergesini işleme alacağım.

Şimdi, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 123'üncü ve 127'nci maddelerine aykırı olması nedeniyle maddenin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Kamaç  
Diyarbakır  
Nevroz Uysal Aslan  
Şırnak

Mahmut Dindar  
Van  
Ali Bozan  
Mersin

Beritan Güneş Altın  
Mardin  
Çiçek Otlu  
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılmıyorum  
Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Mersin Milletvekili Ali Bozan'a söz veriyorum.

Sayın Bozan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ BOZAN (Mersin) - Değerli milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, elimde bir Anayasa var. Geçen gün söylemiştim, artık Anayasa'da AKP o kadar çok değişiklik yaptı ki bu Anayasa 1982 Anayasası değil AKP anayasası. Yine Komisyon önergeye "Katılmıyoruz." dedi ama keşke 3 sayfalık dilekçemizi okusaydı çünkü 3 sayfalık dilekçemizde Anayasa'dan ve Anayasa Mahkemesi kararından bahsetmiştik.

Yine, Meclis Başkanlığı tarafından hazırlanan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi elimizde. Keşke biraz sonra bu önergeye "hayır" oyu kullanacak olan vekillerin tamamı hazırlanmış bu kitapçığın hepsini okumuş olsaydı. Yine, elimizde iki Anayasa Mahkemesi kararı var, bu teklifin 9'uncu ve 16'ncı maddeleriyle ilgili hazırlanmış. Geçen hafta Komisyonunda sürekli elimizde bu iki Anayasa Mahkemesi kararıyla gezdik, üç gündür bu iki Anayasa Mahkemesi kararını iktidar vekillerine anlatmaya çalışıyoruz ama anlamazlıktan geliniyor.

Değerli milletvekilleri, maalesef bu ülkede eşi benzeri görülmemiş bir iktidar gerçeğiyle karşı karşıyayız. Bu eşi benzeri görülmemiş iktidar gerçeği nedir? Hakikati kabul etmeme gerçeğidir. Ortada hukuk var, ortada Anayasa var ama "Hukuk da benim, kral da benim." diyen bir iktidar gerçeği var. Kanun teklifine bakıyoruz: Bu kanun teklifinde 85 milyon yurttaşla dair ne var? Evirdik, çevirdik, baktık, hiçbir şey yok, sadece iktidarın rantı var.

Değerli arkadaşlar, görüştüğümüz teklif 26 madde, yürürlük maddelerini çıkarın, geriye kaldı 24 madde; 24 maddenin yarısı Anayasa Mahkemesinden iptalle gelmiş. Bugüne kadar torba kanun vardı; torba kanunu aldınız, çorba kanun yaptınız ama bugün sayısal çoğunluğunuza güvenerek artık zorba kanun yapıyorsunuz. Bu kanunun adı ne "torba kanun" ne "çorba kanun"dur, bu kanunun adı "zorba kanun" dur, şundan kaynaklı: Çünkü ısrarla, sayısal çoğunluğunuza güvenerek Anayasa'ya aykırı düzenleme yapmaya çalışıyorsunuz.

Bir kez daha ifade edeyim, lütfen Anayasa Mahkemesi kararlarını okuyun. Anayasa Mahkemesi sadece Anayasa madde 104'ten bahsetmiyor, Anayasa madde 123'ten bahsediyor, Anayasa madde 127'den bahsediyor ve bu kararı yazan Anayasa Mahkemesi üyeleri sizin iktidarınız döneminde görevlendirilen üyeler. Anayasa Mahkemesi üyeleri AKP iktidarını o kadar iyi tanıyor ki, o kadar iyi tanıdıkları, o kadar iyi bildikleri için, iptal kararı verirken size tane tane Anayasa madde 123'ü yazmışlar, Anayasa madde 127'yi yazmışlar; bunları yazmışlar ki aynı hatayı bir daha yapmayın. Diyor ki: "Ben iptal ettim, yeniden yasal düzenleme yaparken Anayasa madde 127'ye aykırı yasal düzenleme yapmayın." Anayasa madde 127 ne diyor? "Merkezî iktidar olarak bir yönetimler üzerindeki vesayet yetkiniz sınırlı ve istisnai bir yetkidir." diyor. Peki, Anayasa Mahkemesi başka ne diyor? Diyor ki: "İdari vesayet yetkisi kural olarak merkezî idareye yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisi vermez." Bunu ben demiyorum, Anayasa Mahkemesi diyor, sizin görevlendirdiğiniz Anayasa Mahkemesi üyeleri diyor ama siz ona rağmen hukuk tanımazlıkta, Anayasa tanımazlıkla ısrar etmeye devam ediyorsunuz.

Peki, biz bugün neyi konuşuyoruz bu kanun teklifiyle? Yerel yönetimlerin yetkilerinin sınırlandırılıp imar gibi, ruhsat gibi rant alanı genişleten önemli yetkilerin bakanlıklara devredilmesi zorbalığını konuşuyoruz. Peki, soruyoruz: Kimlere parselleyeceksiniz? Bugüne kadar 5'li çeteye parselleniyordu, bundan sonra yerel çetelere mi parselleyeceksiniz?

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan dünkü konuşmasında dedi ki: "Kimse 'Ben kuralları takmıyorum.' diyemez, Türkiye bir hukuk devletidir." Evet, biz de aynı şeyleri söylüyoruz, kimse hukuktan daha üstün değildir, öyle de olmalıdır ama sizin sözünüz başka, icraatınız başka. Anayasa Mahkemesi size "Olmaz." diyor, siz iktidar olarak "İllaki olacak." diyorsunuz. Soruyoruz: Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bozan, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer 2 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli

Hasan Ekici  
Konya  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Ulaş Karasu  
Sivas  
Aşkın Genç  
Kayseri  
Gülcan Kış  
Mersin

Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Muhip Kanko  
Kocaeli  
Sururi Çorabatır  
Antalya

Umut Akdoğan  
Ankara  
Barış Bektaş  
Konya

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz, Bursa Milletvekili Mehmet Atmaca'ya ait.

Sayın Atmaca, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 9'uncu madde üzerinde söz almış bulunmaktayım. Öncelikle, metnin çok kötü olduğunu ifade etmek istiyorum. Mesleği planlama olmayan bir insanın bu metinleri anlaması mümkün değil. Benim mesleğim kısmen yakın olmasına rağmen bile anlamakta zorluk çektim.

İkincisi: Metinden anlaşıldığı kadarıyla artık bundan sonra Bakanlık her yerde plan yapabilecek. Plan yapma işi çok özel bir iştir; şehrin kültürünü, sosyal yapısını, coğrafi durumunu çok iyi bilmeden o kentle ilgili plan yapmak mümkün değildir. Bakanlıktan buralara alanı tanımayan ve bilmeyen insanlar gelecek, hiçbir siyasi sorumluluğu olmayan memurlar tarafından yapılacak planların şehre bir katkı koyması mümkün değildir. Bunun örnekleri de vardır. Örneğin, Bursa'da en merkezî yerde "Doğanbey TOKİ" diye bir proje var, bunun planlamasını yapan Bakanlık ve maalesef, AK PARTİ'li bakanlar tarafından dahi "ucube proje" diye ifade edilmektedir. Bir de Bakanlık 81 ille ilgili planlama yapabilecek bir kadroya sahip midir?

Üç: Bu yasayla birlikte artık, belediyelerin saygınlığı ortadan kalkıyor çünkü plan yapma yetkisi yok. Bir vatandaş belediyeye bir plan yapmak için başvurduğu vakit belediye bunu uygun bulmadığı hâlde üç ay içerisinde onay vermezse aynı vatandaş bu planı Bakanlığa getirip iki ay içerisinde onaylatabiliyor; bu, hakikaten vahim bir durum. Bu yetmezmiş gibi bir de ruhsat verebiliyor, yapı kullanma izni verebiliyor, işletme ruhsatı verebiliyor. O zaman bu belediyeler niye var?

Bir de ben uyarmak isterim: AK PARTİ'nin belediyeleri kaybetme sebeplerinin en önemlilerinden biri imardaki berbatlıklar ve yolsuzluklardır. Şimdi, orada yaşanan bu olumsuzlukları Bakanlık eliyle yapmaya devam edeceksiniz. Zaten "riskli alan" adı altında istediğiniz yeri rezerv alan olarak ilan edip istediğiniz planlarını yapabiliyorsunuz. Kırsal alan, riskli alan gibi bir sürü gerekçeyle zaten bunlar var, şimdi ilaveten, istenilen her alanda plan yapılabilecek anlamına geliyor bu. Ruhsat için bile... Bir vatandaş binasını ruhsata uygun inşa etmiş, eğer belediye iki ay içerisinde yapı kullanma izni vermezse bunu Bakanlık resen verecek. Ya, belediye projesine uygun yapılan bir binaya ruhsat niye vermez? Peki, belediyenin uygun olmadığı için vermediği ruhsatı Bakanlık nasıl verecek? Bakanlığın yapı kullanma izni talep edilen binayla ilgili oraya gidip inceleme yapacak bir kadrosu var mı? Bu hakikaten anlaşılabilir bir durum değil.

Bir başka sıkıntı da kanunların yargıya intikal etmesi durumunda son çıkan kanunun yetkili olduğu yönündeki yaklaşım yanlış. Bu mantıkla, bir zaman sonra Bakanlık birçok alanda imar planı onayında tek yetkili olur, belediyeler komple aradan çıkar. Uygulamaları var, bugüne kadar Cumhurbaşkanlığı kararıyla alınan yetkiyle birçok şehirde Bakanlık planlar yaptı. Bakın, çok güzel, 3 katlı, 5 katlı evlerden oluşan mahallelerin orta yerine 20 katlı, 30 katlı binalar dikilmiştir; bunların çoğu Bakanlık tarafından yapılan planlarla olmuştur. Bu demektir ki artık belediyelerde yolsuzluklar direkt Bakanlığa gelsin, olay budur; ben buna üzülüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ATMACA (Devamla) - Yine, plan onaylama yetkisi olunca sorumluluklar da Bakanlıkta olmalı ama hiçbir sorumluluğu yok yani tokmak başkasında, davul başkasında.

Bu kanun teklifinden vazgeçilmesi lazım.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Atmaca.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz, Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'ya ait.

Sayın Karasu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz kanun teklifinin 9'uncu maddesi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlar, bu maddeyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geniş yetkiler tanınıyor. Sayın Murat Kurum 31 Mart seçimlerinde gitti, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı adayı oldu, İstanbullular Sayın Murat Kurum'a gereken cevabı verdiler. Şimdi, Sayın Murat Kurum "Bakanlık aracılığıyla Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri nasıl çalıştırmam?" diye, onlarla ilgili kanun tekliflerini bürokratları aracılığıyla yapıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderiyor. İstanbullular Sayın Murat Kurum'a 1 milyon fark attırdılar Ekrem İmamoğlu'yla.

Evet, Murat Kurum'un son altı aylık icraatlarına bakıyoruz; CHP'li belediyeleri çalıştırmamak, onların önüne set olmak, vatandaşın faydasına olan projeleri engellemek. Arkadaşlar, aklınızı başınıza alınız, 2019 seçimlerinde büyükşehir belediye meclislerinde çoğunluğu sağlayamadığımız illerde belediye meclisleri aracılığıyla bu tarz uygulamaları yapmak istediniz, halkımız son seçimde belediye meclislerinde de çoğunluğu bize verdi, şimdi bunu yargı sopası ve kanunlarla yapmak istiyorsunuz. Oysa, siz, 31 Martta azınlığa düşmüş, meşruiyetini yitirmiş bir iktidarsınız. Hodri meydan! Getirin sandığı, halk bu uygulamalarınıza ne diyor, hep beraber görelim.

Kreşleri kapatmak istiyorsunuz, toplumsal tepkiyi görünce "Biz 'kreş' demedik, 'anaokulu' dedik." diyerek anında kıvırıyorsunuz. Dün yine başka bir adım attınız, belediyelere bağlı kuruluşların da SGK ve Maliye borçlarının genel bütçeden gelen paydan kesilebileceğini Cumhurbaşkanı kararnameyle Resmî Gazete'de yayınladınız. Bu yaptığınız Türk Ticaret Kanunu'na, Amme Alacakları Kanunu ile İflas Kanunu'na aykırı. Hukuk tanımazlıkta artık sınır tanımıyorsunuz ama ne yaparsanız yapın daha fazla kreş yapacağız, daha fazla kent lokantası açacağız, sizin bir bardak süte muhtaç ettiğiniz çocuklara süt götürmeye, temizleyemediğiniz okulları temizlemeye devam edeceğiz.

Bu teklif önümüze geldiğinde "Burada birçok teknik konu var; 12 madde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş maddeler, gelin, bu kanun teklifini adamakıllı tartışalım, hukuksal destek alalım, tarafların görüşünü alalım." dedik, yine dinlemediniz, "ben yaparım" anlayışıyla kanunu getirdiniz. Siz, TMMOB'a bağlı odalarla bu kanun teklifi üzerinde hiçbir görüş alışverişinde bulundunuz mu? Bulunmadınız ama tutuyorsunuz, mühendislik ve mimarlık meslek kuruluşlarının mevzuatını düzenleme yetkisini de Bakanlığa almak istiyorsunuz. Niçin arkadaşlar? Biraz Anayasa okuyan bir kişi bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğunu bilir. Meslek kuruluşları, merkezî idare hiyerarşisinde yer almayan, yargı organları denetiminde kendi üyelerince belirlenen, yetkili organları eliyle karar alan ve uygulayan ayrı tüzel kişiliği haiz yapılardır. Zaten Anayasa Mahkemesi de bu doğrultuda karar vermiştir. Ne demiştir mahkeme: "Bu bağlamda, meslek kuruluşları idari özerkliklerinin sonucu olarak kendi seçilmiş organlarıyla merkezî yönetimin müdahalesi olmaksızın serbestçe karar alıp uygulayabilirler. Özerklik, kesin ve yürütülebilir karar alabilme yetkisine sahip olabilmeyi de içerir." Yani Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 127'nci maddesinde düzenlenen vesayet yetkisinden farklı olduğunu, Anayasa'nın 135'inci maddesindeki merkezî idarenin meslek kuruluşları üzerindeki vesayet yetkisinin kanunla düzenlenmesi gerektiğini ama bunun sadece idari ve mali denetimle sınırlı kalabileceğini karar vermiştir. Bu sebeple de Anayasa'da yürütme organının değil devletin denetimi öngörülmüştür.

Hâlâ yetkileri tek elde toplamaya çalışıyorsunuz. 2002'de geldiğinizde yetkiyi yerele devretmekten, bürokratik vesayetten kurtulmaktan bahsediyordunuz. Şimdi, her geçen gün otoriterleşen, yetkiyi tek elde toplamaya çalışan bir iktidarsınız. Derdiniz ne? Bu kurumların kamu yararına çalışmasının önüne geçmek istiyorsunuz. Her zaman halktan ve haktan yana olan mühendislerin, mimarların, meslek örgütlerinin de size biat etmesini istiyorsunuz. Bu kanun teklifinin kapağındaki 2 isimden birisi iktisatçı, diğeri diş hekimi. Bütün mesleklerle saygı duyuyoruz ama bu 2 ismin ve altına imza atan milletvekillerinin mühendislik ve mimarlık mesleğine itibar kaybettirmelerine de izin vermeyeceğiz. Ülkenin yolunu, köprüsünü yapan, karda kışta mücadele eden meslektaşlarımız size boyun eğmeyecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ULAŞ KARASU (Devamla) - Bir düzenleme yapmak istiyorsanız hodri meydan, gelin, mühendislerin ve mimarların özlük haklarını, maaşlarını yükseltelim arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karasu, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Yoklama talebimiz var Sayın Başkan, yoklama önergemiz var.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu sefer yazılı verdik.

BAŞKAN - Evet, şimdi yoklama önergesi var.

Önergeyi okutuyorum, isimleri arayacağız:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

28/11/2024 tarihli Birleşimde 174 sıra sayılı Teklif'in görüşülmesi esnasında, 9'uncu maddede Saadet ve CHP'nin aynı mahiyetteki değişiklik önergelerinin oylanmasından önce toplantı yeter sayısı aranmasını ekli listedeki milletvekilleri olarak arz ederiz.

BAŞKAN - Sayın Kaya? Burada.

Sayın Başarır? Burada.

Sayın Zeybek? Burada.

Sayın Karasu? Burada.

Sayın Tahtasız? Burada.

Sayın Dinçer? Burada.

Sayın Çan? Burada.

Sayın Uzun? Burada.

Sayın Gökçen Göl? Burada.

Sayın Kış? Burada.

Sayın Şevkin? Burada.

Sayın Tanal? Burada.

Sayın Arslan? Burada.

Sayın Işık Gezmiş? Burada.

Sayın Ocaklı? Burada.

Sayın Bektaş? Burada.

Sayın Genç? Burada.

Sayın Öztürk? Burada.

Sayın Karaman? Burada.

Sayın Doğan? Burada.

Sayın Şahin? Burada.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

#### A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

Kürşad Zorlu  
Ankara  
Burak Akburak  
İstanbul

Hüsmen Kırkpınar  
İzmir  
Selcan Taşcı  
Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı'ya söz veriyorum.

Sayın Taşcı, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında teklifin 6'ncı maddesi üzerinde söz alacaktım ama bu eşsiz, benzersiz çalışma şekli yüzünden Genel Kurul ile komisyonlar arasındaki senkronizasyonu maalesef oluşturamadığımız için biraz gecikmeli de olsa -çünkü teknik bir konuydu- onunla ilgili birkaç cümle söyleyeceğim.

Yine bir torba kanun teklifi var önümüzde, adını Köy Kanunu'ndan alınca tabii, hepimizin olmasa da bir bölümümüzün içi derin bir hasretle dolmuş olabilir, benim öyle oldu. İmeceyi, salmayı, bu toplumu var eden, yüz yıla yakın süre bugün her alanı kuşatan, bunca kire pasa bulaşmadan, değerlerini çürütmeden, tüketmeden yaşamasını sağlayan, herhangi bir odağı payanda olarak değil, sadece komşusu açken tok yatmama felsefesiyle, sadece birlikte var olma, birlikte yükselme, bir ve bütün yaşama ülküsüyle başvurduğu o imece geleneği, salma geleneği, o köy dernekleri, ihtiyar meclisleri gerçekten ne kadar kıymetliymişler aslında ve biz o kıymeti ne yazık ki ancak köylerin tüzel kişiliklerinin ortadan kaldırıldığında anlayabildik. O kıymeti anlayabilmemiz için köy arazilerinin belediyelere devri gerekti, köy arazilerinin belediyeler eliyle hiçbir kamu yararı gözetilmeksizin peşkeş çekilmesi gerekti, meralarımızı, yaylalarımızı kaybetmemiz gerekti, doğal kaynaklarımızın yağmalanması gerekti, köylerin okulsuzlaşması, dolayısıyla insansızlaşması, tarımdan, hayvancılıktan uzaklaşması, üretimden kopması, velhasıl köylerin boşalması, milleti her anlamda besleyen bir damarın kesilmesi gerekti ve kan kaybından can verme noktasına gelmemiz gerekti. Bu teklifle doğrudan ilgisi yok ama "Köy Kanunu" olunca adı "Büyükşehir Yasası" adı altında Türkiye Cumhuriyeti devletin idari yapısına vurulan bu ağır darbeyi bir kere daha hatırlatmak istedim, hatırlayanların sayısını çoğaltmak istedim.

6'ncı maddeyle ilgili de her zaman olduğu gibi etki analizine gerek görülmemiş, görüldüyse de bizimle paylaşılma ihtiyacı duyulmamış. Deprem risk haritası açısından, nüfus yoğunlaşması açısından analizlerimizi veriye dayandırma imkânımızın bulunmadığı, başta mülkiyet olmak üzere anayasal haklar açısından sorunlu gördüğümüz bir imar hakkı aktarımı girişimi söz konusu. Maddeyle de mahkeme kararlarını yerine getirmeye yönelik yeni imar uygulaması yapılmasının mümkün olmadığı ve kök parsellere de dönülemediği durumlarda yapılacak işlemleri ve bu imar hakkı aktarımı düzenlenirken, umumi ve kamu hizmet alanları oluşturulurken mevcut yapılar nedeniyle ortaklık payı kesintisi yapılamadığından bedele dönüştürülen payların mülkiyet hakkının korunması ve eşitliğin sağlanması amacıyla fazladan kesinti yapılan parsel maliklerine süre ve bazı kısıtlamalar getirilerek ödemelerin yapılması bu işlemlerin ivedilikle sonuçlandırılmasını düzenliyordu. Düzenlemeyi yapan idare, uygulamayı yapan idare, imar planları idarenin tek yanlı işlemlerine dayanıyor. Dolayısıyla burada bir bedel oluşuyorsa da idare tek taraflı yaptığı imar planında mevcut yapılar nedeniyle DOP kesintisini bir şekilde yapamıyorsa bu sorumluluğu yine kendisinin üstlenmesi gerektiğini savunuyorduk. Komisyon görüşmesinde bu yönde bir önerge de vermiştik, reddedildi.

Teklifin geneliyle ilgili en yaygın itiraz yerel yönetimlerin yetkilerinin kısıtlanmasına dair. Çok basit bir sağlaması var aslında bunun; yerel yönetimler ağırlıklı olarak muhalefet partilerinin eline geçmemiş olsaydı da bu yetki aktarımlarına başvurulacak mıydı? Merkezî idarenin yerel yönetimleri denetlemesinde bir beis yok aslında. Sakıncalı olan, denetleme mekanizmasının kapsamının "iktidar partisinin muhalefet partilerinin etkin olduğu alanlara müdahalesi" şeklinde düzenlenmesi; misal, belediyelerin üzerinde Demokles kılıçları sallandırmaya dönük olarak düzenlenmesi. Yine, aynı şekilde, meslek odalarına dönük bir yetki gasbı da söz konusu. Bir gizli ajanda, niyet, hedef söz konusu değilse burada tek amaç denge, denetim ise gelin kapsamı tamamen genişletelim, Türkiye Büyük Millet Meclisini etkinleştirelim; Meclisi, Türkiye'nin geleceğini bir kişinin iki dudağı arasına sıkıştıran sistemi de denetleyebilir, frenleyebilir hâle getirelim diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sırasından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Taşcı, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

Sayın Başarır, buyurun.

#### V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, üzülerək gördük ki Beşiktaş'ımız bugün İsrail takımına karşı oynadığı maçı kaybetti. Öncelikle, şunu söyleyeceğim: O maçta gol attıktan sonra İsraili futbolcunun asker selamı vermesi insanlık adına utanç verici bir durumdur. Katil bir ülkenin ahlaksız futbolcusu yapmış olduğu bu hareketle insanlığa karşı bir suç işlemiştir. (CHP, AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Yakın bir zamanda bizim millî futbolcumuza ceza veren UEFA'yı ben merak ediyorum, bana göre en ağır cezayı vermelidir çünkü burada bir anlamda İsrail'in yaptığı katliamı, insanlık suçunu, tüm ahlaksızlıkları o asker selamıyla bir hakaret olarak dünyaya, Filistin'e, bizlere yapmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bir şey daha söylemek istiyorum: Katil İsrail'in yaptığı zulmün bedelini maalesef Beşiktaş ödedi, bu maç burada oynanmalıydı. Bir kez daha söylüyorum: Onlar buraya gelemezdi, eğer buraya gelip de o asker selamını verseydi o stattan da çıkamazdı.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

#### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

##### A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 10'uncu madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsa Mesih Şahin  
İstanbul  
Mustafa Kaya  
İstanbul

Sema Silkin Ün  
Denizli  
Mehmet Atmaca  
Bursa

Hasan Ekici  
Konya  
Mehmet Karaman  
Samsun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'a söz veriyorum.

Sayın Karaman, buyurun.

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin adına baksanız "Köy Kanunu" ama altında 8 adet kanun var, sadece 1'inci maddesi köyle ilgili; bunu da bilgilerinize arz ediyorum.

Ben prensip olarak hangi madde hakkında söz alırsam o madde hakkında konuşurdum ama ben 19'uncu madde için konuşma hazırladım, bugün de 19'uncu maddenin konuşulacağını tahmin ediyordum ama maalesef gelecek haftaya kalacak galiba. Gelecek hafta da yurt dışında olacağımdan ben 19'uncu maddeyle ilgili düşüncelerimi arz edeceğim; kusura bakmayın.

Ajans, özellikle sıfır atık ve geri dönüşüm faaliyetleri merkezinde 2020 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı uhdesinde kuruldu. Bakanlık, Türkiye Çevre Ajansı için "Kamuoyunda duyarlılık ve farkındalık oluşturmak amacıyla görsel, işitsel ve yazılı yayınlar hazırlama, yayımlama, basın ve yayın organlarıyla iş birliği yapma ve kampanya, yarışma, tanıtım gibi faaliyetlerde bulunacak." şeklinde bir vizyon ortaya koymuş ve bu vizyon ortada kalmıştır. Ajans, çevre koruma konusunda devlete ve vatandaşlara büyük sorumluluklar yüklenmesi gereken bir dönemde maalesef adını taşıdığı misyonun gereklerini tam anlamıyla yerine getirmekten uzak kalmıştır. Kurulmasından dört yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ kendi faaliyet raporlarında dahi Ajansın vizyon ve misyonunun kamuoyu ve diğer kurumlar tarafından yeterince bilinmemesi, yeterli farkındalığın oluşturulmamış olması ciddi bir mahcubiyet sebebidir. Bu kanundaki şirket ortaklığı gibi ek düzenlemeler ise en azından -iyi niyetle- Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak manasına geliyor.

Bir de burada Cumhurbaşkanına bir şirkete ortak olma yetkisi veriliyor. Cumhurbaşkanı da herhâlde bu kanunda sizin sürekli yoklamalara geç gelmenizden, burada bulunmamanızdan dolayı da şikâyet edecektir sizler hakkında.

Bu kanunla, Türkiye Çevre Ajansının görevi çevre kirliliğiyle mücadele, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve çevre bilincinin artırılmasıdır ama gelin görün ki Ajans, görevini tam anlamıyla yerine getirememekte. Bazı projeler yürütüyor ama bu projelerin maliyetleri, şirketlerle yapılan anlaşmalar, çevreye etkilerle ilgili değerlendirmeler kamuoyuyla paylaşılmıyor; yapılan çalışmaların efektif faydaları ve eksiklikleri analiz edilmiyor. Bu durum ise Ajansın sadece çevreyi korumaya yönelik bir kuruluş gibi değil de büyük sermaye gruplarının çıkarlarına ters düşmeyen bir yapı hâline geldiği yönünde endişelere yol açıyor. Neden mi? Şeffaf bir yönetim anlayışı eksikliği, çevresel projelerdeki rant iddiaları, halk ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılmaması, kapsayıcı bir yaklaşımın olmaması ve doğa talanına karşı yeterince aktif rol üstlenmemesi hâlleri Ajansı töhmet altında olmaya mahkûm etmektedir. Bu yüzden, Ajans, çeşitli çevre koruma alanlarında etkili bir kamu kuruluşu olabilmek için daha somut adımlar atmalıdır; bu durum da şimdi yapılan değişikliklerle mümkün değildir.

Bizim ülkemizde en büyük sorun kimsenin işini düzgün yapmıyor olması. Bu durum ise günden güne derinleşmektedir. Ajansın görevi, çevre kirliliğiyle mücadele, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve çevre bilincinin artırılmasını sağlamaktır Rize İkizdere'de, Meke Gölü'nde, Kaz Dağları'nda, Salda Gölü'nde çevre felaketleri yaşanıyor. Çevre Ajansı nerede? Maalesef yok.

Dünya değişiyor ve verilen zararlar telafi edilemiyor. Çevremiz ve doğamız Allah'ın bizlere bir lütfudur. Tüm millet bahçelerini toplasanız o doğal güzelliklerden bir tanesinin bile yerini tutmaz. Öyleyse esas aldığınız rant değil geleceğimiz olsun. Sizin çevre projeleriniz ne yazık ki belli gruplara ihale edilerek kaynak aktarım aracı hâline getiriliyor. Bu süreçte ise Çevresel Etki Değerlendirmesi süreçleri yeterince bağımsız ve tarafsız bir şekilde yürütülmüyor. Sonucu ne mi oluyor? Şebinkarahisar'da, Iliç'te ne oluyorsa o oluyor. Bu vebaldir ve unutmayın ki sizlerin omzundadır.

Çevre politikalarının başarıya ulaşması için toplumun her kesimini kapsayan bir yapı oluşturulması gerekir ancak Türkiye Çevre Ajansı, sivil toplum kuruluşları, bilim insanları ve yerel halkla iş birliği yapmak yerine merkeziyetçi bir yaklaşımla hareket etmektedir.

Bu mesele, sadece siyasi değil insani bir meseledir çünkü çevreyi korumak sadece bugünün değil geleceğin de sorumluluğudur. Hep birlikte yaşanabilir bir Türkiye için harekete geçmek zorundayız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karaman, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 10'uncu maddesiyle değiştirilen 3194 sayılı Kanun'un geçici 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasını değiştirmeyi öngören düzenlemenin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülcan Kış  
Mersin  
Aşkın Genç  
Kayseri  
Umut Akdoğan  
Ankara

Ömer Fethi Güner  
Niğde  
Barış Bektaş  
Konya  
Sururi Çorabatır  
Antalya

Müzeyyen Şevkin  
Adana  
Mühip Kanko  
Kocaeli  
Ulaş Karasu  
Sivas

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'e söz veriyorum.

Sayın Şevkin, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Evet, değerli milletvekilleri, biz niye seçildik arkadaşlar? Sayın milletvekilleri, kamu yararı adına burada yasaları yapmak ve halkın çıkarlarını korumak adına seçildik; öyle değil mi? Peki, bu yerine getiriliyor mu? Getirilmiyor. Niye? Çünkü bu kanun teklifinde de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına ayrıcalıklar getiriyorsunuz, yetkilerini artırıyorsunuz, yerel yönetimlerin de yetkilerini kısıtlıyorsunuz ve maalesef, imar rant aktarmanın nasıl yapılacağını önünü açıyorsunuz. Evet, bu teklifin hangi maddesinde toplumun öncelendiğini söyleyebilir misiniz arkadaşlar? Kamu yararı, toplum, afet, tehlike ve risklerden korumayla ilgili tek bir cümle var mı bu çıkaracağınız Köy Kanunu Teklifi'nde? Yine, kamusal hiçbir amacı olmayan, imar aktarımı tanımıyla rant aktarımı mevzuatın bir parçası hâline getiren, yerel idarelerin yetkilerini sınırlandıran, Bakanlığa yapı ruhsatı verme dâhil geniş yetkiler veren, halkın yaşam alanları hakkındaki kararlara katılımına sınırlama getiren, kentsel alan içinde kalan son kamusal alanların farklı ticari amaçlarla kullanımına olanak sağlayan ve ülke insanının, kamu kurumlarının ürettiği bilgiyi CBS Kanunu'yla ticari bir meta hâline getiren düzenleme olduğu görülmektedir.

Değerli arkadaşlar, ülkemizde son beş yıllık süreye baktığımız zaman, 2020 yılında yaşanan Elâzığ ve İzmir depremleri, ardından yaşanan 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinden sonra Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere yaşanan sel afetleri, heyelanlar ve 2020-2022 yılları arasında yaşadığımız pandemi gibi olaylarla 250 bine yakın insanımızı kaybettik beş yıl içerisinde ve maalesef 400 bini geçen bina ve bina türü yapı başta olmak üzere çok sayıda üstyapı ve altyapı hasar görüp 250 milyar dolara yakın mali kayıplarla karşılaşmıştır. Deprem Komisyonu raporlarındaki önermelerimizin hiçbir hayata geçirilmemiştir. Neden arazi rantı ve talanı üzerinde şekillenen kentsel imar ve yapı üretimi ve denetimi sisteminin değiştirilmesi konusunda bir çaba göstermiyorsunuz sayın milletvekilleri?

Günümüzde köyde yaşayan toplam nüfus ülke nüfusunun yüzde 5'i ya da 6'sını oluşturuyor, maalesef bu noktalara gerilemiş durumda. Çok sayıda köy, tüzel kişiliğini kaybetmiştir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da neredeyse hane sayısı 4-5'i geçmemektedir. 6360 sayılı Büyükşehir Yasası'yla zaten bir gecede köylerin yarısını mahalleye çevirdiniz, durum ortada. Köyde bugün yaşayan insanımızın en önemli sorunu mülksüzleşmedir ve köy yerleşik alan sınırları belirlenmediği için özellikle ülkenin batısında köy sınırları içerisinde bütün tarım alanları, meralar, ormanlar talan edilmekte ve maalesef imar plansız yapılar yapılmaktadır. Köyde sürekli oturanlara devlet destek verip bedava arsa üretmesi gerekirken neden bedel ödemeleri için köylünün boğazına çöklüyor? Bunu da burada sormak isterim.

Yine, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni devre dışı bırakıyorsunuz. Bakın, 700 binden fazla üyesi olan Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ayakta; ne yapmaya çalışıyorsunuz arkadaşlar, yarı özerk yapıdaki buraya da mı çökmeye çalışıyorsunuz? Derhâl bunu, 9'uncu maddede yapmış olduğunuz düzenlemeyi geri çekin, derhâl TMMOB'un bu bağımsız ve özerk yapısını korumanız gerekiyor. Bunu da buradan ifade etmek istiyorum.

10'uncu maddeye geldiğimizde de burada, 2004 ve 2008 yılları arasında kurulan ve bugüne kadar kanuni vecibelerini yerine getirmeyen, halkın sağlığını yok sayan bazı baz istasyonlarına üç yıl gibi bir ek süre tanımaktasınız. Ya, sürekli süre uzatma vererek şirketler korunurken halkın can ve mal güvenliğini de yok saydığınızı buradan ifade etmek isterim. Bu, bundan yirmi yıl önce hukuka aykırı kurulmuş ve hâlâ işletilmekte olan baz istasyon kulelerinin eksikliklerini tamamlama yerine, süre uzatımıyla çalışmalarına olanak sağlayan bir düzenlemedir. Bakanlığın görevi baz istasyonu işletmelerini mi korumak yoksa vatandaşın haklarını mı savunmak? Bunu buradan yine sormak isterim.

Arkadaşlar, gelin, halkın bize verdiği bu yetkiyle kamu yararını koruyarak halkın yararını koruyan yasaları yapmayla uğraşalım; merkezleşmekten ve tek elde bu olayları toplamaktan, kazanamadığınız bu yerel yönetimlere de çökme huyundan vazgeçin.

Ben hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Şevkin.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

#### Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinde yer alan "kaydıyla" ibaresinin "şartıyla" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mersin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

George Aslan  
Mardin  
Ömer Faruk Gergerlioğlu  
Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA, VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'na söz veriyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK GERGERLIOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz cezaevlerindeki gözlem kurulları için "Cumhur İttifakı orayı ikinci mahkeme sanıyor." derdik, siz de "Öyle şey mi olur Ömer Bey? Orası idari bir kuruldur, ikinci mahkeme olur mu?" derdiniz fakat gerçekten mahkeme olarak gördüğünüzü anladım arkadaşlar. Elimde çok önemli bir belge var. Bakın, bu belgeyi bana İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sayın Derya Yanık gönderdi. Şimdi, biz kendisine "Gözlem kurullarında denetimli serbestlik, şartlı tahliye niye verilmiyor?" diye sordüğümüzde, işte, yargı kurumu gibi gördüğünü ifade ediyor, oralarla ilgili sorulara "Biz mevzuat yazarak göndeririz, cezaevine bu konuyu sormayız; mevzuatı yazarız, mağdur kişiye göndeririz." diye cevap veriyor. Oysa cezaevine sorması gerekiyor, orası bir yargı kuruluşu değil, Anayasa madde 138'e ait bir yer değil; idari kurul, çok net, belli bir şey fakat Sayın Başkan bu konuda ısrar ediyor. Şimdi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundaydım önceki dönem, bu dönem girmedim özellikle çünkü işlevsiz bir yer. Şimdi, bu Komisyona yine de en çok başvuruyu geçen dönem ben yaptım bir umutla ve fakat ihlalleri gidermediklerini gördük, oradaki sorun uzmanlarda falan değil, başkanlarda.

Şimdi, bakın, istatistiklere bakıyoruz, geçen dönem 15.383 başvurunun 9.247'si, yarısından çoğu cezaevleriyle ilgili. Peki, bu döneme gelelim. 28'inci Dönemde şu Meclisteki tüm milletvekilleri 800 başvuru yapmış, ben 477 başvuru yapmışım. Yani İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu hakkında eleştiri yapmaya da hakkım var sanırım çünkü yakinen biliyorum, çok büyük usulsüzlükler var. Yani bu kadar ağır ihlallerin olduğu bir yer hakkında bize özellikle bilgi verilmemeye çalışılıyor.

Mesela, bakın, Sincan cezaevlerinde insanlara denetimli serbestlik, şartlı tahliye verilmiyor. Gidip görüyoruz, orada mahpuslar, kanser hastası var. Turgay Doğan, T Tipi Cezaevinde; gidin görün, sekiz aydır denetimli serbestliği verilmiyor fakat

kanser hastası, ölmek üzere olan bir şahıs, özellikle verilmiyor. Bu kadar bir inat var. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna diyoruz ki: "Sorum, cezaevi neden vermiyor?" Sormuyor. Adam kanserden ölecek, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu güya, umrunda değil.

Başka istatistiklere baktım, çok üzücü. Bakın, mesela 24'üncü Dönemde yetkisi olan suç duyurusunu 7 kez yapmış, 26'ncı Dönemde 20 kez yapmış. 27'nci Dönemde, 28'inci Dönemde kaç kez suç duyurusu yapmış biliyor musunuz? Sıfır. Hani insan haklarıyla ilgili hiçbir sorun yok, suçüstü yakalananlarla ilgili de hiçbir suç duyurusu yok.

Yine, bakın, kanuna baktım, 4/b'de diyor ki: "Uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile Anayasa'mız ve yasalarımız arasındaki uyum konusunda önerilerde bulunmak." Böyle bir şey yapıyor mu? Hayır. 4/c maddesine baktım, Meclise gelen yasalarla ilgili insan hakları çerçevesinde bir öneride bulunuyor mu? Hayır, 4/c'de de bir şey yok. Peki, insan hakları gelişmelerini takip ediyor mu? Mesela, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi rapor yayınladı 7 Kasım'da, onunla ilgili bir sözü var mı? Hayır, tek bir açıklaması yok. Şimdi, bu Komisyon ne yapıyor arkadaşlar? Soruyorum, buraya getirilen başkanlar ne yapıyor? Çok ilginç bir şey. İnsan hakları uygulamalarıyla ilgili iyileştirme önerme, 4/d; bununla ilgili de hiçbir şey görmedim, 4/d'de de sıfır, hiçbir şey yok. İlgili mercilere iletilme olayı var mı? Mesela, cezaevinde bir ihlal gördü, "Adalet Bakanlığı cezaevinde şu ihlal var." diyor mu? Hayır, onu da demiyor, 4/e maddesini de yapmıyor. Çeşitli kurumlardan bilgi isteme meselesi var mı? Tek tük var, yakinen biliyorum çünkü en çok başvuruyu yapan kişiyim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu mu, insan haklarını ihlal komisyonu mu? El insaf ya! Böyle bir komisyon olabilir mi? Başvuruyorsunuz, sanki ortalık güllük gülistanlık, hiçbir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - İnsanlar cezaevlerinde inim inim inliyor, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu "Kardeşim, gözlem kurulu yargı kurumudur. Ben oradan hesap soramam." diyor. Şurada "Gözlem kurulları yargı kurumudur." diyecek tek kişi var mıdır, arkadaşlar size soruyorum, birçok hukukçu var, sanırım, hiçbiriniz demeyeceksiniz ama lütfen, gidip İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığından insan hakları adına bir şeyler sorun.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gergerlioğlu, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İstanbul  
Ömer Karakaş  
Aydın

Hüsmen Kırkpınar  
İzmir  
Burak Akburak  
İstanbul

Kürşad Zorlu  
Ankara  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Aydın Milletvekili Ömer Karakaş'a söz veriyorum.

Sayın Karakaş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifinin 10'uncu maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Şimdi bir torba kanun teklifi hazırlıyorsunuz. Kanun teklifinin içerisinde tabii birçok madde var ancak bunlardan en masumunu seçerek bir isim belirliyorsunuz. Şimdi, burada da çok masum bir isim belirlemiştiniz; adına demiştiniz ki: "Köy Kanunu Teklifi" Ancak bu kanun teklifinin adı "Köy Kanunu Teklifi" ama köyle ilgili hiçbir şey yok, köyde yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarıyla ilgili hiçbir şey yok. Teklifte 26 madde var, sadece 1 maddesi Köy Kanunu'yla alakalı. Şimdi, bu teklifte 25 tane farklı kanun maddesi var. Bunun yerine keşke mera alanları ve tarım arazilerini koruyan, orman köylülerinin sorunlarını çözen, taşımali eğitime geçtiniz, köy okullarını kapattınız ve bu okullarla ilgili düzenlemeler yapsaydınız. 24 Şubat 2023'te Resmî Gazete'de yayımlanan bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle, her zamanki gibi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı orman alanlarını ve mera alanlarını inşaata açmaya karar verdi. Bu kanun teklifinde köylerdeki mera alanlarının ve tarım arazilerinin imara açılmasını engelleyen hiçbir düzenleme yok. Okul binaları ve tesislerinin kullanılamayacak derecede harap olmasını gerekçe göstererek köy okullarını da kapattınız. Peki, bizim Millî Eğitim Bakanlığımız bu okulları tespit ederek bu binaların iyileştirilmesini yapamaz mıydı? Bakın, son yedi yılda 2.427 köy okulu kapatılmış. AK PARTİ iktidarına bu da yetmedi, köylerdeki taşımali eğitimi de kaldırdı, taşımali eğitimi kaldırdınız. Köylerde yaşayan bir çocuğun merkezi başka bir köye gidebilmesi için aileye günlük maliyeti 1.500 lira. Bu çocuklar okumak için ailelerinden uzağa gitmek zorunda kalıyorlar; yetmiyor, aileler de 1.500 lira masraf etmek zorunda kalıyorlar. Bu kanun teklifinde neden bunlarla ilgili hiçbir düzenleme yapmadınız? Adı "Köy Kanunu Teklifi" değil mi arkadaşlar?

Köylerimiz tarımsal üretim için çok önemli ama köylerimizin nüfusu her geçen gün azalıyor. Tarım alanında gençlerimiz yok, gençlerimizi mutlak surette teşvik etmemiz lazım. Arkadaşlar, tarım alanında çalışan insanların yaş ortalaması 58, biliyor musunuz? Hiç genç kalmadı. Şimdi, böyle olunca ne oluyor? Tarım bitiyor, her şey bitiyor, hayvancılık bitiyor. Oysa bizim bunları teşvik etmemiz için buraya da konulabilirdi. En azından gençlerimizin köyde tarım ve hayvancılık yapsınlar diye 35 yaşına kadar BAĞ-KUR primlerini devlet ödeseydi insanlarımız, gençlerimiz sırf asgari ücretle çalışıp da sigortası yatsın diye şehre gitmezdi, tarıma katkıda bulunurdu. Çiftçilerimizin BAĞ-KUR primlerini de 9000 günden 7000 güne indirirsek ve emeklilik şartlarını kolaylaştırırsak çiftçi sayımız da artmış olur.

Türkiye bir tarım ülkesi ama samanı, otu, buğdayı, her şeyi ithal ediyoruz. Şimdi, daha ilginç Sayın Cumhurbaşkanı geçen Brezilya'dan dönerken açıklama yaptı: "Uruguay'dan, Brezilya'dan büyükbaş hayvan alacağız ve bunları ithal edeceğiz." Hangi büyük ülke bu kadar tarım alanında dışa bağımlı arkadaşlar? Tarım sektöründe doğru bir planlama yapılırsa en azından köyden kente olan göçü engeller. Köyde yaşamı kolaylaştırmamız lazım. İnsanlar bu bahsettiğimiz şartlarda yaşamayı istemediği için köyden şehre göç ediyorlar, maalesef ki açlık sınırının çok çok altında maaş alarak buralarda yaşıyorlar.

Ben Genel Kurulu, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karakaş, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

Sayın Şahin Usta, buyurun.

#### V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de uluslararası bir spor müsabakasında terör devleti İsrail'in sporcusunun yaptığı o hareketi esefle kınıyorum, bununla ilgili olarak da UEFA'nın bir yaptırım yapmasını bekliyoruz. Daha önce bizim futbolcumuz Merih Demiral'a 2 maç ceza verilmişti, oynatılmamıştı yaptığı bir hareketten dolayı. Bunu yapan, İsrail terör devletinin bir futbolcusu asker selamı verme cüretini ve cesaretini gösteriyorsa, bütün dünyaya böyle bir meydan okumaya kalkışıyorsa UEFA'nın da bu futbolcuya gerekli cezayı vermesini ve hatta takımı da eğer buna karşı sessiz kalıyorsa o takımla ilgili de cezai bir uygulamanın yapılmasını biz de bekliyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin...

40.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında bütün dünyanın gözü önünde bir rezalet yaşandı, eli kanlı İsrail terör devletinin şımarık bir futbolcusu attığı golün ardından asker selamı verdi. Öncelikle, bu şımarık futbolcu bu selamı Beşiktaş'ta Çarşı grubunun önünde veremezdi ama bu maç Çarşı grubunun önünde oynatılmadı, sonuçta da böyle bir rezalet ortaya çıktı.

Bakın, bu asker selamı sadece Türkiye'ye değil, bütün dünyaya meydan okumadır. Bu selam insanlığa karşı işlenmiş soykırım suçlarına verilmiş bir selamdır. Dolayısıyla bir utançtır, insanlık ayıbıdır. Bu utancın üzerine gidilmelidir. Bizim millî futbolcumuza bozkurt selamı yaptığı için ceza veren UEFA'nın çifte standart yapmasına müsaade edilmemelidir, bütün dünya ayağa kaldırılmalıdır. Federasyonumuzu ve iktidarı bu anlamda da göreve davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

41.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Beşiktaş'ın Maccabi Tel Aviv'le oynadığı UEFA Avrupa Ligi maçında İsraili futbolcunun verdiği asker selamını kabul etmemiz mümkün değildir. Nasıl ki bizim futbolcumuza UEFA bir ceza öngörmüş ise bozkurt selamı yaptığı için, aynı şekilde UEFA'nın bu futbolcuya da gereken cezayı vermesini biz Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak buradan istiyoruz ve bu konunun da peşinde olacağımızı buradan, Genel Kurulumuzdan bütün Türkiye'ye ve dünyaya haykırmak istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kavuncu...

42.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu konuda bütün Meclisin, bütün siyasi partilerin ortak duygu ve düşüncede olması bence mutluluk verici, takdire şayan. Biz maçın ertelendiği, Macaristan'a alındığı gün de tepkimizi vermiştik. Bugünkü rezaleti görünce sosyal medyadan da paylaşım yaptık. Avrupa'nın ikiyüzlülüğünü, Avrupa'nın bu konuda ne kadar fazla çifte standart gösterdiğini bir kez daha görmüş olduk.

Umarım bizim futbolcumuza göstermiş oldukları tavrın aynısını, hatta daha fazlasına İsraili futbolcuya da gösterirler diyorum ve kınıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Temelli...

43.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Beşiktaş-Maccabi Tel Aviv maçında İsraili sporcunun asker selamı vermesine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, spor zaten başlı başına barışa vesile olması amacıyla vardır. Dolayısıyla, futbol sahalarında olsun diğer müsabakalarda olsun bu tür davranışları kınıyoruz. Ama madem İsrail buraya gelmiyordu, UEFA böyle bir tavır gösteriyordu, madem İsrail'i boykot ediyoruz, madem bundan yanayız, Beşiktaş da çıkmasaydı maça. Niçin bu müsabakaya çıkılıyor? Aynı, İsrail'le ticaretin devam etmesi gibi bir anlayıştır bu. Boykot etseydik.

Dolayısıyla, eğer biz gerçekten bu insanlık suçunu kınıyorsak tavrımızda artık net olma zamanı gelmiştir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

#### VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

##### A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez ve İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ile 83 Milletvekilinin Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2691) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 174) (Devam)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 11'inci madde üzerinde 3 önerge vardır; önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin kanun teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kamuran Tanhan  
Mardin  
Ali Bozan  
Mersin

Ferit Şenyaşar  
Şanlıurfa  
Sabahat Erdoğan Sarıtaş  
Siirt

George Aslan  
Mardin  
Mahmut Dindar  
Van

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Van Milletvekili Mahmut Dindar'a söz veriyorum.

Sayın Dindar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Eldeki teklifin 11'inci maddesiyle güneş ve rüzgâr enerji santrallerinin yapı denetim kapsamı dışında tutulması öngörülmektedir. Öncelikle, madde gerekçesinde anılı santraller "basit yapılar" şeklinde tanımlanmıştır. İfade edilmelidir ki bu "basit yapılar" şeklindeki tanım gayriciddi bir yaklaşımdır. Nitekim geniş alanlara yayılabilen bu santrallerin doğal yaşam alanlarının aleyhine olacak şekilde inşa edilmesi denetim dışı bırakılacak bir risk değildir ve bu konuda ekolojik dengeyi esas alan düzenlemeler yapılmak zorundadır. Maddeye ilişkin önerimiz budur.

Değerli milletvekilleri, sorunlara gözünü kapatmış, kulağını tıkamış bir idare tarzı pek çok sorunun kaynağı olmaya devam ediyor. Bakınız, daha önce Van'ın çevre, trafik, stat, çevre yolu gibi birçok problemine dair konuşmalar yapıldı, önergeler verildi. Peki, cevap ne oldu? Görmezden gelme! Yürütme erkinin kullanımı bu olamaz, yürütme gücü egemenlik tesis etmek için kullanılamaz; yürütmenin asli anlamı icra etmektir, hizmette bulunmaktır ancak AKP iktidarı yürütme gücünün bütün vasıflarını kendi egemenliği için birer nimet olarak kullandı, kullanıyor.

Van halkının sayısız sorunu en ağır hâliyle devam ederken iktidarın ne yaptığına bir bakalım: 238 kilometre uzunluğunda, 25 katmanlı diye servis edilen jiletli teller ve hendeklerden oluşan duvarlar örüyor. Halkın acil sorunlarına ayrılması gereken bütçe iktidarın yandaşlarına peşkeş çekiliyor; duvarlara sadece 2024 yılı için 1 milyar 500 milyon lira ödenek ayrılmış vaziyette. Van'ın on dört yılı geçen çilesi çevre yolu için ayrılan ödenek 300 milyon lira. Bu ödeneğin nereye harcandığı ise sır çünkü ortada hiçbir ilerleme yok. Duvarlardan beklenen öncelikli yarar yandaş sermayeye para kazandırmaktır; nitekim ihale Binbay Yapı İnşaat şirketine verildi. Kimindir bu şirket? Ne tesadüf ki AKP'de milletvekili aday adayı olan Bedreddin Binbay'ın şirketi. Kendisine daha önce de onlarca ihale verilmiş, yüz milyonlarca liraya ulaşan bedellerle bir AKP'li daha ihale zengini yapılmış oldu. Halk sınır kapılarının açılmasını, konsoloslüğün Van'a taşınmasını ve ekonominin canlandırılmasını beklerken yapılan şey bu.

Van'ın Bahçesaray kara yolunda, 2020 yılında 42 yurttaşın hayatını kaybettiği yolda o günden bu yana hiçbir şey değişmiş değildir; yurttaşlar hâlen aynı yoldan geçmek zorunda kalmakta ve araçları yolda kaldığında kendi imkânlarıyla çözüm bulmaya çalışmaktadır. Düşünün ki bir katliamın yaşandığı yerde yurttaşlar halatla araç çekmek zorunda bırakılmaktadır. Bu vurdumduymazlığı Bahçesaray halkı şöyle tariflemişti geçtiğimiz aylarda: "Biz altı ay Van'a, altı ay da Allah'a bağlıyız. Artık çağ değişti, şimdi artık uzaya gidiyoruz ama Bahçesaray'a gidemiyoruz. Bahçesaray yolunda yıllar önce bir kar tüneli yapıldı, o tünel sadece yaz aylarında hayvanların gölgelenebilecekleri bir alan olarak iş görüyor, tünelin yanlış yerde olduğunu düşünüyoruz. Alper Bey uzaya gitti, biz Bahçesaray'a gidemiyoruz!"

Devlet Van için bütün meseleleri İçişleri Bakanlığına havale etmiş hâlde, başka bir Bakanlık çalışmıyor yani tünel konusunda dahi hızını alamayan güvenlikçi akıl kaymakamların yol kapatma kararlarında çözüm arıyor. Ulaştırma Bakanlığı nerede peki, ne iş yapıyor? Peki, Van'ın gölge reisi Gülşen Orhan nerede? Altı yıl önce verdiği çözüm sözüne ilişkin ne yaptı? Şimdi ne diyecek, Bahçesaray halkının yüzüne bakabilecek mi? Sınırı yaptıkları duvarlarla övünenler Bahçesaray'a bir tünel inşa etmekten aciz mi yoksa Bahçesaray halkına ayırmacı mı davranıyorlar? Eğer bunun adı ayırmacılık değilse, buyurun Bahçesaray halkına hemen şimdi anlatın yani çığ katliamının yaşandığı ve ulaşımın her yıl aylarca imkânsızlaştığı bu yolda hiçbir önlemin alınmaması hangi sebebe dayanıyor? Uzaya insan göndermekle övünen siz AKP'liler dinleyin, Bahçesaraylıları Van'a göndermekten acizsiniz!

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Dindar.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2691) esas numaralı Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 11'inci maddesi ile 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesine eklenen (ç) bendinin aşağıdaki şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

"ç) Güneş enerjisi santralleri ile rüzgâr enerjisi santralleri"

Ulaş Karasu  
Sivas  
Gülcan Kış  
Mersin  
Barış Bektaş  
Konya

Sururi Çorabatır  
Antalya  
Umut Akdoğan  
Ankara  
Aşkın Genç  
Kayseri

Ömer Fethi Gürer  
Niğde  
Mühip Kanko  
Kocaeli  
Aykut Kaya  
Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Antalya Milletvekili Aykut Kaya'ya söz veriyorum.

Sayın Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gönül isterdi ki milyonlarca çocuğu okula aç gitmek zorunda kalmamış, şiddetin normalleşmediği, çetelerin her köşebaşına yayılmaya başlamadığı bir ülkede siyaset yapsak ancak

bizlere bu koltuklarda oturma şerefini tanıyan halkımızın saydıklarım gibi nice ciddi ve endişe verici sorunları çözümsüzlük nedeniyle daha da derinleşmekte. Bu nedenle, yasama eforumuzu palyatif çözümlere ya da sorunları daha da derinleştirme riski taşıyan kanun tekliflerine ayırma lüksümüz yok ancak gündemimize baktığımda ne yazık ki iktidar kanadında böyle bir farkındalık olmadığını görüyorum. Mevcut durumda vatandaşın en büyük sorununun ekonomi olduğu hepinizin malumu. İktidar temsilcileri de "Ekonomi programımızla altı yılın sıkıntılarını aşıyoruz. Program her alanda meyvelerini vermeye başladı." gibi açıklamalarda bulunuyorlar. Yahu, altı yıldır bu ülkeyi zulüm ve yıkılma partisi mi yönetiyordu da şimdi "Adalet ve Kalkınma Partisi sorunları çözüyor." algısı tesis etmeye çalışıyorsunuz? Üstelik toplandığı iddia edilen meyveleri siz hariç görebilene de aşk olsun! Baz etkisiyle TÜİK verilerine göre düşe düşe yüzde 45 civarına düşen yıllık enflasyon mu yoksa aylık yüzde 2'nin altına inmeyen enflasyon mu başarı? Tasarruf yapıp mülk sahibi olma hayalleri elinden alınan orta gelirli tüketime yönelmesi mi başarı yoksa markette fiyatların yüksekliğini görünce sinir krizi geçiren düşük gelirli mi başarı? Tasarruf tedbirleri yayımlayıp milyonlarca lira değerindeki araçlardan binlerce alıp şovunu yapmak mı başarı?

Kıymetli milletvekilleri, ülkemizin 2008'den 2023'e yolsuzlukla mücadelede 52 sıra, hukukun üstünlüğünde 2009'dan 2023'e 51 sıra, söz hakkı ve hesap verebilirlik alanında 2008'den bugüne 46 sıra gerilediğini konuşmamız lazım. Bunları aşmadan, bu kötü gidişatı durdurup yönetim alanında iyileşme sağlamadan vatandaşın rızasını kazanacak başarıları görmemiz zordur.

Kıymetli milletvekilleri, geçtiğimiz hafta Plan ve Bütçe Komisyonunda Kültür ve Turizm Bakanlığını ilgilendiren bir ihale yolsuzluğunu gündeme taşımıştım. 2023 yılında ihalesi yapılan Side Antik Kenti Anıtsal Çeşme Yapısı 2'nci Etap Restorasyonu işinde Rölöve ve Anıtlar Kurulunun yaptığı maliyet cetveline uygun hareket edilmediği görülmektedir. Örneğin, 9 numaralı harcama kaleminde imitasyon pozu işi için Rölöve ve Anıtlar Kurulu 700 TL birim fiyat üzerinden yapılmasını öngörmüşken yüklenici ise bu iş için 19.415 TL birim fiyat teklifiyle işi almış yani 28 kat daha fazla bir bedel üzerinden işi almış. Rölöve ve Anıtlar Kurulu bu kalem iş için 296 bin TL toplam harcama öngörürken yüklenici aynı iş için 8 milyon 214 bin TL'lik bir harcama öngörmüş. Yine, aynı şekilde 44 numaralı harcama kalemindeki enjeksiyon harcı işi için Rölöve ve Anıtlar Kuruluna göre 1 milyon 916 bin TL harcama öngörmüşken yüklenici 8 milyon 86 bin TL olarak işi almış, aradaki farka bakın! Maliyet ve birim fiyat cetvelleri incelendiği zaman yüklenici yapmayacağı işler için düşük fiyat vermiş, yapacağı işler için de yüksek fiyat vermiş yani 15-20 milyon TL'ye imal edilecek iş 75 milyon TL'ye ihale edilmiş. Hak ediş raporları incelendiği zaman hem fiyat artışı hem metraj artış yapılmak suretiyle çok ciddi kamu zararının meydana geldiğini görmüş olacağız.

Sayın Kültür ve Turizm Bakanına yapmış olduğum çağırımı yineliyorum: Sayın Bakan, bir kamu görevlisi görevlendirin, bu ihale dâhil Antalya'daki tüm ihaleleri birlikte inceleyelim, kamuoyunu aydınlatalım; ben hazırım, sizin de yüreğiniz yetiyorsa hesabınıza kitabınıza güveniyorsanız hodri meydan diyoruz; gelin, birlikte bu konuyu araştıralım. Ben bu konu tam olarak aydınlanıncaya kadar bu işin peşini bırakmayacağım, milletimizin bir kuruluşunun dahi haksız yere birileri tarafından gasbedilmesine asla müsaade etmeyeceğim ve gerekirse bu konuyu yargı merciine intikal ettirip ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunacağım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Köy Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar  
İzmir  
Burak Akburak  
İstanbul

Kürşad Zorlu  
Ankara  
Yüksel Selçuk Türkoğlu  
Bursa

Rıdvan Uz  
Çanakkale  
Yasin Öztürk  
Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Katılmıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'e söz veriyorum.

Sayın Öztürk, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Görüşmekte olduğumuz kanun teklifi, ülkemizin kırsal mahallelerinde yaşayan vatandaşlarımızın yaşadığı sorunları hafifletmeyi vadediyor ancak teklifin içeriğine ve mevcut uygulamalara baktığımızda ne yazık ki temel sorunların çözümüne yönelik somut bir irade göremiyoruz. Bu nedenle eleştirilerimizi dile getirmek, yanlışları düzeltmek adına bir kez daha yüksek sesle konuşmak zorundayız.

Büyükşehir Yasası kapsamında köylerin mahalleye dönüştürülmesi başlangıçta kırsal kalkınmayı hızlandırmak ve yerel hizmetlerin daha etkin bir şekilde götürülmesini sağlamak gibi hedeflerle savunulmuştu ancak aradan geçen süre zarfında bu hedeflerin büyük ölçüde kâğıt üstünde kaldığını görmekteyiz. Köyler belediye sınırlarına dâhil edilerek mahalle statüsüne geçirilmiş ancak ne altyapı hizmetleri ne de temel belediye hizmetleri açısından yeterli bir iyileşme sağlanmıştır, hatta aksine birçok yerde kırsal mahallelerin üzerindeki yükler katlanarak artmıştır. Kırsal mahallelerdeki yolların yapımı, bakımı ve onarımı belediyelerin genişleyen sorumluluk alanları nedeniyle ciddi şekilde aksıyor; elektrik, su, kanalizasyon gibi temel altyapı hizmetleri yetersiz kalıyor. Günümüz dünyasında internet ve telefon hizmeti neredeyse bir insan hakkı olarak kabul edilmekte ancak köylerde, mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde internet altyapısı yetersizliğinden dolayı eğitim, sağlık ve tarım gibi birçok alanda geri kalmaktadır. Büyükşehir Yasası'nın getirdiği düzenlemelerle birlikte kırsal mahallelerde yaşayan vatandaşlarımız ağır vergiler ve yüksek maliyetlerle karşı karşıya kalmıştır. Çoğu köy mahalleye dönüştürülmesine rağmen tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde herhangi bir teşvik ve destek alamamakta, bu durum köylerdeki üretimin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Şimdi, bu teklifin detaylarına hep beraber bakalım. Teklif, evini yapamayan veya taksitlerini ödeyemeyen hak sahiplerine ek süre verilmesini, alternatif enerji kaynaklarının teşvik edilmesini ve imar hakkının aktarılmasını öngörüyor. Evini yapamayanlara ve taksitlerini ödeyemeyenlere ek süre verilmesi olumlu gibi görünse de bu ekonomik krizin altında ezilen kırsal mahalle halkının sorunlarına kalıcı bir çözüm sunamamaktadır. Vatandaşlarımız köylerinden göç etmemek adına borçla ayakta durmaya çalışıyor ancak geçici çözümler yerine kırsal kalkınmayı esas alan kapsamlı bir destek mekanizması gereklidir.

Alternatif enerji kaynaklarının teşvik edilmesi önemli bir adımdır ancak bu teşviklerin uygulanabilirliği dikkatle sorgulanmalıdır.

İmar hakkının aktarılması konusu ise dikkatle ele alınmalıdır. Kırsal mahallelerdeki tarım arazilerinin ve doğal alanların korunması gerekirken bu düzenlemelerle rant odaklı bir yaklaşımın önünü açma riskine dikkat çekmek istiyoruz. Kentsel dönüşüm projeleri kırsal mahallelerdeki doğal yaşamı ve tarım alanlarını tehdit etmemelidir.

Eleştirilerimizi dile getirmekle birlikte yapıcı önerilerimizi de sunmak istiyorum: Öncelikle, Büyükşehir Yasası yeniden değerlendirilmelidir. Kırsal mahallelere uygulanan vergiler ve diğer mali yükler gözden geçirilmelidir. Bu yerleşim yerlerinde

yaşayan vatandaşlar kendi yaşam standartlarına uygun bir vergilendirme rejimine tabi olmalıdır. Altyapı hizmetleri için özel kaynak ayrılmalıdır. Kırsal mahallelere yol, su, elektrik ve iletişim gibi temel hizmetlerin sağlanması için merkezî yönetimden özel bütçe tahsis edilmelidir. Kırsal kalkınma teşvikleri artırılmalıdır; tarım ve hayvancılık sektörünü canlandırmak için kırsal mahallelere yönelik özel teşvik programları oluşturulmalı, bu programlar özellikle gençlerin köylerinde kalmasını sağlayacak projelere odaklanmalıdır. Alternatif enerji yatırımları yaygınlaştırılmalıdır; güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyogaz projeleri gibi girişimler desteklenmeli, bu projelerle vatandaşlarımızın refahının artırılması sağlanmalıdır. Mahalle statüsü kaldırılmalı veya esnetilmelidir; kırsal mahallelerin eski köy statüsüne dönmesi veya bu mahallelerde özel düzenlemelerin yapılması düşünülebilir. Bu sayede hem hizmet götürme sorunu çözülür hem de kırsal yaşamın ihtiyaçlarına uygun bir idari yapı oluşturulabilir.

Sayın milletvekilleri, kırsal mahallelerde yaşayan vatandaşlarımız sadece seçim bölgelerinde hatırlanan, sonra unutilan insanlar değildir; onlar bu ülkenin temel direğidir. Eğer bugün bu sorunları çözmezsek yarın daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalacağımızı hepimiz bilmek zorundayız. Köylümüzün alın terine, emeğine ve haklarına sahip çıkma adına hep birlikte bu yanıışlara dur diyelim.

Türkiye'nin her bir köşesine eşit bir şekilde kalkındıracak politikaları hayata geçirelim diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Öztürk, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddenin oylamasından önce bir yoklama önergesi vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 11'inci maddesinin oylanmasından önce yoklama talebimiz vardır.

Gereğini arz ederiz.

BAŞKAN - Gökçe Gökçen Göl? Burada.

Mehmet Tahtasız? Burada.

Müzeyyen Şevkin? Burada.

Orhan Sümer? Burada.

Harun Özgür Yıldızlı? Burada.

Murat Çan? Burada.

Yüksel Mansur Kılınç? Burada.

Gülcan Kış? Burada.

Mahmut Tanal? Burada.

Aşkın Genç? Burada.

Okan Konuralp? Burada.

Hasan Öztürk? Burada.

Ali Mahir Başarır? Burada.

Gökkan Zeybek? Burada.

Semra Dinçer? Burada.

Aykut Kaya? Burada.

Selçuk Özdağ? Burada.

Ulaş Karasu? Burada.

Mehmet Karaman? Burada.

Yüksel Selçuk Türkoğlu? Burada.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:23.46

### SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 00.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya),Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25'inci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

### III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 174 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Yapılan ikinci yoklamada da toplantı yeter sayısı bulunamadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 3 Aralık 2024 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.08